T.C.

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İKTİSAT ANA BİLİM DALI

POLİTİK KONJONKTÜREL DALGALANMA: MALİ MUHAFAZAKÂRLIK ÜZERİNE BİR DENEME

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

MERVE UYGUR

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ SEDEF ŞEN

KASTAMONU 2021

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANA BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

POLİTİK KONJONKTÜREL DALGALANMA: MALİ MUHAFAZAKÂRLIK ÜZERİNE BİR DENEME

Merve UYGUR

Danışman	**Dr. Öğr. Üyesi Sedef ŞEN**
Jüri Üyesi	**Doç. Dr. Orhan KANDEMİR**
Jüri Üyesi	**Dr. Öğr. Üyesi Yıldırım Beyazıt ÇİÇEN**

KASTAMONU – 2021

TEZ ONAYI

Merve UYGUR tarafından hazırlanan **"Politik Konjonktürel Dalgalanma: Mali Muhafazakârlık Üzerine Bir Deneme"** adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde savunulmuş ve **oy birliği** ile Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü **İktisat Ana Bilim Dalı'**nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı	Doç. Dr. Orhan KANDEMİR Kastamonu Üniversitesi	……
Jüri Üyesi (Danışman)	Dr. Öğr. Üyesi Sedef ŞEN Kastamonu Üniversitesi	…….
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Yıldırım Beyazıt ÇİÇEN Gümüşhane Üniversitesi	…….

15/01/2021

Enstitü Müdürü Doç. Dr. İbrahim YENEN

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildirir ve taahhüt ederim.

İmza

Merve UYGUR

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

POLİTİK KONJONKTÜREL DALGALANMA: MALİ MUHAFAZAKÂRLIK ÜZERİNE BİR DENEME

Merve UYGUR
Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İktisat Ana Bilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Sedef ŞEN

Bu çalışmada 1995-2015 yıllarına ait veriler kullanılarak mali kuralın varlığının seçmenlerin oy verme davranışı üzerinde etkili olup olmadığı incelenmiştir. Bu amaçla Avrupa Birliği'ne üye ve aday ülkeler olmak üzere 34 adet ülke için analizler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre seçim dönemlerinde politikacıların seçimi kazanmak amacıyla yapmış oldukları manipülasyonun mali kuralın varlığı durumunda etkili olmadığı gösterilmiştir. Diğer bir ifadeyle, mali kuralın varlığı durumunda seçimi kazanma amacıyla politikacılar tarafından yürütülen politikalar sonucunda ortaya çıkan politik bütçe döngülerinin seçmenlerin ilgili partiyi daha az desteklemesine neden olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar kelimeler: Konjonktür teorisi, maliye politikası, panel ekonometri

ABSTRACT

MSc. Thesis

POLITICAL BUSINESS CYCLE: AN ESSAY ON FISCAL CONSERVATISM

Merve UYGUR
Kastamonu University
Institute for Social Sciences
Department of Economics

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Sedef ŞEN

Abstract: This thesis investigates whether fiscal rules have an effect on voting behavior using a data set covering the period between 1995 and 2015. Member and candidate countries in the European Union are used for analysis. The results show that, in the case of fiscal rules, manipulation making by politicians to win an election does not impact election results. In other words, political budget cycles producing by politicians to win elections induce voters to support parties less.

Key Words: Business cycle theory, fiscal policy, panel econometrics.

ÖNSÖZ

Politik konjonktür teorileri kapsamında ele alınan bu çalışmada politikacıların yeniden seçilebilme olasılıklarını arttırabilmek amacıyla maliye politikası araçlarından biri olan kamu harcamalarında meydana getirdikleri artışın işe yarayıp yaramadığı araştırılmıştır. Ayrıca çalışmada, politikacılar tarafından yapılan bu manipülasyonların seçmenler tarafından sandıkta cezalandırılıp cezalandırılmadıkları da ele alınmıştır. Diğer bir ifadeyle, seçmenlerin mali muhafazakâr olup olmadıkları incelenmiştir.

Tez çalışmamın hazırlanmasından son anına kadar olan süreçte, kuşkusuz ve şüphesiz bana olan desteğini, ilgisini ve sabrını hiç eksiltmeyen, çok kıymetli bilgilerini, deneyimlerini ve zamanını benden hiçbir zaman esirgemeyen değerli ve çok kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Sedef ŞEN'e sonsuz şükranlarınımı sunarım.

Ayrıca tez çalışmam için her zaman beni teşvik eden ve destekleyen, henüz 3 yaşında olan oğlum Alperen'in bakımı ve yetiştirilmesi hususunda benden daha fazla sorumluluklar üstlenerek her zaman eksikliklerimi tamamlayan eşim Mehmet'e de en derin duygularımla teşekkür ederim.

Merve UYGUR

Kastamonu, Ocak, 2021

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET ... iv
ABSTRACT ... v
ÖNSÖZ ... vi
İÇİNDEKİLER ... vii
ŞEKİLLER DİZİNİ ... ix
TABLOLAR DİZİNİ ... x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ ... xi
1. GİRİŞ ... 1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE ... 3
2.1. Konjonktür Kavramı ve Konjonktürel Dalgalanmalar ... 3
2.2. Konjonktürel Dalgalanmaların Aşamaları ... 5
3. İKTİSADİ KONJONKTÜR TEORİLERİ ... 8
3.1. Erken Dönem Konjonktür Teorileri ... 9
3.1.1. Tarımsal Teoriler ... 9
3.1.2. Para Teorileri ... 11
3.1.3. Yetersiz (Eksik) Tüketim Teorileri ... 12
3.1.4. Psikolojik Teoriler ... 13
3.1.5. Uzun Dalga Teorileri ... 14
3.1.6. Klasik Konjonktür Teorisi ... 17
3.2. Modern Konjonktür Teorileri ... 18
3.2.1. Keynesyen Konjonktür Teorisi ... 18
3.2.2. Monetarist (Parasalcı) Konjonktür Teorisi ... 19
3.2.3. Yeni Klasik Konjonktür Teorisi ... 21
3.2.4. Reel Konjonktür Teorisi ... 23
3.2.5. Yeni Keynesyen Konjonktür Teorisi ... 25
3.2.6. Politik Konjonktür Teorisi ... 26
4. POLİTİK KONJONKTÜR TEORİLERİ ... 28
4.1. Geleneksel Politik Konjonktür Teorisi ... 31
4.1.1. Geleneksel Fırsatçı Model ... 31
4.1.2. Geleneksel Partizan Model ... 33
4.2. Modern Politik Konjonktür Teorisi ... 36
4.2.1. Rasyonel Fırsatçı Model ... 37
4.2.2. Rasyonel Partizan Model ... 39
4.3. Politik Bütçe Dalgalanmaları Teorisi ... 41
5. LİTERATÜR TARAMASI ... 46
6. EKONOMETRİK BİR UYGULAMA: AVRUPA BİRLİĞİ ÖRNEĞİ ... 74
6.1. Veriler ve Değişkenler ... 76

6.2. Metodoloji 78
6.3. Tahminler 84
7. SONUÇ VE ÖNERİLER 89
KAYNAKLAR 90
ÖZGEÇMİŞ 107

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 2.2.1. Konjonktürel dalgalanma aşamaları 6

TABLOLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 4.1. Politik konjonktürel dalgalanma modelleri 30
Tablo 4.2. Politik konjonktürel dalgalanma yaklaşımları 31
Tablo 4.3.Sanayi toplumlarında siyasi partilerin tercihleri 34
Tablo 4.4.Geleneksel politik konjonktürel dalgalanma modellerini varsayımları 36
Tablo 4.5. Fırsatçı modellerin karşılaştırılması 39
Tablo 4.6. Modelin varsayımları ve tahminleri 41
Tablo 5.1. Gelişmiş ülkeler 48
Tablo 5.2. Gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkeler 52
Tablo 5.3. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler 57
Tablo 5.4. Avrupa Birliği ülkeleri 62
Tablo 5.5. OECD ülkeleri 67
Tablo 6.1. Dar model tahmin sonuçları 85
Tablo 6.2. Geniş model tahmin sonuçları 86

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
CLEA	Meclis Seçim Arşivi
EKK	En Küçük Kareler
EUROSTAT	Avrupa Birliği İstatistik Kurumu
GSYİH	Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla
IMF	Uluslararası Para Fonu
KBGSYİH	Kişi Başına Düşen Gayri Safi Yurt İçi Hâsıla
KDV	Katma Değer Vergisi
MPD	Manifesto Projesi Veri Seti
OECD	Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
PBC	Politik Bütçe Dalgalanmaları
WDI	Dünya Kalkınma Göstergeleri

1. GİRİŞ

İktisat teorilerinde başlangıçta hükümetlerin rolü toplumun sosyal faydasını maksimum düzeye çıkarmak şeklinde olmuştur. Ancak zamanla hükümetlerin sadece toplumsal güdüler ile değil kendi faydalarını da arttırmak şeklinde hareket ettikleri görülmüştür. Bu davranış biçiminin teorideki adı politik konjonktürel dalgalanmalar olarak adlandırılmıştır. Buna göre hükümetlerin yeniden seçimleri kazanabilmek amacıyla çeşitli para ve maliye politikalarında seçim dönemlerinde manipülasyonlara başvurdukları tartışılmaya başlanmıştır. Bu tartışmalar ile birlikte hükümetin iktisat teorilerindeki yeri farklı bir biçimde sorgulanmaya başlamıştır.

Başlangıçta hükümet davranışlarının ekonomiye olan etkisinin tüm yönüyle incelenmemesi ve politikacıların kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmeden sadece toplumsal faydayı maksimum düzeye çıkarmaya çalışmaları, konjonktürel dalgalanmalar konusunda yapılan açıklamaların yetersiz kalmasına yol açmıştır. Konjonktürel dalgalanma teorilerinin yetersiz kalması nedeniyle, ekonomi ile siyaseti birlikte ele alan politik konjonktürel dalgalanmalar olarak adlandırılan kapsamlı bir araştırma alanı ortaya çıkmıştır.

Demokratik ülkelerdeki siyasi partiler ya da politikacılar belirli bir zamanda gerçekleştirilen seçimlerle iktidara gelirler ve normal şartlar altında bir sonraki seçim zamanına kadar iktidarda kalmaya devam ederler. Yeniden seçilmek isteyen siyasi partiler, bir sonraki seçim döneminde başarılı ve seçmenler açısından en yetkin partinin kendisi olduğunu göstermek için ellerinde bulundurdukları para ve maliye politikası araçlarını kullanırlar. Seçim dönemlerinde siyasi partilerin / politikacıların seçmene yüksek yetkinliğe sahip oldukları sinyalini vermek amacıyla para ve maliye politikası araçlarını kullanarak istihdam (ya da işsizlik), ekonomik büyüme, enflasyon gibi makroekonomik göstergelerde meydana getirdikleri bu dalgalanmalar politik konjonktürel dalgalanmalar olarak adlandırılmaktadır.

Politik konjonktürel dalgalanmalar teorisi üzerine yapılan ampirik çalışmalar kapsamında makroekonomik değişkenlerde görülen siyasi dalgalanmalara yönelik olarak elde edilen bulguların yetersiz kalması, para politikası araçlarının kullanımının

sınırlandırılması ve Merkez Bankaları'nın bağımsız yapıya kavuşturulması gibi nedenlerden dolayı siyasi iktidarın tekrar seçilme amacıyla kullanabileceği politika aracı olarak sadece maliye politikası araçları (kamu harcaması, vergiler, borçlanma vb.) kalmıştır. Siyasi iktidarın yeniden seçilebilmek amacıyla seçim zamanlarında kamu harcamalarını arttırmak, vergileri düşürmek gibi genişletici maliye politikası uygulayarak, makroekonomik göstergelerde dalgalanmalara yol açması sonucunda politik bütçe dalgalanmalar (PBC) teorisi olarak adlandırılan yeni bir araştırma alanı ortaya çıkmıştır.

İlgili teorilerin ortaya çıkmasıyla birlikte hem teorik hem de uygulamalı çalışmalar hızla artmaya başlamıştır. Literatürde çoğunlukla PBC ya da daha genel bir ifadeyle politik konjonktür teorilerinin varlığını/yokluğunu ortaya koymaya çalışan araştırmaların yoğunlukta olduğu görülmektedir. Durum tespiti niteliğinde olan bu çalışmalar literatüre zenginlik kazandırmaktadır. Ancak seçimi yeniden kazanmak amacı ile hükümetler tarafından yapılan manipülasyonların gerçekte seçimi kazanma üzerindeki etkisinin daha az ele alındığı görülmektedir. Diğer bir ifade ile yapılan manipülasyonlar PBC oluştursa dahi işe yarıyor mu? Seçmen yapılan manipülasyonlara cevap olarak hükümetler lehine oy kullanıyor mu, yoksa hükümetleri cezalandırıyor mu? Bu çalışmada bu tarz sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın ilk kısmında kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Daha sonra konjonktür teorileri, erken dönem konjonktür teorileri ve modern konjonktür teorileri olarak sınıflandırılarak kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Devam eden bölümde ayrıntılı olarak geleneksel ve modern politik konjonktür teorileri fırsatçı ve partizan modeller doğrultusunda açıklanmış, PBC teorisi hakkında detaylı açıklamalara yer verilmiştir. Çalışmanın kapsamını oluşturması nedeniyle PBC üzerine yapılan çalışmalarla ilgili ayrıntılı bir literatür taraması yapılmıştır. Ekonometrik uygulamanın yer aldığı son bölümde ise başvurulan metodoloji tanıtılmış ve tahmin sonuçlarına yer verilmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın bu kısmında konjonktür, konjonktürel dalgalanma ve konjonktürel dalgalanma aşamaları ile ilgili kavramsal arka plana yer verilmektedir.[1]

2.1. Konjonktür Kavramı ve Konjonktürel Dalgalanmalar

Çalışmanın bu kısmında konjonktür, konjonktürel dalgalanma, makroekonomik dalgalanma kavramları hakkında bilgi verilmiştir.

Konjonktür kavramı, iktisat alanında iş çevrimi terimiyle beraber kullanılmaktadır (Fırat, 2012). Kydland ve Prescott'a (1990) göre, çevrim ya da dalga kavramı, genellikle kesin ölçümlere karşı hassas olan artı ve eksi hareketlerin farklı aşamalarının tekrarlanmasını ifade etmektedir. Haberler (1946) konjonktürü, canlanma ve daralma dönemlerinin birbirini takip etmesi olarak tanımlarken, Pigou (1927) ise, istihdam seviyesindeki dalgalanmalar olarak tanımlamaktadır. Hansen (1951), ekonomide ulusal gelir, istihdam ve fiyatlar seviyesindeki dalgalanmayı konjonktür olarak tanımlamaktadır (Unay, 2000: 307).

Konjonktür kavramı, iktisadi dalgalanma kavramı ile aynı anlamda kullanılıyor olsa da bu iki kavram arasında farklılıklar bulunmaktadır. Reel Gayri Safi Yurt İçi Hasılanın (GSYİH) kendi büyüme trendi etrafında periyodik olmayan, birbirini takip eden ve uzunlukları farklı olan genişleme, daralma şeklindeki hareketine iktisadi dalgalanma adı verilmektedir (Ünsal, 2013: 15). Konjonktür, iktisadi faaliyetlerin canlanma ve daralma süreçlerindeki hareketini gösterirken, dalgalanma her dönemde görülmektedir (Özçelik ve Babayiğit Sunay, 2018). Diğer bir ifadeyle, konjonktür bir an için kullanılırken dalgalanmalar, ekonomide kesintisiz bir şekilde tekrarlanan olaylar dizisi için kullanılmaktadır (Parasız ve Bildirici, 2006: 7).

[1] Bu çalışma boyunca döngü, dalgalanma, konjonktürel dalgalanma, iş çevrimleri (business cycle), iş döngüsü, ekonomik dalgalanma (business fluctuations) kelimelerinin hepsi literatürde olduğu gibi birbirleri yerine kullanılmıştır.

Konjonktürel dalgalanmalara yönelik olarak pek çok tanım yapılmıştır. Bunlar arasında genel kabul görmüş tanım Burns ve Mitchell'e (1946) aittir ve konjonktürel dalgalanmaları şu şekilde tanımlamaktadırlar:

> Konjonktür dalgalanmaları, ekonomik faaliyetlerin ağırlıklı olarak işletmeler tarafından organize edildiği ülkelerin toplam ekonomik faaliyetlerinde bulunan bir dalgalanma türüdür: Bir konjonktür döngüsü, birçok ekonomik faaliyette aynı zamanda meydana gelen genişleme, benzer şekilde ardından durgunluk, daralma ve bir sonraki genişleme evresiyle birleşen bir canlanma döneminden oluşmaktadır. Dalgalanmalar periyodik değil birbirini tekrarlayan değişim dizisidir. Konjonktürel dalgalanmaların süresi bir yıldan on veya on iki yıla kadar değişmektedir; kendilerine benzer büyüklükte aynı yapıdaki daha kısa dalgalara bölünemezler (Burn ve Mitchell, 1946: 3).

Lucas (1977) ise konjonktürel dalgalanmaları, fiyatların ve diğer değişkenlerin birlikte hareket etmesi sonucunda istihdamda, çıktı ve çıktı bileşenlerinde yinelenen dalgalanmalar olarak tanımlamaktadır.

Burns ve Mitchell'in (1946) yapmış olduğu tanım, döngüsel dalgalanma modellerinin oluşturulması ve konjonktürel dalgalanmaların ölçülmesi gibi konularda yol gösterici olmuştur (Altuğ, 2010: 8). Burns ve Mitchell'in konjonktürel dalgalanmalar tanımının önemli bir unsuru, konjonktürel dalgalanmaları ayrı aşamalara veya rejimlere bölmesidir (Diebold ve Rudebusch, 1996). Dört aşamadan oluşan konjonktürel dalgalanmalar kaçınılmaz bir şekilde bir aşamadan sonraki aşamaya geçmektedir: Refah, daralma, kriz ve yeniden canlanma (Kydland ve Prescott, 1990). Bir ekonominin konjonktür açısından hangi aşamada olduğunu bilmek ve ilgili konjonktürün ne kadar süreceğini tahmin etmek politika yapıcılar tarafından önem arz etmektedir. Burns ve Mitchell'in (1946) ifade ettiği gibi, konjonktürel dalgalanmalar birbirini tekrarlar fakat her zaman aynı büyüklükte veya belirli periyotlarla gerçekleşmezler (Mishkin, 2018: 208). Bunun nedeni ise, daralma ve canlanma aşamalarında ekonomideki aktörlerin davranışlarında meydana gelen farklılaşmalardır (Kabadayı, 2013).

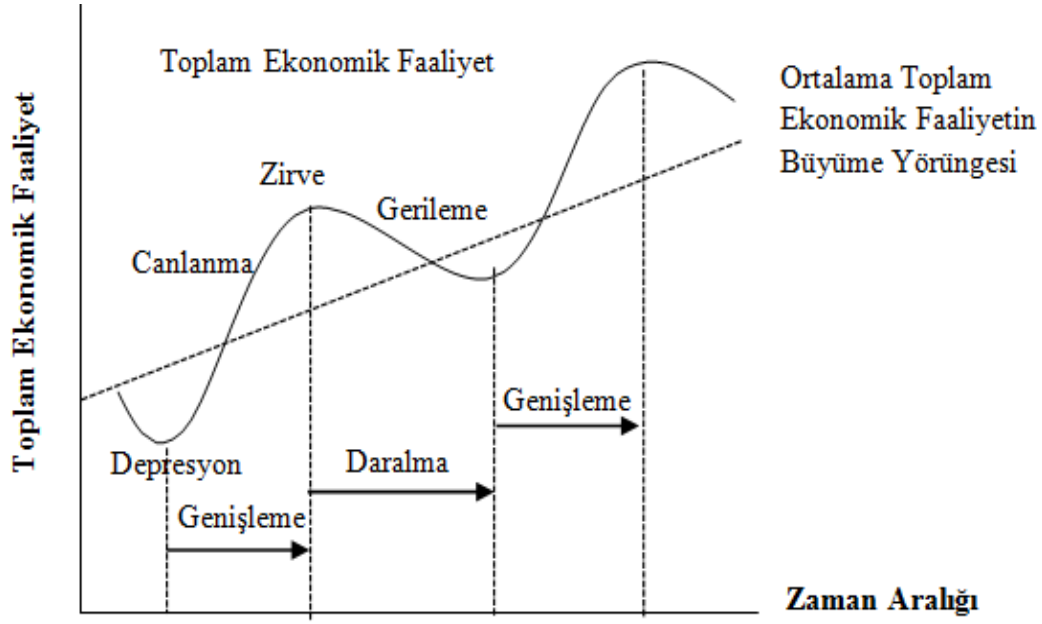
Makroekonomik dalgalanmalar ise, birbirini takip eden hareketler olup 4 grupta incelenmektedir: Trend, konjonktürel dalgalanma, mevsimsel ve tesadüfi. Fırat (2012) trendi, herhangi bir değişkende 20 ile 30 yıllık bir uzun dönem aralığında ortaya çıkan,

iktisadi, siyasi ve sosyal pek çok içsel ve dışsal faktörlerden etkilenen sürekli hareketler olarak tanımlamaktadır. Konjonktürel dalgalanmalar, ekonomik faaliyetlerin tamamında görülen, reel GSYİH büyüme trendi etrafındaki sürekli genişlemeler ve daralmalar şeklindeki hareketleri ifade etmektedir. Mevsimsel dalgalanmalar ise, mevsimsel olayların etkisi ile ekonomik, sosyal vb. faktörler üzerinde ortaya çıkan hareketler olarak adlandırılmaktadır. Son olarak tesadüfi (rassal, düzensiz) dalgalanmalar, olağanüstü olaylar (doğal afetler, salgın, hastalık, savaş, öngörülemeyen kriz vb.) ya da sosyal ve politik istikrarsızlıklardan dolayı ekonomik faaliyetlerde meydana gelen dalgalanmaları ifade etmektedir. Diğer bir ifadeyle, tesadüfi dalgalanmalar, dışsal faktörlerin ya da teknolojik gelişmelerin neden olduğu öngörülemeyen dalgalanmalardır (Fırat, 2012; Özçelik ve Sunay, 2018).

2.2. Konjonktürel Dalgalanmaların Aşamaları

Konjonktürel dalgalanmalar dört aşamada incelenmektedir (Burns ve Mitchell, 1946; Kydland ve Prescott, 1990). Bu aşamalar şu şekildedir (Parasız ve Bildirici, 2006: 8):

i. Refah (Boom, Zirve) aşaması
ii. Gerileme (Daralma, Resesyon) Aşaması
iii. Kriz (Çöküş, Bunalım, Buhran, Deep, Depresyon) Aşaması
iv. Canlanma (Genişleme, Kalkınma, İyileşme) Aşaması

Şekil 2.1.1. Konjonktürel dalgalanma aşamaları (Özçelik ve Sunay, 2018)

Ekonomik faaliyetin sunduğu kâr arayışının hâkim olduğu her yerde tekrarlanan bu aşamalar, birbirlerinden kaynaklanıp birbirlerinin nedeni olmaktadır. Aktivitenin yeni başlayan canlanması tam bir refah haline dönüşmektedir, refah yavaş yavaş bir krize yol açmaktadır, kriz depresyona dönüşmektedir, depresyon bir süre daha derinleşmektedir, fakat en sonunda başka bir döngünün başlangıcı olan yeni bir faaliyet canlanmasına yol açmaktadır (Mitchell, 1913; 449).

Refah Aşaması: Genişleme aşamasının zirvesi olan refah aşaması, GSYİH seviyesinin azalmaya başlamadan önce maksimuma ulaştığı noktadır (Knoop, 2009: 11). Konjonktürel dalgalanmaların tepe veya zirve noktasını ifade eden bu aşamada, firmalar tam kapasitede çalışmakta, ekonomi tam istihdama yönelmekte ve işsizlik oranı sıfır seviyesine inmektedir. Ekonomide çıktı düzeyinin potansiyel çıktı düzeyine yaklaşmasından dolayı fiyatlarda artış yaşanmaktadır. Fiyat artışları firmaların kâr elde etmesini sağlarken maliyetlerde de artış oluşturmaktadır. Fiyatlarda meydana gelen artışlar aynı zamanda firmaların yeni yatırımlar yapmasını teşvik ederek ekonominin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Yeni yatırımlar yapılmasına rağmen bu aşamada bazı alanlarda nitelikli işgücü açığı ortaya çıkmaktadır. Üretimde tıkanmalar yaşanmakla birlikte henüz firmalarda iflaslar yaşanmamaktadır. Konjonktürel dalgalanmaların zirve aşamasının en belirgin özelliği, refahın ekonomide tüm kesimlere yayılmış olmasıdır (Dinler, 2017: 519; Parasız ve Bildirici, 2006: 8).

Gerileme Aşaması: Genişleme aşamasının tepe noktası gerileme aşamasının başlangıcıdır. Gerileme, GSYİH büyümesinin art arda iki veya daha fazla çeyreklik dönemin negatif büyümesi olarak tanımlanmaktadır (Knoop, 2009: 11-12). Ekonomik durgunluk süreci, toplam ekonomik faaliyetin herhangi bir aşamasında bir düşüş meydana geldiğinde diğer önemli faaliyet aşamalarında da peş peşe düşüşe neden olmaktadır. Satışlarda meydana gelen bir düşüş üretimde azalmaya neden olmaktadır. Üretimdeki azalış istihdam ve gelirdeki azalışı tetikleyerek satışların daha da düşmesine yol açmaktadır ve kısır bir döngü şeklinde durgunluk meydana gelmektedir (Dua ve Banerji, 2006). Satışlarda yaşanan düşüş ile firmaların kârlarındaki azalış yatırımların da azalmasına neden olmaktadır. Yatırım ve istihdamdaki azalışlarla birlikte talebin giderek düşmesi şeklinde başlayan gerileme aşaması, giderek depresyona dönüşmektedir (Dinler, 2017: 520).

Kriz Aşaması: Kriz aşaması GSYİH'nin yeniden yükselmeye başlamadan önce en düşük seviyesine ulaştığı noktadır, diğer bir ifadeyle genişlemenin başlangıcını belirtmektedir (Knoop, 2009: 12). Üretimin düştüğü ve istihdamın azaldığı, firmaların ise atıl kapasite ile çalıştığı, ekonomide duraklamanın ileri boyutlara ulaştığı bu aşamada, firmaların kötümser beklentilerinden dolayı yeni yatırımlar gerçekleşmemektedir (Seyidoğlu, 2006: 546; Dinler, 2017; 519).

Canlanma Aşaması: Canlanma, GSYİH büyümesinin art arda iki veya daha fazla çeyreklik dönemde pozitif olarak büyümesi olarak tanımlanmaktadır (Knoop, 2009: 11). Kriz aşamasından sonra ekonominin giderek canlanmaya başladığı genişleme aşamasında talep arttığından üretim ve istihdam tam çalışma kapasitesine doğru ilerlemektedir. Gelirde meydana gelen artış talebi yeniden canlandırarak firmaların yeni yatırım isteklerini arttırmaktadır. Sonuç olarak işsizlikte bir azalış meydana gelmektedir (Seyidoğlu, 2006: 546; Dinler, 2017; 519).

3. İKTİSADİ KONJONKTÜR TEORİLERİ

Sanayi Devriminden önce iktisadi dalgalanmalar genellikle tarım ürünleri üzerinde gözlemlenmekteydi. Hasatlarda meydana gelen aşağı ve yukarı yönlü dalgalanmalar iktisadi dalgalanmalara örnek olarak gösterilebilir. Dalgalanmalar içsel (endojen) faktörlere bağlı olabileceği gibi dışsal (egzojen) faktörlere bağlı olarak da ortaya çıkabilmektedir. Ancak, içsel ve dışsal faktörleri ayırt etmek zor olduğu için dalgalanmalar konusunda yapılan modellemeler bulanık kalmış, doğru ve düzenli bir modelleme gerçekleştirilememiştir (Aimar, Bismans and Diebolt, 2016:8).

1860'lı yıllara gelindiğinde ekonomik konjonktürü teorik olarak ele alan ekonomist Clément Juglar olmuştur. Juglar, 19. Yüzyılda Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) meydana gelen ticari krizlerin nedenleri ve üretimin yavaşlaması, kârların azalması, satın alma gücünün düşmesi gibi krizlerin sinyal etkilerini ortaya çıkarmak için bir araştırma yapmaya karar verdiğinde, gerçek anlamda modern konjonktür dalgalanmaları yaklaşımının da kurucusu olmuştur (Legrand and Hagemann, 2007).

Büyük Depresyonun yaşandığı 1929 yılına kadar çok sayıda ekonomist tarafından basit modellemeler ile konjonktürel dalgalanmalara neden olan faktörler açıklanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte, kullanılmış olan modellerde konjonktürel dalgalanmaların nedeni tek bir faktöre bağlanmıştır. Erken dönem modeller olarak da adlandırılan bu çalışmaların pek çoğu konjonktürel dalgalanmaları açıklamakta yetersiz kalsa da dalgalanmalara neden olan potansiyel kaynaklar üzerine yoğunlaştıkları için konjonktürel dalgalanma teorileri arasında büyük bir öneme sahip olmuştur (Knoop, 2009:25).

Konjonktürel dalgalanmalar üzerine yapılan çalışmalar erken dönem teoriler ve modern teoriler olarak iki grupta incelenmektedir. Erken dönem teoriler, ekonomistler tarafından tahmin edilemeyen şok olarak adlandırılan dalgalanmalar üzerinde yoğunlaşırken, modern konjonktür teorileri bu şoklara karşı oluşturulmuş modellerle konjonktürel dalgalanmaları açıklamaya çalışmaktadır (Abel vd. 2014: 308; Özçelik ve Sunay, 2018).

Konjonktürel dalgalanma teorilerinde erken dönem ve modern dönem şeklinde ayrım yapılmasının dönüm noktası, J. M. Keynes'in Genel Teorisi olmuştur. Keynes'ten önceki dönemde, dışsal faktörlerin dalgalanmalara yol açtığı ve bu hareketlerin istikrarsız olduğu yönünde bir görüş benimsenmekteydi. Erken dönem teorilerde yeterli bilgiye sahip olunamamasından dolayı konjonktürel dalgalanmalar doğa olayları ile açıklanmaya çalışılmıştır (Özçelik ve Sunay, 2018). Keynes'in Genel Teorisi ile birlikte, para arzı, faiz oranları gibi nominal faktörler ile konjonktürel dalgalanmaların nedeni açıklanmaya çalışılmıştır. 1960'ların sonuna kadar Keynesyen model konjonktürel dalgalanmaların nedenlerini açıklama konusunda geçerliliğini korumuştur. Ancak, 1970'li yıllara gelindiğinde, Keynesyen modelin yaşanan iktisadi gelişmeleri açıklama konusunda yetersiz kaldığı görülmüştür ve eleştirilmiştir. Bununla birlikte, 1980'li yıllarda da konjonktürel dalgalanmaların açıklanmasında nominal faktörlerin kullanıldığı görülmektedir. 1980'li yılların başında Kydland ve Prescott'un (1982) çalışması ABD'deki konjonktürel dalgalanmaların en az üçte ikisinin, dinamik bir genel denge modeli ile açıklanabileceğini göstermesinden sonra, konjonktürel dalgalanmaların açıklanmasında nominal faktörlerin etkisi azalmıştır. Kyland ve Prescott'un (1982) çalışmaları reel konjonktür teorisinin gelişmesine olanak sağlamıştır.

Çalışmanın bu kısımda Keynes'ten önceki erken dönem konjonktür teorileri ve Keynes'in Genel Teorisi ile birlikte ortaya çıkan modern konjonktürel dalgalanma teorileri ile ilgili gelişmelere yer verilmektedir.

3.1. Erken Dönem Konjonktür Teorileri

Erken dönem konjonktür teorileri tarımsal, para, yetersiz tüketim, psikolojik, uzun dalga ve klasik teoriler olmak üzere 6 başlık altında incelenmiştir.

3.1.1. Tarımsal Teoriler

Tarımın bugün olduğundan çok daha önemli bir endüstri olduğu zamanlarda ekonomistler durgunluk ve genişlemeleri açıklamak için tarımsal üretimin döngüsel

doğasına odaklanmışlardır (Knoop, 2009: 25). İktisadi faaliyetlerde görülen dalgalanmalar ilk kez tarımsal konjonktür teorileri ile açıklanmaya çalışılmıştır. Tarımsal teorilere göre, hava koşulları ile genel ticari faaliyetler arasında güçlü bir ilişki olduğu, hava koşullarına bağlı olarak tarımsal çıktı ve gelirde değişimler ortaya çıktığı varsayılmaktadır (Unay, 2000:311; Kuester ve Britton: 2003). Bu teorilerdeki nedensellik zinciri evrensel etkilerden hava koşullarına, hava koşullarından ürünlere ve ürünlerden genel işlere kadar uzanmaktadır (Haberler, 1946: 151).

Malthus (1798) yaptığı çalışmada, 1700'lü yılların sonlarında Büyük Britanya'da var olan bir tarım toplumunda, sermayenin öncelikle toprak olduğunu ve bir ada ülkesindeki arazinin miktarının sabit olduğunu gözlemlemiştir. Buna ek olarak, tarımsal üretim tekniklerinin bir önceki yüzyılla büyük ölçüde aynı kaldığını dikkate aldığında, teknolojik bilginin gelecekte de sabit olacağını varsaymıştır. Sonuç olarak Malthus, İngiltere'de nüfus arttıkça, sermaye-emek oranı düştükçe, azalan getirilerin hızlı bir şekilde ortaya çıkacağına inanmaktaydı. Zamanla bu durum, kronik yetersiz üretime, yaşam standartlarında düşmeye ve nihayetinde kitlesel yoksulluk ve açlığa yol açacaktır. Bununla birlikte Malthus'a göre, açlığın faydaları da bulunmaktadır; açlık, sermaye-emek oranını ve kişi başına düşen geliri arttıracaktır. Gelir arttıkça yaşam standartları ve genel sağlık iyileşecektir. Sağlıklı insanlar tekrar çoğalacak ve bu süreç tekrardan başlayacaktır. Malthus'un (1798) tarım toplumuyla ilişkilendirdiği tüm süreçler çeşitli iktisadi faktörler üzerinde dalgalanmaların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Knoop, 2009: 27).

Jevons (1884) tarafından geliştirilen Güneş Lekeleri Teorisi tarımsal konjonktür teorisini açıklamaya çalışan ilk modeller arasında bulunmaktadır. Jevons, ekonomilerin döngüsel davranışını güneş lekesi aktivitesinin döngüsel davranışını takip ettiğini savunmaktaydı (Knoop, 2009: 26). Bu teoriye göre, her 10,47 yılda bir güneş yüzeyinde oluşan lekeler yağış koşullarını etkileyerek tarımsal ürünler üzerinde dalgalanmalara yol açacak ve ekonomik krizlere neden olacaktır. Tarımsal üretimin fazla olması refaha neden olurken, az olması durgunluk ve krize sebep olmaktadır (Unay, 2000: 311; Özçelik ve Sunay, 2018).

Moore (1914) ise, tarımsal verimliliği iklim koşulları ile ilişkilendirmiştir. İklim koşullarını en iyi şekilde yağışların yansıtacağını belirterek tarımsal verimliliği yağış miktarıyla bağdaştırmıştır. Yağış miktarında meydana gelen değişiklikler tarımsal ürün miktarını da değiştirmektedir. Moore'a göre, yağış rejiminin bilinmesi durumunda fiyatlardaki dalgalanmalar öngörülebilecektir (Huntington, 1916).

Ezekiel (1938) tarafından geliştirilmiş Örümcek Ağı (Cobweb) modeli ise, konjonktürel dalgalanmaları basit bir dinamik arz-talep modeli içinde açıklamaya çalışmaktadır. Örümcek Ağı modeli, arz ve talep şoklarının fiyatlar ve çıktıda konjonktürel dalgalanmalara nasıl yol açabileceğini açıklamaya çalışmaktadır (Knoop, 2009: 26). Tarımsal ürünlerde arzın talebe uyarlanması bir üretim dönemi sonrasında olmaktadır. Tedarikçiler tarafından yapılan üretim planlaması, bir üretim dönemi öncesindeki fiyatları dikkate aldığı için tarımsal ürün fiyatlarında sabit ya da artan büyüklükte dalgalanmalar meydana gelebilmektedir (Schenk-Hoppé, 2004; Dinler, 2017: 104).

3.1.2. Para Teorileri

Hawtrey'e (1913) göre, ticaret-sanayi krizleri tamamen parasal bir olgudur. Parasal akış değişimi, iyileşmelerden depresyona geçişleri (ya da tam tersi durumu) açıklamak için yeterli olduğu görüşündedir (Grinin, Korotayev ve Tausch, 2016: 58). Hawtrey (1913), para arzındaki değişimlerden kaynaklanan ticari dengedeki değişimlerin konjonktürel dalgalanmaların nedeni olduğunu savunmaktadır. Ticaret fazlası veren bir ülkenin faiz oranlarını düşürmek için ekonomiye para enjeksiyon etmesi sonucunda kredi arzı artacaktır. Kredi arzında yaşanan artış, yatırım ve üretimde artışa yol açacaktır. Yüksek üretim sonucunda yaşanan bolluk tüketici taleplerinin daha çok artmasına neden olacak, ithalat talebini arttıracak ve ülke ticaret açığı vermeye başlayacaktır. Ticaret açığı vermeye başladıktan sonra tüm bu döngüsel süreç tersine dönecektir (Knoop, 2009: 28).

3.1.3. Yetersiz (Eksik) Tüketim Teorileri

Yetersiz tüketim ya da talep eksikliğinden dolayı oluşan dalgalanmalara ilişkin görüşler ilk defa S. Sismondi ve T. Malthus tarafından ortaya atılmıştır. Yetersiz tüketim teorilerinin ilk takipçileri arasında Sismondi ve Malthus 'un yanı sıra Lord James Lauderdale de bulunmaktadır. 20. yüzyılın ilk yarısında bu teorinin bilimsel olarak yeniden değerlendirilmesine ve yayılmasına önemli bir katkı J. A. Hobson, W. Catchings, W. Foster, K. Marx ve E. Lederer tarafından yapılmıştır. Bu teori aşırı üretim sonucunda oluşacak genel bir dalgalanmanın olanaksız olduğunu savunan J. B. Say'ın görüşlerine karşıt olarak kapitalizmin aslında üretmiş olduğu geliri tüketemeyeceğini savunmaktadır (Aydın ve Araman, 2018; Grinin v.d., 2018: 58). Yetersiz tüketim teorisinde, Say Kanunu ve Smith'in görünmez el prensibinin kısa dönemde işe yaramadığı, arzın ve talebin sırasıyla genişleme ve durgunluk aşamalarında yetersiz kalarak konjonktürel dalgalanmaya neden olacağı açıklanmaktadır (Tvede, 2006: 97).

Yetersiz tüketim teorilerinin en önemli öncülerinden biri olan Sismondi, kapitalist sistemin kendiliğinden dengeye geleceğini reddeden iktisadi kriz teorisyenlerinden biri olmuştur. Kapitalist üretim şeklinin toplumu burjuva ve proleter olmak üzere iki önemli sınıfa ayırdığını ve bu iki sınıfın çıkarlarının çatıştığını ifade etmiştir. Sismondi'ye göre, bu sınıf çatışması üretim ve sermayenin belirli kesimlerde yığılmasıyla daha da şiddetlenmektedir. İşçi sınıfının geçimlerinin üzerinde çalıştırılarak bir artık ürün yaratılması işverenlerin kârını arttırıp bir sömürüye dönüşmektedir. Bu şekilde üretim kapasitesini ve malları arttıran kapitalist üretim, aynı seviyede tüketimi gerçekleştirememekte ve dolayısıyla aşırı üretim krizlere yol açmaktadır (Araman, 2019; Aydın ve Araman, 2018). Sismondi'nin yapmış olduğu bu analiz onun Marksizmin öncülerinden biri olmasına yol açmıştır (Araman, 2019).

Hobson (1909) ise, konjonktürel dalgalanmalar ile yetersiz tüketim arasındaki ilişkiye değinerek önemli katkılarda bulunmuştur. Hobson, düşük tüketim seviyesini dikkate aldığında, üretimin tüketim mallarına yönelik olmadığını daha çok sermaye mallarına yönelik gerçekleştiğini analiz etmiştir. Hobson'a göre, sermaye mallarına yönelik üretim, çıktı miktarında artışa neden olacaktır. Gerekli üretim maliyeti olan işgücü ve

sermaye maliyetlerinden arta kalan, tekel kârı ve toprak rantı gibi gereksiz maliyetleri de içeren Hobson'un artık kavramına göre, kapitalist süreç geliştikçe bu artığa sahip olanlar daha az tüketmeye yöneldikleri için eksik tüketim sorunu ortaya çıkacaktır. Monopolleşme yönündeki bu kapitalist süreç, yüksek fiyatlar ve monopol kârları üzerinden aşırı tasarruf eğilimini arttırmaktadır. Aşırı tasarrufun ise, gelirin yanlış dağıtılması sonucu olduğu argümanını geliştiren Hobson, sürdürülebilir büyümeyi savunarak bu aşırı tasarrufların krizlere ve yoksulluğa neden olduğunu belirtmiştir (Backhouse ve Boianovsky, 2016; Araman, 2019).

Bunlara ek olarak, Marksist ekonomik analizin[2] kriz teorileri içinde yer alan oransızlık teorisinin temelinde de malların aşırı üretimi sonucu yetersiz tüketim ve kâr oranlarında meydana gelen düşüşlerin bir krize neden olacağı yer almaktadır (Clarke, 1994:6-7). Marx (1867) konjonktürel dalgalanmaların nedenini kapitalist sistemin içsel mekanizmasından kaynaklanan talep yetersizliği olarak görmektedir (Sherman, 1967). Marksist görüşe göre, kapitalist sistem içerisinde yer alan iki sınıf vardır: İşçi sınıfı ve kapitalist sınıf. İşçi sınıfının kapitalist sınıf tarafından sömürülmesi, işçi sınıfının ücretlerinde düşüşe ve kapitalist sınıfın kâr paylarında artışa neden olarak gelir dağılımında bozulmalara yol açacaktır. İşçi sınıfının gelirden aldığı payın giderek düşmesi ve kapitalist sınıfın her yıl kendine düşen payın tamamını tüketememesi işsizlik oranında artışa neden olacaktır. Emek gücünün değerinin ve net üretimdeki payının giderek azalması sonucunda ekonomik kriz ortaya çıkacaktır. Bir diğer ifade ile Marx'ın krizi, hem işçi sınıfının talep yetersizliği hem de kapitalist sınıfın işçi sınıfı sömürmesi sonucunda elde ettiği artık değeri tüketememesi sonucunda ortaya çıkacaktır (Shaikh, 1978; Bocutoğlu, 2019).

3.1.4. Psikolojik Teoriler

İnsan psikolojisi, ekonomi konusunun kurucu parçalarından biridir. Davranış şekillerinde ortaya çıkan iyimserlik ya da kötümserlik, genişleme veya daralma süreçlerine katkıda bulunan faktörlerden biri olmaktadır (Haberler, 1946: 149). Toplumsal iyimserlik refaha ve canlanmaya, toplumsal kötümserlik ise krize neden

[2] Marksist ekonomik analiz üç kısımdan oluşmaktadır: Oransızlık teorisi, sermaye birikimi ve azalan kâr oranları (Clarke, 1994:6-7).

olmaktadır. Bireyler psikolojik olarak iyimserlik ve kötümserlik arasında dalgalanmalar yaşadıkları için ekonomide dalgalanmalara neden olmaktadırlar (Unay, 2000: 311).

3.1.5. Uzun Dalga Teorileri

Gerileme, kriz, canlanma ve refah olarak dört aşamadan oluşan konjonktürel dalgalanmalar birer olgu olarak ekonomik yaklaşımların tamamında kabul edilmiş olmasına karşın, konjonktürü oluşturan uzun dalgalar konusunda iktisat yazınında farklı yaklaşımlar söz konusudur (Araman, 2019). Sosyoekonomik süreçlerin çoğunda döngüsel davranışlar gözlemlenmektedir. Bu konunun çok büyük ve çok eski bir geçmişe sahip olduğu görülmektedir. Fakat bu kısımda, konjonktürel dalgalanmaların ampirik ve teorik kanıtları üzerinde çalışan dört erken dönem ekonomisti ele alınacaktır: 19. yüzyılın ortalarında 8-10 yıllık konjonktürel dalgalanmaları kanıtlamaya çalışan Clément Juglar, 20. yüzyılın başında 50-60 yıllık uzun dalgaların varlığını araştıran Nikolai D. Kondratieff, aynı dönemde kısa (yaklaşık 3 yıllık) döngüleri araştıran Joseph Kitchin ve 1930 yılında 15-25 yıllık uzun dalgalanmaları göç ve nüfus artış oranları ile ilişkilendiren Simon Kuznets (Kwasnicki, 2008).

Juglar'ın (1916) periyodik olan krizlere katkısı, genellikle kriz teorilerinden konjonktürel dalgalanmalar teorilerine kesin bir geçişi işaret etmesidir (Besomi, 2005). Juglar'ın en önemli başarısı, krizlerin periyodik bir şekilde olduğunu göstermek için önemli kanıtlar sunmasıdır. Kriz kuramına göre, krizlerden önce iyileşme devresi, refah ve fiyat artışları gelmektedir. Bu aşamayı yıllarca süren fiyat düşüşleri ve ekonomiyi durgunluğa sokan ticaret yavaşlaması takip etmektedir (Grinin, Korotayev ve Malkov, 2010: 16). Juglar dalgalanmaları, 7 ile 11 yıl arasında olan orta vadeli ekonomik bir döngüdür. Juglar dalgalanmaları, ekonomik büyüme ve canlanmanın yerini ekonomik gerilemenin aldığı ve bunu yeni bir ekonomik büyüme döneminin takip ettiği düzenli makroekonomik dalgalanmalar olarak görülebilir (Grinin vd.,2018: 5).

Kondratieff ve Stolper (1935), kısa dönem ekonomik dalgalanmalara ek olarak, ekonomik değişkenlerdeki periyodik hareketlerin uzun dalgalanmalar olduğunu kanıtlamaya çalışmışlardır (Altuğ, 2010: 1). Kondratieff ve Stolper, çalışmalarını

yaptıkları dönemde mevcut olan bazı ekonomik göstergelerin değerlerinde kademeli artış aşamalarının ardından düşüş aşamalarının geldiğini ve birbirini takip ettiğini gözlemlemişlerdir. Bu belirgin dalgalanmaların süresini ise, yaklaşık 50 yıl olarak bulmuşlardır. Model, bazı büyük Batı ekonomilerinin (İngiltere, Fransa ve Amerika Birleşik Devletleri) fiyat, faiz oranları, dış ticaret, kömür ve pik demir gibi göstergeleri kullanılarak oluşturulmuştur (Korotayev ve Tsirel, 2010). Bu veriler altında, çalışmalarında üç uzun dalganın olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bulmuş oldukları bu ilk üç dalga orijinal Kondratieff dalgaları olarak da adlandırılmaktadır (Özkan, Ekizceleroğlu ve Atakişi, 2018).

Diğer bir dalgalanma türü olan Kitchin dalgalanmaları, firmaların stoklarında 40 ile 59 yıl arasında ortaya çıkan dalgalanmalardır (Grinin vd.,2018: 6). Kitchin (1923), 31 yıllık bir süreyi kapsayan İngiltere ve Amerika'ya ait emtia fiyatları ve faiz oranları değişkenlerini kullanarak yapmış olduğu çalışmada bir dalgalanma bulmuştur. Fakat bulmuş olduğu bu dalgalanmanın uzunluğu Juglar'ın dalgalanmalarından daha kısadır (Tvede, 2006: 102). Kitchin (1923), ekonomik faktörlerdeki hareketleri fiyattan bağımsız olarak ikiye ayırmıştır: Küçük dalgalanmalar (minor cycle) ve büyük dalgalanmalar (major cycle). Küçük dalgalanmaların uzunluğu (orijinal Kitchin dalgalanmaları) ortalama 40 ay olarak ölçülmüştür. Küçük dalgalanmalar, psikolojik nedenlerle meydana gelen ritmik hareketlerin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu ritmik hareketler tarımsal ürünlerin fiyatlarının, ürünün eksik ya da fazla olmasıyla normal döngünün dışına çıkması sonucu oluşmaktadır ve ekonomik bir dalgalanma yaratmaktadır. Büyük dalgalanmalar ise, ticari dalgalanmalar olarak da adlandırılan, toplam büyüklükleri genellikle iki veya daha az, nadiren üç küçük döngüden oluşmaktadır (Kitchin, 1923).

Kuznets ise, ekonomik dalgalanmaları ilk bulan ve tanımlayan kişidir (Korotayev ve Tsirel, 2010). Kuznets (1930) gelişmiş olan beş ülke ile yaptığı çalışmada hammadde ve ara mallarına ait üretime ve fiyatlara yönelik verileri kullanarak, inşaat sektöründe ortalama 20 yıllık trendden sapmaların olduğunu gözlemlemiştir (Özkan vd., 2018). Kuznets çalışmasında, ilk olarak bu döngüleri, demografik süreçlerle, özellikle göçmen girişleri ve çıkışları ile göçmen hareketlerinin altyapı, ulaşım gibi inşaat sektöründe yarattığı değişimler ile ilişkilendirmiştir. Bu nedenle bu döngüler,

demografik ya da inşaat dalgalanmaları olarak adlandırılmaktadır. Kuznets'in bu çalışmasından yola çıkılarak yapılan araştırmalar, yatırım, sermaye üretimi-tüketimi, inşaat sektörü ile ilişkilendirilerek Kuznets dalgaları modelleri oluşturulmuştur. Bu nedenle, Kuznets dalgalanmaları altyapı yatırım dalgalanmaları olarak da adlandırılmaktadır (Korotayev ve Tsirel, 2010).

Kondratieff, uzun dalgaları kapitalist ekonomideki temel güçlerin açık bir gösterimi olduğunu belirterek ekonomik ve sosyal olayların dalga tarafından oluştuğunu savunmuştur. Kondratieff'e göre özellikle, her sermaye büyümesindeki artış yeni bir takım teknolojinin kullanılmasına izin verecektir. Kondratieff dışsal[3] olarak üretilen uzun dalgaların varlığını kabul ederken, Schumpeter (1939) ekonomik büyüme ve teknolojik yenilik arasındaki zıtlığı açıkça belirtmiştir (Semmler, 1994:23). Schumpeter uzun dalgalar teorisine yönelik ilk ve güçlü açıklamayı yapan kişi olmuştur. Schumpeter uzun dalga döngülerini teknolojik yenilikler ve yaratıcı yıkım teorisi ile açıklamıştır. Ona göre, teknoloji büyümesi sabit değildir, ancak belirli aralıklarla farklı sektörlerde geliştirilen büyük fikirlerin bir sonucu olarak meydana gelmektedir. Başlangıçta bu yenilikler, ekonomiye önceden entegre edilmiş eski teknolojilerin yerini aldığı için ekonomik büyümeye katkı sağlamaktadır. Yeni bir teknolojinin benimsenmesi aşamasında ise, kaynaklar eski üretim süreçlerinden yeni üretim süreçlerine dağıtılmaktadır. Kaynakların mevcut üretim süreçlerinden yeni üretim süreçlerine dağıtımı Schumpeter'e göre, istenildiği kadar etkili ve güvenilir olmamaktadır. Bunlara ek olarak, işçiler yeni teknoloji ile ilk defa tanıştıkları için işçilerin yeni teknolojiyi verimli bir şekilde kullanmaları konusunda eğitilmeleri gerekmektedir. Son olarak ise, yeni teknolojiler eski sermaye stokunun çoğunu geçersiz kılarak sermaye stokunun boyutunu etkili bir şekilde azaltmaktadır. Yeni teknolojilerin başlangıçta ekonomik büyümeyi azaltacağı ve ekonomik daralmalara ya da yavaşlamalara neden olabileceği bu durum Schumpeter'in yaratıcı yıkım teorisinin temelini oluşturmaktadır (Knoop, 2009:31). Kapitalist ekonominin dinamiği olarak yeniliği gören Schumpeter'e göre, azalan verimler yasasından dolayı, yenilik olmadığı

[3] Konjonktürel dalgalanma teorilerinde yapılan ayrımlardan bir diğeri ise, ekonomik ve ekonomik olmayan faktörler ve nedenleri arasındaki ayrımla yakından bağlantılı olan dışsal ve içsel konjonktürel dalgalanma modelleridir. Dışsal teoriler, konjonktürel dalgalanmaları açıklamak için ürün değişiklikleri ve buluşlar gibi dışsal faktörleri kullanmaktadır. İçsel teoriler ise, sadece ekonomik olarak açıklanabilecek hareketlere dayanmaktadır. Fakat bu ayrım da her zaman kesin değildir (Haberler, 1946: 8).

zaman, bütün üretim faktörlerinin marjinal verimliliğinde azalma yaşanacaktır. Bu ise, marjinal maliyetlerde artışa neden olarak konjonktürel dalgalanmalara sebep olacaktır. Buna karşı savunduğu çözüm yolu ise, eski marjinal maliyet eğrisini yenilikle ortaya çıkan yeni ürün ve yeni firmalarla yok ederek yeni bir marjinal maliyet eğrisi oluşturmaktır (Akbey, 2014).

3.1.6. Klasik Konjonktür Teorisi

Erken dönem teorilerinin içinde en etkili ve gelişmiş olan model Klasik konjonktür teorisidir. Klasik modelin temel kavramlarını, ekonomiyi farklı bir çalışma alanı olarak ele alan Adam Smith'in (1776) 'Ulusların Zenginliği' isimli kitabı ortaya koymuştur. Jean Baptiste Say, David Ricardo ve John Stuart Mill gibi ekonominin kurucu isimleri Klasik modele katkı sağlayan diğer ekonomistlerdir.

Ana akım kriz teorilerinde[4] ekonomideki dalgalanmalar uzun dönemde ortadan kaybolma eğiliminde olduğu için ikincil bir öneme sahiptir. Bu düşünceden dolayı, klasik iktisatçılar doğal denge durumu olarak adlandırılan ekonominin uzun dönem dengesine odaklanmışlardır. Say, Smith ve Ricardo gibi 19. yüzyıl klasik iktisatçıları, dışarıdan herhangi bir müdahale ya da dışsal bir şok olmadan ekonominin genel dengeye doğru yöneleceğini ve genel dengeye ulaştıktan sonra dengede kalacağını savunduklarından dolayı konjonktürel dalgalanmalara özel bir ilgi göstermemişlerdir. Mal ve hizmet piyasası ve emek piyasasının etkin olarak işlediği Klasik görüşün istikrarlı ekonomik modeli, denge ücret düzeyinde oluşan tam istihdam milli gelir seviyesinde üretilen tüm ürünlerin satıldığını göstermektedir. Say tarafından ortaya konulan bu görüşe göre, toplam üretimde fazlalık olasılığı yoktur. Diğer bir ifadeyle, Say yasasına göre, serbest piyasa ekonomisinde yetersiz tüketim ve dolayısıyla kriz öngörülmemiştir. Arz ve talep esnekliğine sahip piyasalar görünmez el yardımıyla tüm sorunları çözecektir ve piyasalar doğal dengeye tekrar gelecektir.

[4] Klasik iktisadın temel varsayımlarına dayanan, iktisadi krizleri kısa dönemli dalgalanmalar olarak inceleyen ve piyasa ekonomisinin kısa dönemli dalgalanmaları kendi kendine ortadan kaldıracağını öngören iktisadi kriz teorilerine ana akım iktisadi kriz teorileri denilmektedir (Bocutoğlu, 2013).

3.2. Modern Konjonktür Teorileri

Erken dönem iktisatçılar ile birlikte ortaya çıkan konjonktürel dalgalanma teorilerine daha geniş bir açıdan bakan modern konjonktür teorileri J. M. Keynes ile başlamıştır (Özçelik ve Sunay, 2018). 1929 Krizinden sonra matematiksel analizlerin de etkin olarak kullanılmasıyla birlikte büyük ölçüde içsel ve tanımlayıcı özelliklere sahip olan erken dönem teoriler yerini geniş ölçüde dışsal ve çok az şok çeşidiyle sınırlandırılmış küçük modellere dayanan modern teorilere bırakmıştır. Modern konjonktür teorileri ile birlikte dalgalanmaların içsel nedenlerden dolayı mı yoksa dışsal nedenlerden dolayı mı oluştuğu tartışılmaya başlanmıştır (Zarnowitz, 1996: 1).

Bu kısımda, ana akım iktisat teorileri olarak da adlandırılan Keynesyen, Yeni Klasik, Reel, Monetarist (Parasalcı), Yeni Keynesyen ve Politik Konjonktür Teorileri ele alınacaktır.

3.2.1. Keynesyen Konjonktür Teorisi

Kapitalist ekonomide iki temel görüş vardır. Bunlardan ilki kökenlerini Adam Smith'in görüşlerine dayandıran, fiyat sisteminin önemli bilgilerini üreticilerden tüketicilere iletebilme yeteneğini (tersi durumu), herhangi bir merkezi planlama kapasitesinin çok ötesinde bir şekilde tahsis kararlarını koordine eden piyasa ekonomisinin verimliliğini vurgulayan Klasik görüştür. Diğeri ise, kapitalizmin eksikliklerine, özellikle de sermaye ve emeğin büyük boyutlarda işsizlikle karşılaştığı dönemlere odaklanan Keynesyen görüştür (Greenwald ve Stiglitz, 1987). 1929 Krizi ile birlikte, ekonomiyi durgunluktan çıkarıp tekrar canlanma sürecine girmesini sağlayacak mekanizmanın yetersiz kaldığı görülmüştür. Klasik iktisadın özgün mekanizmalarının bu süreçte geçerliliğini kaybetmesi, Keynes'in ekonomi politikalarının sorgulamasına neden olmuştur (Yılmaz, Kızıltan ve Kaya, 2005).

Keynes'in 1939 yılında yayımlanmış olan İstihdam, Faiz ve Paranın Genel Teorisi isimli kitabı, ekonomi alanında tüketim, para ve yatırım teorilerine yönelik yapılmış olan çalışmaların doruk noktasıdır. Keynes Genel Teori isimli kitabında, makroekonomi teorisi ile durgunluk ve bunalımların nedenlerini açıklamaya çalışmıştır (Knoop, 2009: 39-40). Keynes (1939), konjonktürel dalgalanmalar

üzerinde tüketim eğiliminin, likidite tercihinin ve sermayenin marjinal verimliliğinin önemli bir etkiye sahip olduğunu gözlemlemiştir. Ancak, çevrimlerin temelde sermayenin marjinal verimliliğinde meydana gelen dalgalanmalarla ortaya çıktığını savunmaktadır (Keynes, 1939'dan aktaran Akalın, 2008: 267).

1929 Krizinin olduğu döneme denk Genel Teori'de Keynes, krizlerin iki temel nedeni olduğunu savunmuştur. Bunlardan ilki, refah aşamasında sermaye mallarının gelecekteki getirisine yönelik iyimser beklentiler, sermaye malı üretimini artıracak ve bununla birlikte üretim maliyetleri de artacaktır. İyimser beklentiler sonucunda sermayenin beklenen getirisi sermaye mallarına ait piyasanın değerini aşırı şişirecektir. Sermaye mallarına yönelik piyasada oluşan balon sonucunda, sermayenin marjinal verimliliğinde yaşanan düşüşle birlikte ortaya çıkan kötümser beklentiler likidite tercihinde artış yaratarak faiz oranlarının yükselmesine sebep olacaktır. Sermayenin marjinal verimliliğinin, faiz oranlarının yükselmesiyle beraber çöküş eğilimine girmesi yatırımlardaki düşüşü ciddi bir boyuta getirerek krize neden olacaktır.

Krize neden olan ikinci faktör ise, efektif talebin yetersizliğidir. Zenginler ile yoksullar arasındaki farkın artmasıyla, tüm toplumun tüketim eğilimi azalacaktır ve aşırı yatırım sorununu daha da kötüleştirecektir (Keynes, 1939'dan aktaran Akalın, 2008: 269-271; Ge ve Liu, 2010). Keynes'in efektif talep yetersizliğinden kaynaklanan ekonomik dalgalanmalara yönelik olarak çözümü ise, devletin istikrarsızlıkların yaşandığı süreçlerde ekonomiye müdahale etmesidir. Yetersiz efektif talebi harekete geçirecek ek talebin yaratılması ve yatırımların artırılması sermayenin marjinal etkinliğinin düşük olmasından, yatırımlar ile tasarruflar arasındaki dengesizlikten, likidite tuzağı gibi sebeplerden dolayı özel kesim tarafından yerine getirilememekte ise, devlet ekonomiye müdahalede bulunmalıdır (Altıok, 2014; Genç ve Süloğlu, 2016).

3.2.2. Monetarist (Parasalcı) Konjonktür Teorisi

Monetarist ekolün kökenleri liberalizmi savunan klasik ekole uzanmaktadır. Monetaristler, ekonomide tam rekabetin bulunduğunu ve makroekonominin istikrarlı çalıştığını savunmaktadırlar. Klasik görüşün varsayımlarından biri olan esnek fiyat ve ücretler Monetarist ekole göre de, mal ve faktör piyasalarında dengeyi sağlamaktadır.

Ancak Monetarist iktisatçılar kriz olgusunu Keynes'in bakış açısından daha farklı ele almışlardır (Unay, 2000: 316; Küçükaksoy, 2015). Keynesyen görüş ile Monetarist görüş arasındaki temel fark, toplam talebin belirlenmesinde paranın rolüne verilen önemdir. Keynesyen teorilere göre, toplam talebi etkileyen pek çok faktör bulunmaktadır ve para bunlardan sadece bir tanesidir. Monetarist görüşe göre ise, üretim ve fiyatlardaki hareketi belirleyen temel faktör para arzında meydana gelen değişikliktir (Samuelson ve Nordhaus, 2010:490).

Monetaristlerin konjonktürel dalgalanmalar ile para arzı arasındaki ilişki hakkındaki görüşleri, Friedman ve Schwartz'ın (1963) 1867-1960 yıllarında ABD'deki para politikasını araştırdıkları ABD'nin Parasal Tarihi isimli kitaba dayanmaktadır. Friedman ve Schwartz (1963) yapmış oldukları çalışmada, para arzı artış hızının azalmasının durgunluğa, para arzı artış hızının artmasının ise genişlemeye neden olduğunu gözlemlemişlerdir. 1929 Büyük Krizi'nin nedenini de bu dönemde meydana gelen para arzındaki daralmalar olduğunu savunmuşlardır (Friedman, 1968; Zarnowitz, 1996:47; Dinler, 2017: 527).

Friedman 1976 yılında editörlüğünü yaptığı Paranın Miktar Teorisi Üzerine Çalışmalar isimli kitabı ile monetarizmin temel ilkelerini ortaya koymuştur. Monetarist iktisatçılar enflasyon konusu üzerinde yoğunlaşarak enflasyonun asıl nedenini hükümetler tarafından para arzının gereksiz ve aşırı derecede arttırılması olarak görmektedirler. Diğer bir ifade ile konjonktürel dalgalanmaların nedeninin para arzındaki beklenmeyen değişimler olduğunu savunmaktadırlar (Aktan, 2010; Koyuncu, 2017). Konjonktürel dalgalanmaların merkezinde, para arzında ve milli gelirde değişimlere neden olan para politikaları olduğunu gözlemlemişlerdir (Mugava, 2009).

Monetaristlere göre, para arzında meydana gelen bir artış doğrudan toplam talebi arttırmaktadır. Tam istihdam koşullarının geçerli olduğu durumda, toplam talepte meydana gelen artış fiyatlar genel düzeyinin yükselmesine sebep olmaktadır. Fiyatlarda meydana gelen bu artış, firmaların daha fazla emek talebinde bulunarak reel çıktılarını arttırmasını ve işsizliğin doğal işsizlik seviyesinin altına inmesini sağlamaktadır. Fiyatlardaki bu artışa karşılık nominal ücretlerde meydana gelen bir

defalık yükseliş, hem reel ücretlerin ve reel çıktının tam istihdam seviyesine hem de işsizlik oranının doğal seviyesine geri dönmesine neden olmaktadır. Tersine, para arzındaki bir azalış toplam talebi düşürerek reel çıktıda geçici bir azalışa yol açmaktadır. İşsizlik ise, doğal işsizlik oranının üzerine çıkmaktadır. Fiyat artışları sonucunda nominal ücretler düşmekte ve reel çıktı tam istihdam seviyesine geri dönmektedir. Bu nedenle, para arzında meydana gelen plansız bir artış reel çıktıda ve istihdam oranlarında istikrarsızlıklar ile birlikte enflasyona neden olmaktadır (Friedman, 1968; Cheng, 2003; Seyidoğlu, 2006: 727).

Ayrıca Monetaristlere göre para kısa dönemde yanlıdır. Bu nedenle para arzının artırılması, doğal işsizlik düzeyinde ve tam istihdamda olan bir ekonomide işgücü tarafından para aldanması yaratarak istihdam, çıktı ve nominal milli geliri arttırmaktadır. Fakat para aldanmasını fark eden işgücü artan enflasyon beklentisi nedeniyle nominal ücret artışı talebinde bulunacaktır. Nominal ücretlerde meydana gelen artış firmaların üretimlerini azaltmalarına, emek talebini düşürmelerine ve uzun dönem Phillips eğrisi üzerinde eski denge düzeyine geri dönmelerine neden olacaktır. Parasal aldanma dolasıyla Merkez Bankaları, parasal kurala[5] uygun olarak para arzını arttırmalıdır (Seyidoğlu, 2006:729; Bocutoğlu, 2019).

3.2.3. Yeni Klasik Konjonktür Teorisi

Yeni Klasik model, rasyonel beklentiler ve toplam arz hipotezleriyle birlikte piyasaların temizleneceği varsayımlarına dayanmaktadır. Bu modelde, çıktı ve istihdamdaki dalgalanmalar eksik bilgi nedeniyle nominal fiyat değişikliklerini yanlış algılayan rasyonel ekonomik aktörlerin gönüllü tepkilerini yansıtmaktadır. Diğer bir ifade ile bu modelin temel unsurları, piyasadaki aktörlerin rasyonel olmaları ve hükümetin uyguladığı politika değişimlerine kendi çıkarları doğrultusunda tepki vermeleridir. Konjonktürel dalgalanmaları tetikleyen temel unsur beklenmedik şoklardır (Snowdon ve Vane, 2003: 265-290).

[5] Parasal Kural: Para arzının her yıl reel GSYİH'deki büyüme oranına eşit bir oranda arttırılmasıdır (Bocutoğlu, 2019).

Yeni Klasik makroekonomi yaklaşımını üç ana hipotezin ortak kabulü olarak özetleyebiliriz (Snowdon ve Vane, 2005: 224): Rasyonel beklentiler hipotezi[6], piyasaların sürekli temizlenmesi, Lucas toplam arz hipotezi. Yeni Klasik model, ekonomide tüm piyasaların Walrasyan genel denge modeline uygun olarak sürekli temizlendiğini savunmaktadır (Snowdon ve Vane, 2005:230). Rasyonel beklentilere sahip piyasa aktörlerinin algılanan fiyatlara optimal tepki vermeleri ve arz ile talep değişikliklerine verdikleri tepkiler veri iken piyasaların temizlenmesi varsayımı Yeni Klasik görüşe göre ekonominin merkezinde yer almaktadır (Dinler, 2017:334; Koyuncu 2017). Talep değiştiğinde fiyatların her zaman dengeye yöneldiğini, ancak bireysel aktörlerin tüm nominal fiyat hareketleri hakkında tam bilgiye sahip olmaması piyasada hatalı nominal fiyat değişimlerine neden olmaktadır. Bu nedenle, firmalar arz edilen mal miktarlarını değiştirerek karşılık vermektedirler. Toplamda, genel fiyat seviyesini yükselten bir beklenmeyen talep artışı toplam arz eğrisi boyunca çıktının genişlemesine neden olurken talepte yaşanan beklenmedik bir azalış ise daralmaya sebep olmaktadır (Laidler, 1986).

Yeni klasik modelin toplam arz teorisi Lucas'ın (1972a, 1973) çalışmalarına dayanmaktadır (Snowdon ve Vane, 2005: 233). Lucas'a (1972) göre herhangi bir arz şoku olmadığı varsayımında, toplam talepte bir artış meydana gelirse ve toplam fiyat düzeyi tamamen tahmin edilebiliyorsa çıktı düzeyi her zaman doğal seviyesinde olacaktır. Bununla birlikte toplam talepte ve fiyat düzeyinde beklenmedik bir artış, firmaların ve işçilerin daha fazla üretmesine neden olarak toplam üretimi doğal oranın üzerine çıkaracaktır (Knoop, 2009: 77). Diğer bir ifade ile hükümetler uygulayacakları para politikaları ile ilgili piyasa aktörlerine bilgi vermez ya da eksik bilgi verirlerse, rasyonel beklentilere göre karar veren üreticiler, uygulanan genişletici para politikasının doğurduğu genel fiyat artışını göreli bir fiyat artışı olarak algıladıkları (sinyal algılama sorunu) için istihdam ve üretimlerini arttıracaklardır. Böyle bir durumda ekonomi genişleme aşamasına girecektir. Kısacası, Yeni klasik konjonktür

[6] Rasyonel beklentiler teorisi ilk olarak Muth'un (1961) Rasyonel Beklentiler ve Fiyat Hareketleri Teorisi isimli makalesi ile ortaya çıkmıştır. Muth'a (1961) göre, enflasyonist dönemlerde piyasa aktörleri uyarlayıcı beklentilere değil rasyonel beklentilere sahiptir. Yeni klasik ekolde bekleyişlerin uyarlayıcı değil rasyonel olduğu kabul edilmektedir. (Aktan, 2010; Ünsal, 2013: 38).

teorisine göre dalgalanmaların nedeni ekonomide meydana gelen yanlış algılanan fiyat değişimleridir (Snowdon ve Vane, 2005: 234; Bocutoğlu, 2019).

3.2.4. Reel Konjonktür Teorisi

Reel konjonktür teorisi, tam rekabet piyasası varsayımına ve rasyonel beklentiler hipotezine dayanmaktadır. Reel konjonktür teorisinin kökenleri Lucas (1972) tarafından ortaya konulan rasyonel beklentiler teorisine kadar uzanabilir, ancak bu teoriye esas katkıyı Kydland ve Prescott (1982) ile Long ve Plosser (1983) sağlamışlardır. Bunların yanı sıra King, Rebelo, Barro ve Stockman da bu yaklaşıma katkı sağlayan diğer isimlerdir. Verimlilikteki dalgalanmaları ekonomik dalgalanmaların kaynağı olarak gören bir yaklaşımdır. Verimlilikteki bu dalgalanmaların temelinde teknolojinin değişim hızında meydana gelen dalgalanmalar olduğu varsayılmaktadır. Ekonomik sistemin teknolojide meydana gelen değişim gibi dışsal şoklara maruz kaldıktan sonra tekrar eski durağan durumuna döneceği savunulmaktadır. (Snowdon ve Vane, 2005: 295; Hallegatte ve Ghil, 2007; Parkin, Powell ve Matthews, 2017: 673).

Kydland ve Prescott'un (1982) ekonomik teoriye yapmış oldukları katkı reel konjonktür teorisinin matematiksel temellerini atmalarıdır (Hallegatte ve Ghil,2007). Kydland ve Prescott (1982), kısa vadeli konjonktürel dalgalanma hareketlerini reel faktörlerle ilişkilendirerek reel konjonktürel dalgalanmalar teorisinin gelişmesine de öncülük etmişlerdir. Çalışmalarında, Yeni Klasik büyüme modelini kullanarak ekonominin teknoloji şoklarına maruz kaldığında toplam dalgalanmaları açıklayıp açıklayamayacağını görmek için kalibrasyon prosedürünü takip etmişlerdir (Kydland ve Prescott, 1982; Snowdon ve Vane, 2005: 321). Dalgalanmalar ile uzun dönem büyüme tutarlılığını sağlamak için modellerine konjonktür ve büyüme teorilerini entegre etmişlerdir. Kydland ve Prescott (1982) kalibre edilmiş modelini gerçek verilerle karşılaştırarak yapay veriler üretmek için kullanılabileceğini ileri sürmüşlerdir (Bayraktar ve Karaoğlu, 2016).

Long ve Plosser (1983) ise yapmış oldukları çalışmada konjonktürel dalgalanmaların yaygın olarak görülen özelliklerini göstermek için bireylerin tüketim-üretim planlarını

nasıl maksimum düzeye çıkarttıklarını iki temel hipoteze[7] odaklanarak açıklamışlardır. Long ve Plosser (1983), ekonomide oluşan dalgalanmaların gözlemlenen dalgalanmaların özelliklerini yansıtması halinde, bu gerçek dalgalanmaların etkin bir Walrasyan ekonominin doğal oran patikasından refah azaltıcı sapmalar olarak görülemeyeceğini savunmaktadırlar (Long ve Plosser, 1983).

Konjonktürel dalgalanmalar, mevcut üretim teknolojisindeki değişikliklere ekonominin doğal ve etkin bir tepkisidir. Reel konjonktür teorisine göre teknolojik değişim oranındaki dalgalanmalara karşılık, bireyler emek arzı ile tüketim seviyelerini rasyonel bir şekilde değiştirmektedirler. Durgunluk dönemlerinde mevcut üretim teknolojisi nispeten kullanıma elverişsizdir, emeğin marjinal ürünü ve reel ücretler ise düşüktür. Çalışmanın düşük geri dönüşüne yanıt olarak bireyler boş zamanlarını arttırmaktadırlar ve tüketimlerini azaltmaktadırlar (Mankiw, 1989). Bu ikame, genişleme aşamasında istihdam artışına daralma aşamasında ise işsizliğin artmasına neden olmaktadır. Fakat genişleme dönemlerinde işsizliğin azalarak daha fazla üretim yapılması konjonktürel dalgalanmalara yol açmaktadır (Begg, Vernasca, Fischer ve Dornbusch, 2014; Sunay ve Özçelik,2018).

Reel konjonktür teorisinde ekonomik dalgalanmanın nedeni, monetarist modelde ve yeni klasik modeldeki gibi parasal şoklar değildir, para yansızdır. Dolayısıyla hükümetlerin konjonktürel dalgalanmaları hafifletmek amacıyla para politikası uygulamasının gereksiz olduğu savunulmaktadır. Bununla birlikte reel konjonktür teorisini savunan ekonomistler hükümetin maliye politikası uygulamasının da anlamsız olduğu görüşündedirler. Dalgalanmanın nedeni teknoloji şokları sonucunda verimlilikte meydana gelen değişimler olduğundan hükümet maliye politikası uygulamakta ısrarcı olursa tüketicilerin ve üreticilerin rasyonel davranarak ulaştıkları optimal denge bozulacaktır (Ünsal, 2013: 694).

[7] Bu hipotezlerden ilki tüketim tercihleri ikincisi ise üretim olanakları ile ilgilidir (Long ve Plosser, 1983).

3.2.5. Yeni Keynesyen Konjonktür Teorisi

Rasyonel beklentiler teorisi ve reel konjonktür teorisi, toplam arz-toplam talep modeline yönelik yeni bir adım olmuştur. Ancak bu teoriler, Keynesyen ekonomistlerin üzerinde durdukları nominal fiyat ayarlaması konusu üzerinde çok fazla durmamışlardır (Dornbusch, Fischer ve Startz, 2011: 582). Yeni Klasik modele yönelik eleştiri olarak 1980'lerin ortalarında ortaya çıkan Yeni Keynesyen görüş ilk kez Parkin ve Bade (1982) tarafından gündeme getirilmiştir. Ayrıca Akerlof (1985), Taylor (1989), Mankiw (1989,1991), Stiglitz (1987, 1992), Romer (1993) gibi ekonomistler de modele önemli katkı sağlamışlardır (Altıok, 2014).

Keynesyen ekonominin temel özelliği olan piyasaların sürekli temizlenmediği varsayımını benimseyen Yeni Keynesyen ekol öncelikle rasyonel beklentiler ve piyasa aktörlerinin faydalarını maksimize etmeye dayanan ücret/fiyat yapışkanlığı modellerinin araştırılmasına odaklanmıştır (Snowdon ve Vane, 1995). Aslında Yeni Keynesyen modeller Keynesyen ekonomi modelinden piyasa başarısızlığı ve fiyat esnekliği kavramlarını, Monetarist ekonomiden doğal oran hipotezi ve para politikasına odaklanmayı, rasyonel beklentiler modelinden rasyonel beklentiler kavramını ve Reel konjonktür dalgalanmaları modelinden mikroekonomik temelleri almıştır (Knoop, 2009:97 – 98).

Yeni Keynesyen görüş ücretlerin, fiyatların ve faiz oranlarının piyasa temizleme seviyelerinde olmadığını ve bu seviyeye hızlı bir şekilde uyum sağlayamayacağını, böylece ekonominin büyük bir bölümünün dengede olamayacağını savunmaktadır (Greenwald ve Stiglitz, 1993). Modele göre, ücretler ve enflasyon piyasa mekanizması ile değil toplu pazarlık ile belirlenmektedir. İşgücü, reel ücret seviyesini sabit tutmak için vergilerde meydana gelen artış sonucunda fiyat artışlarını telafi edecek nominal ücret artışı talep etmektedir. Bu nedenle ekonomide dışsal olan ücretler esnek değildir. Firmalar ise, ücretlerde meydana gelen artış sonucunda maliyetlerinde oluşan artışı fiyatlara yansıtmaktadır. Nominal ücretlerde meydana gelen artış sonucunda fiyatlar yükselmektedir ancak reel ücretlerin arttırılmaması sonucunda nominal ücretlerde meydana gelen sürekli artışlar enflasyona neden olmaktadır (Altıok, 2014).

Yeni Keynesyen konjonktür teorisine göre, toplam talepte hem beklenmeyen hem de cari dönemde beklenen dalgalanmalar, reel GSYİH'de dalgalanmalara neden olmaktadır (Parkin v.d, 2017:673). Yeni Keynesyen ekonomistler, şokların arz ya da talep tarafından ortaya çıkabileceğini kabul etmektedirler. Bununla birlikte, uyumsuzluklar ve aksaklıklardan dolayı reel çıktı ve istihdamda büyük dalgalanmaların ortaya çıkacağını savunmaktadırlar. Bu ekole göre önemli olan şokların kaynağı değil, ekonominin bu şoklara nasıl tepki vereceğidir (Snowdon ve Vane, 2005: 396). Fakat nominal fiyatlar menü maliyetleri, ücretler ise toplu sözleşmeler nedeniyle katı olduğu için arz ve talep şokları üretimde ve istihdamda dalgalanmalara yol açacaktır. Fiyatlarda meydana gelen artışları firmaların düşürememesi ise koordinasyon başarısızlığına bir örnektir. Bu nedenle makroekonomik istikrarsızlığın temel nedeni koordinasyon başarısızlığıdır (Snowdon ve Vane, 2005: 396-397, Altıok, 2014).

3.2.6. Politik Konjonktür Teorisi

Politik konjonktür teorisinin ana hareket noktası, iktisat ile siyasetin birlikteliğine dayanmasıdır. Bu ilişki, temel olarak para ve maliye politikası araçlarının seçimler ile iktidara gelmiş siyasi otoriterler tarafından kullanılmasına dayanmaktadır (Telatar, 2000). Seçimi kazanma temel güdüsü ile hareket eden siyasi partiler, seçimi kazanma hedeflerine uygun politikalar oluşturarak gösterecekleri yüksek iktisadi ve mali performans (iktisadi büyümede artış, işsizlik ve enflasyon oranlarında düşüş, kamu harcamalarında artış gibi) ile seçimleri kazanma amacındadırlar. Böyle bir durumda iktidar parti, toplumun sosyal faydasını maksimize etmekten çok oylarını maksimize etme amacıyla hareket etmektedir. Kısacası, teoriye göre iktisadi dalgalanmalar politikacıların uygulamış oldukları politikalar ile bağlantılıdır (Hibbs, 1986; Akalın ve Erkişi, 2007). Politik konjonktür teorisinin geliştirilmesi ile beraber gözlem ve yorumlara dayanan araştırmalar yerini, hükümetlerin seçim dönemlerindeki ekonomik şartları da dikkate alarak para ve maliye politikaları uyguladıkları varsayımına dayanan formel modellere bırakmıştır (Telatar, 2000).

Politik konjonktürel dalgalanma, politikacıların seçimlerde üstünlük elde etmek için seçim dönemlerinde seçim kazanma beklentilerine uygun olarak genişletici para ve

maliye politikaları uygulamaları sonucunda makro iktisadi değişkenler üzerinde kısa ve uzun dönemde[8] döngüsel etki yaratması olarak adlandırılmaktadır (Onur, 2002; Sezgin ve Sezgin, 2017). Diğer bir deyişle, politik konjonktür teorisi politikacıların ekonomiyi kendi çıkarları doğrultusunda manipüle edip etmediğini araştırmaktadır (Sezgin, 2007). Araştırmacılar politik konjonktürel dalgalanma kapsamında seçime yönelik manipülasyonları tespit etmek istiyorlarsa para politikası ve maliye politikası araçlarından birini ya da her ikisini birden ele alarak değerlendirme yapmalıdırlar (Alesina, Cohen ve Roubini, 1992). Çünkü politikacılar tekrar seçilme ihtimallerini arttırmak için seçim zamanına kadar vergi indirimleri, kamu harcamalarını arttırma ya da para arzını arttırma şeklinde genişletici para ve maliye politikaları uygulayarak seçim öncesinde enflasyon artışına neden olmaktadırlar. Uygulanan genişletici para ve maliye politikaları ile işsizliğin azalması ve faiz oranlarının düşmesi kısa dönemde elde edilen önemli siyasi sonuçlar arasındadır. Seçim döneminden sonra uygulanan daraltıcı para ve maliye politikaları doğrultusunda artan enflasyon oranını azaltmaya yönelik olarak vergiler arttırılmakta, kamu harcamaları ve para arzı azaltılmaktadır (Balyemez, 2018).

[8] Politik konjonktürel dalgalanmalarda kısa dönem, seçim öncesi ve seçim zamanını ve / veya seçim zamanı ve sonrası yılı kapsayan bir yıllık süreyi ifade eder. Uzun dönem ise, bir seçim yılından diğer seçime kadar olan süreyi kapsamaktadır (Onur, 2002).

4. POLİTİK KONJONKTÜR TEORİLERİ

Politik konjonktür teorisi bu çalışmanın temel kalkış noktası olduğu için ilgili teoride yaşanan gelişmelere ayrıntılı olarak bu başlık altında yer verilmiştir. Yine spesifik olarak politik konjonktürel dalgalanma teorisinin bir alt çalışma alanı olan Politik Bütçe Döngüleri teorisi (Political Budget Cycle-PBC) bu çalışmada yapılan uygulamanın temelini oluşturduğu için ilgili teori hakkında da ayrıca ayrıntılı bilgi verilmeye çalışılmıştır.

Konjonktürel dalgalanmalar ile ilgili olarak ekonomi teorilerinde ileri sürülen görüş, hükümetlerin rolünün toplumun sosyal faydasını maksimum düzeye çıkarmak olduğudur. Bunun bir sonucu olarak ekonomistler, hükümetleri ekonomik teorinin geri kalanına dâhil edememişlerdir. Hükümet davranışlarının ekonomiye olan etkisinin tüm yönüyle incelenememesi, hükümetlerin öncelikli olarak kendi çıkarları dışında hareket ettikleri varsayımına dayanmaktadır ve konjonktürel dalgalanmaları açıklamada yetersiz kalmaktadır (Downs, 1957). Ekonomik aktörler nasıl ki kendi fayda fonksiyonunu maksimize etmek için hareket ediyorlarsa politikacılar da kendi çıkarları doğrultusunda oy fonksiyonlarını maksimize etmek için hareket etmektedirler (Downs, 1957). Bu nedenle ekonomi ile siyaseti birlikte ele alan ve politik konjonktür teorisi olarak adlandırılan kapsamlı bir araştırma alanı ortaya çıkmıştır (Mankiw, 2001: 390). Politik konjonktür teorileri, bireysel ya da parti olarak yeniden seçilmeyi amaçlayan, makroekonomi politikalarını elinde bulunduran kişilerin/kurumların seçim öncesinde ekonomiyi canlandıran, geleneksel ekonomik dalgalanmanın bir sonucu olarak görülebilir (Tiganas ve Peptine, 2012). Bu kapsamda gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde politika araçları ve temel makro iktisadi değişkenler kullanılarak siyasi olarak tetiklenen konjonktürel dalgalanmalar araştırılmaya başlanmıştır (Peters, 2010).

Politik konjonktürel dalgalanma kavramı, ekonomi teorisinde ilk kez 1943 yılında Polonyalı iktisatçı Kalecki (1943) tarafından ortaya atılmıştır (Tiganas ve Peptine, 2012). Kalecki (1943), kapitalist çıkarlar doğrultusunda partizan bir hükümetin kâr oranlarındaki düşme tehlikesini azaltmak amacıyla politik olarak tetiklenmiş durgunluk yarattığı bir model sunarak politik konjonktürel dalgalanmayı sorgulayan

ilk ekonomist olmuştur (Snowdon ve Vane, 2005: 518). Kalecki'nin temsili olmayan siyasi bir mekanizma oluşturduğu modelinde, politik konjonktürel dalgalanmaya kapitalistlerin çıkarlarının baskınlığı neden olmaktadır (Snowdon ve Vane, 2005: 518). Politik konjonktürel dalgalanmalar düşüncesi Kalecki'ye (1943) kadar götürülebilse de, teorinin ilk formel şeklinin Nordhaus (1975) tarafından verildiği kabul edilmektedir (Karaçor ve Saraç, 2004). Nordhaus (1975), seçmenlerin adaptif beklentileri ile Phillips eğrisine dayanan ilk formel modeli oluşturmuştur. Model, seçimden sonraki durgunluğa rağmen seçmenlerin, seçimden önce genişletici para ve maliye politikaları uygulanarak iktisadi canlanma ve işsizlik oranlarında düşüş yaratılarak iktidardaki partinin lehine oy miktarıyla yanıt vererek kandırıldığı varsayımına dayanmaktadır (Akhmedov ve Zhuravskaya, 2004; Veiga ve Veiga, 2007).

Politik konjonktür teorisi literatürü iki faklı aşamada geliştirilmiştir. İlk aşama, 1970'lerin ortasında, Nordhaus (1975) ve Hibbs 'in (1977) iki faklı dalgalanma türünü tanımlamasıyla başlamaktadır. Nordhaus sadece yeniden seçilme ile ilgilenen politikacıların fırsatçı döngüsünü vurgularken Hibbs, farklı partilerin görevdeyken sistematik farklı politikaları takip ettiği bir partizan döngünün olduğunu vurgulamaktadır. Fırsatçı ve partizan modellerin her ikisi de rasyonel beklentiler yaklaşımı öncesine dayanan geleneksel modeller olarak adlandırılmaktadır. Rasyonel beklentiler teorisinin etkisiyle oluşan ikinci aşama ise, 1980'lerin ortasında oyun teorisi yaklaşımının bir dalı olarak Hamada (1976), Kydland ve Prescott (1977), Barro ve Gordon (1983), Cukierman ve Meltzer (1986), Rogoff ve Sibert (1988), Rogoff (1990) ve Person ve Tabellini (1990) öncülüğünde rasyonel fırsatçı modeller olarak geliştirilmiştir. Alesina (1987, 1988a,b) tarafından ise rasyonel partizan model oluşturulmuştur (Alesina, 1995:146). İkinci aşamadaki bu modeller makroekonomik değişkenlerde meydana gelen dalgalanmalar yerine maliye politikasında meydana gelen değişiklikleri dikkate aldıkları için politik bütçe dalgalanması olarak da adlandırılmaktadır (Tkacova, Gavurova ve Kovac, 2018). Politik konjonktür teorisindeki modeller aşağıda yer alan Tablo 4.1.'de gösterilmektedir.

Tablo 4.1. Politik konjonktürel dalgalanma modelleri

	Rasyonel Olmayan Davranış ve Rasyonel Olmayan Beklentiler	**Rasyonel Davranış ve Rasyonel Beklentiler**
Fırsatçı Politikacılar/Siyasi Partiler[9]	Nordhaus (1975)	Cukierman – Meltzer (1986b) Rogoff – Sibert (1988) Rogoff (1987a)
Partizan Politikacılar/ Siyasi Partiler	Hibbs (1977, 1987a)	Alesina (1987) Alesina – Sachs (1988)

Kaynak: Alesina, 1988

Politik konjonktür teorisi, Phillips eğrisi ile ifade edilen bir takas ilişkisi olarak dört temel model ile açıklanmaktır. Modellerin farklılaşan yönleri, seçmenler ve siyasi partilerdir. Taraflar Fırsatçı ve Partizan (İdeolojik) olarak iki gruba ayrılmaktadır. Fırsatçı siyasi partiler, tüm seçmenler için bir bütün olarak fayda fonksiyonlarını maksimum düzeye çıkarmaya çalışırken, partizan siyasi partiler ideolojilerine uygun politikaya ve kendi seçmenlerine odaklanmaktadır. Seçmenler ise, rasyonel ve rasyonel olmayan şeklinde sınıflandırılmaktadır. Rasyonel olan seçmenler karar verme sürecinde mevcut olan tüm bilgileri dikkate alırken, rasyonel olmayan seçmenler bu yeteneğe sahip değildir (Tkacova vd., 2018).

Özetle, politik konjonktür teorisi modelleri ikiye ayrılmaktadır: Partizan modeller ve fırsatçı modeller. Politik konjonktürel dalgalanma teorisi ise Geleneksel politik konjonktür teorisi ve Modern politik konjonktür teorisi olarak iki ana başlık altında toplanabilir. Her iki teori de kendi içerisinde partizan ve fırsatçı modeller olarak iki gruba ayrılmaktadır (Eryılmaz ve Murat, 2016). Politik konjonktürel dalgalanma teorisi Tablo 4.2.'de özetlenmiştir.

[9] Orijinal makalede 'makam motivasyonlu' politikacılar olarak kullanılan bu kelime literatürde çoğunlukla 'fırsatçı' olarak kullanıldığı için tablo oluşturulurken fırsatçı kelimesi tercih edilmiştir.

Tablo 4.2. Politik konjonktürel dalgalanma yaklaşımları

Geleneksel Politik Konjonktürel Dalgalanmalar	Modern Politik Konjonktürel Dalgalanmalar
Geleneksel Fırsatçı Model	Rasyonel Fırsatçı Model
Geleneksel Partizan Model	Rasyonel Partizan Model

Kaynak: Altıok, 2016

4.1. Geleneksel Politik Konjonktür Teorisi

Geleneksel politik konjonktür teorisi iktidardaki politikacıların yeniden seçilme isteğine dayanmaktadır. İktidardaki partinin seçim kaderi, ekonomik göstergelerin seçim sırasında ne kadar iyi olduğuna bağlıdır ve iktidar parti, makroekonomik performansı belirleyen politika araçlarına kısmen sahiptir. Bu nedenlerden dolayı geleneksel politik konjonktür teorisi hükümetlerin seçim öncesi makroekonomik göstergelerden biri olan istihdam artışı için Phillips eğrisinden yararlanılabileceğini öne sürmektedir (Schultz, 1995).

Geleneksel politik konjonktür teorisi olarak da adlandırılan birinci aşama, 1970'li yıllarda Nordhaus (1975) ve McRae'nin (1977) fırsatçı dalgalanma modeli ile Hibbs'in (1977) partizan dalgalanma modelinden oluşmaktadır (Berger ve Woitek, 1997).

4.1.1. Geleneksel Fırsatçı Model

Nordhaus'un modeli, politik konjonktürel dalgalanma literatürünün ampirik inşasında temel yapı taşı niteliğindedir. Geleneksel fırsatçı modeller arasında özellikle Nordhaus (1975) tarafından geliştirilen politik konjonktür teorisi modeli, fırsatçı hükümetlerin seçim dönemlerinde ekonomiyi politik amaçları doğrultusunda manipüle etmeye yönelik para ve maliye politikaları uyguladıklarını öne sürmektedir. Seçim öncesinde yeniden seçilmek için, uzun dönemde ekonomik durgunluk oluşturması pahasına,

uygulanan politikalar işsizlik oranı, GSYİH büyümesi gibi makroekonomik değişkenlerde geçici iyileşmelere yol açarken enflasyonda bir artışa neden olmaktadır. Bu modelde seçmenler rasyonel olmadıkları için hükümetler bir sonraki seçimlerden önce tekrar ekonomiyi manipüle ederek tüm bu süreçleri tekrarlayabilirler. Sonuç olarak politik yönelimli konjonktürel dalgalanmalar sürekli süreçler haline gelmektedir (Asutay, 2004; Placek vd., 2016). Fırsatçı politik konjonktür teorisi literatürünün odak noktası da budur (Akhmedov, Ravichev ve Zhuravskaya, 2002). Başka bir ifade ile Nordhaus'un (1975) çalışması, hükümetlerin görev süreleri boyunca her zaman politik konjonktürel dalgalanma oluşturmaya çalıştıkları bir modeli ifade etmektedir (Asutay, 2004).

Geleneksel fırsatçı model, yaklaşmakta olan seçimlerden önce politika yapıcılar tarafından sistematik olarak kandırılabilen ve rasyonel olmayan seçmen varsayımına dayanmaktadır. Ayrıca, politika yapıcılar tarafından Phillips eğrisinde yer alan enflasyon-işsizlik dengesi kullanılarak hem maliye politikasında hem de makroekonomik değişkenlerde sistematik ve uzun süreli fırsatçı döngülerin varlığı tahmin edilmektedir (Kneebone ve McKenzie, 2001). Politik ve ekonomik dalgalanmalara yönelik en ünlü modellerden biri olan Nordhaus'un (1975) geleneksel fırsatçı politik konjonktür teorisinin temel varsayımları aşağıdaki gibi özetlenebilir (Alesina vd., 1992; Asutay, 2004):

i. Ekonomi, beklentileri arttırılmış bir Phillips eğrisi ile karakterize edilir.[10]
ii. Seçmenlerin beklentileri adaptiftir.[11]
iii. Politikacılar fırsatçıdır.
iv. Politikacılar, toplam talebi doğrudan etkileyen bir politika aracını kontrol ederler.
v. Seçmenler geçmişe dönük karar alır ve miyoptur.[12]
vi. Seçim zamanının dışsal olduğu kabul edilir, sabittir.

[10] Diğer bir ifadeyle, ekonomi, sömürülebilir bir Phillips eğrisi ile tanımlanmaktadır ve rasyonel beklentiler eleştirisi dikkate alınmaz (Alesina ve Sachs, 1986). Beklentileri arttırılmış Phillips eğrisi, enflasyonun sadece geçmiş deneyimlerden elde edilen beklentilerden sapma durumunda işsizlik oranlarında da değişmeler meydana geleceğini öngörmektedir (Franzese ve Jusko, 2008: 547).
[11] Beklenen enflasyon oranları sadece geçmiş enflasyona dayanmaktadır (Franzese ve Jusko, 2008: 547).
[12] Seçmenlerin görevdeki parti tarafından sistematik olarak kandırılabileceklerini ve rasyonel olmayan oy kullanma davranışı gösterdikleri varsayımıdır (Alesina ve Sachs, 1986).

Nordhaus'un modeli temelde iki önemli varsayıma dayanmaktadır. Bu varsayımlardan birincisi, seçmenlerin geçmişe dönük ve miyop olmasıdır. Seçmenler iktidardaki partinin performansını geçmişe dönük inceleyerek değerlendirirler ve gelecekteki performanslarını tahmin etmeye çalışmazlar. İkinci önemli varsayım ise, hükümetin ekonomiyi manipüle edebileceği bir sömürülebilir Phillips eğrisinin varlığıdır (Nordhaus, Alesina ve Schultze, 1989; Hallerberg, Souza ve Clark, 2002). Bu varsayım, iktidardaki fırsatçı politikacıların bir sonraki seçimde oy miktarlarını maksimum düzeye çıkararak tekrar seçilmek için uygulayacakları para ve maliye politikalarını önceden belirleyeceği ve ekonomiyi manipüle edeceği bir model önermektedir. Genişletici para ve maliye politikaları uygulanarak seçim öncesinde iktisadi bir canlanma dönemi yaratılmaktadır. İktidar parti uygulanan genişletici para ve maliye politikaları sonucunda ortaya çıkan düşük işsizliğin daha yüksek enflasyona yol açacağını bilmektedir ve enflasyon ile işsizlik arasında bir seçim yapacaktır. Seçim öncesi genişletici para ve maliye politikalarının bir sonucu olan enflasyonu azaltmak için seçim sonrasında daraltıcı para ve maliye politikaları uygulanacaktır. Uygulanan daraltıcı para ve maliye politikaları enflasyonu azaltırken işsizliğe yol açarak ekonomide dalgalanmalar meydana getirecektir (Nordhaus, Alesina ve Schultze, 1989; Veiga ve Veiga, 2007; Dubois, 2016).

4.1.2. Geleneksel Partizan Model

Geleneksel politik konjonktür teorisi alanındaki diğer düşünce çizgisi olan partizan model, partilerin ideolojik farklılıklarının ekonomik davranışlar üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Partizan modelin öncüsü olan Hibbs (1977), politikacıların fırsatçı olduklarını ancak temsil ettikleri seçmenlerin tercihleri doğrultusunda para ve maliye politikaları uyguladıklarını gözlemlemiştir (Berger ve Woitek, 1997; Sakurai ve Menezes-Filho, 2011). Ayrıca, Hibbs'in oluşturduğu partizan model uygulanan para ve maliye politikalarının işsizlik ve enflasyon ile etkileşimini de incelemektedir. Hibbs'in (1977) çalışmasında taraflar ideolojik olarak sol eğilimli ve sağ eğilimli partiler şeklinde tanımlanmaktadır. Sol eğilimli partiler yüksek enflasyon ve düşük işsizlik yönünde politika tercihinde bulunurken, sağ eğilimli partiler ise tam tersi düşük enflasyon ve yüksek işsizlik oluşturacak politikaları seçmektedirler. Seçmenler

ise, oylarını kendi tercihlerini en iyi temsil eden partiye yönelik olarak kullanmaktadırlar (Nordhaus vd., 1989).

Hibbs (1977) ortaya koyduğu partizan modelde sol ve sağ görüşlü partilerin maliye ve para politikasını yürütme biçiminde ideolojik olarak farklı motivasyonlarının olduğunu savunmakta, genellikle sağ eğilimli partilerin sol eğilimli partilerden daha az genişletici para ve maliye politikasına başvurduğunu ileri sürmektedir. Özellikle, sol partilerin daha büyük kamu ekonomisini, daha fazla gelirin yeniden dağılımını ve daha Keynesyen genişlemeyi tercih etmelerinden dolayı sağ partilere göre daha fazla açık vermeleri beklenmektedir. Eğer ekonomide rasyonel olmayan bir Phillips eğrisi geçerli ise, uygulanan politikalardaki bu tip farklılıklar reel ekonomiyi etkileyerek partizan bir dalgalanma yaratacaktır (Berger ve Woitek, 1997; Franzese, 2000).

Partizan politik konjonktür teorisi, partilerin uyguladıkları para ve maliye politikalarının partilerin ideolojilerinden etkilenmesi ve farklı politikaların farklı sonuçlara yol açması görüşlerine dayandırmaktadır. Dolayısıyla farklı siyasi partiler sistematik olarak farklı hedefler ve farklı para ve maliye politikaları uygulamaktadır (Nannestad ve Paldam, 1999). Politik konjonktür teorisi konusunda Hibbs (1977), partilerin ideolojik amaçlarına uygun olarak hedeflerini ve siyasi partileri Tablo 4.3.'teki gibi sınıflandırmaktadır ve tabloda siyasi partilerin hedeflerinin önemi yukarıdan aşağı doğru azalmaktadır (Hibbs, 1977):

Tablo 4.3.Sanayi toplumlarında siyasi partilerin tercihleri

Sosyalist – İşçi	**Merkez**	**Muhafazakâr**
Tam istihdam	Fiyat istikrarı	Fiyat istikrarı
Gelir dağılımın dengelenmesi	Ekonomik genişleme	Ödemeler bilançosu dengesi
Ekonomik genişleme	Tam istihdam	Ekonomik genişleme
Fiyat istikrarı	Gelir dağılımın dengelenmesi	Tam istihdam
Ödemeler bilançosu dengesi	Ödemeler bilançosu dengesi	Gelir dağılımın dengelenmesi

Kaynak: Hibbs, 1977

Partizan yaklaşım fırsatçı yaklaşımın birçok varsayımını kabul ederken iki varsayımda farklılık göstermektedir. [13] Geleneksel partizan modelin varsayımları aşağıdaki şekilde özetlenebilir (Alesina vd, 1992; Alesina, 1995):

i. Ekonomi, beklentileri arttırılmış Phillips eğrisi ile açıklanmaktadır.
ii. Cari ve beklenen enflasyon sadece geçmiş enflasyona bağlıdır. Diğer bir ifadeyle seçmenler adaptif beklentilere sahiptir.
iii. Politika yapıcılar, para ve maliye politikaları ile toplam talep seviyesini kontrol ederler.
iv. Seçim zamanı dışsaldır.
v. Politikacılar, farklı partilerin farklı nesnel işlevlerini en üst düzeye çıkaracak şekilde partizandırlar.
vi. Her seçmen ideolojik farklılıkların bilincindedir ve kendisine en yakın politikayı sunan partiye oyunu vermektedir.

Geleneksel politik konjonktürel dalgalanma modellerine ilişkin karşılaştırma aşağıda yer alan Tablo 4.4.'te özetlenmektedir:

[13] Fırsatçı model ile partizan modelin ortak varsayımları ilk dört maddedir. Partizan modelin fırsatçı modelden ayrıldığı iki varsayım ise, son iki maddedir.

Tablo 4.4.Geleneksel politik konjonktürel dalgalanma modellerini varsayımları

Varsayımlar	Fırsatçı model	Partizan model
Seçmenler	Rasyonel olmayan seçmen: geçmişe dönük ve son olaylara odaklanır.	Rasyonel olmayan seçmen: geçmişe dönük ve son olaylara odaklanır.
Partiler	Fırsatçı partiler: yeniden seçilme olasılığını ya da oylarını maksimize eden politikaları seçerler.	İdeolojik partiler: tercihleri seçim beklentilerine yönelik değildir, reel ekonomik sonuçlara yöneliktir
Ekonomik yapı	Partilerin politika araçları üzerinde kontrolü vardır ve politika etkilidir.	Partilerin politika araçları üzerinde kontrolü vardır ve politika etkilidir.
Şok kaynağı	Politik kararlardan kaynaklanan içsel şoklardır.	Şok kaynağı belirsizdir.
Partilerin yetkinliği	İktidar	İktidar
Model tahmini	Seçim kaynaklı bir konjonktürel dalgalanma oluşur. Seçim sonrası daraltıcı, seçim öncesi genişletici politikalar uygulanır.	İktisat politikasındaki değişiklikler rejimdeki değişiklikler ile ilişkilidir. Sol partiler iktidara geldiğinde canlanma, sağ partiler iktidara geldiğinde anti-enflasyonist programlar uygulamaktadırlar.

Kaynak: Nordhaus vd., 1989

4.2. Modern Politik Konjonktür Teorisi

Politik konjonktür teorisinin ikinci aşaması olan modern politik konjonktürel dalgalanma yaklaşımı, rasyonel beklentiler hipotezi altında ekonomide fırsatçı ve partizan eğilimlerin ortaya çıkabileceğini savunan modellerden oluşmaktadır. Geleneksel yaklaşımdan farkı ise, seçmenlerin beklentilerinin rasyonel beklentiler hipotezine dayalı olmasıdır. Diğer bir ifadeyle bu modellerdeki seçmenler geleceğe yönelik beklentilere sahiptirler ve sistematik olarak kandırılamazlar (Çinko, 2005; Sezgin, 2007).

Bu kısımda modern politik konjonktürel dalgalanma modelleri olan rasyonel fırsatçı model ile rasyonel partizan model ele alınmıştır.

4.2.1. Rasyonel Fırsatçı Model

Geleneksel fırsatçı modele yönelik yapılan eleştiriler sonucunda, rasyonel fırsatçı modelin ilk çalışmaları Cukierman ve Meltzer (1987), Rogoff ve Sibert (1988), Rogoff (1990) ve Persson ve Tabellini (1991) tarafından yapılmıştır. Bu modelde de siyasi partiler seçimleri kazanmayı önemsemektedirler ve partizan motivasyonları yoktur. Diğer bir ifadeyle politikacılar fırsatçıdırlar ve yeniden seçilme olasılıklarını maksimum düzeye çıkarmak için hareket etmektedirler (Cukierman ve Meltzer, 1986; Alesina vd., 1992).

Rasyonel fırsatçı politik konjonktür teorisi, fırsatçı bir davranışa sahip olan politikacıların geleneksel hipotezini yetkinlik seviyesi[14] ve asimetrik bilgi[15] fikirleriyle birleştirmektedir. Teori, ekonomik büyüme ve uzun vadeli istihdama yönelik dalgalanmaların düzensiz olduğunu diğer bir söyleyişle her seçim döneminde sistematik olarak gerçekleşmek zorunda olmadığını savunmaktadır. Seçmenlerin ve ekonomik aktörlerin rasyonel olan davranışları, bu dalgalanmaların politikacılar için sistematik bir şekilde gerçekleşmesini imkânsız ya da geçersiz hale getirmektedir (Alesina vd., 1992; Akçoraoğlu ve Yurdakul, 2004; Tiganas ve Peptine, 2012).

Rogoff ve Sibert (1988) ve Rogoff (1990) oluşturdukları modellerde vergiler, kamu harcamaları, bütçe açıkları ve parasal büyüme gibi bazı makroekonomik değişkenlerde meydana gelen seçim kaynaklı dalgalanmaların nedeninin bilgi asimetrisi olduğunu savunmaktadırlar. Yapmış oldukları çalışmalarda iktidardaki partinin kamu mallarını üretme sürecini yönetme konusundaki yetkinliği hakkında geçici bilgi asimetrisinin politik bütçe dalgalanmalarına neden olduğu görüşündedirler. Diğer bir ifadeyle, Rogoff ve Sibert (1988) ve Rogoff (1990), seçmenlerin iktidardaki partinin kamu mallarını üretme yetkinliği hakkında tam bilgiye sahip olmamalarından dolayı, iktidardaki partinin kamu harcamalarında seçim öncesi artışlar meydana getirerek yetkinlikleri hakkında seçmenlere sinyal gönderdiğini ileri sürmektedirler.

[14] Farklı hükümetler farklı yetkinlik dereceleriyle karakterize edilmektedir (Alesina vd., 1992). Yetkinlik, alınan iyi politika kararlarının politikacılar tarafından etkili şekilde uygulanabilmesi yeteneğidir. Örneğin politikacıların ekonomik büyümeyi enflasyona neden olmadan sürdürme yeteneği yetkinliğin bir göstergesidir (Alesina, Londregan ve Rosenthal, 1993).

[15] Modern konjonktürel dalgalanma modelinde asimetrik bilgi söz konusudur. Diğer bir ifadeyle, hükümetler tam bilgiye sahipken seçmenler eksik bilgiye sahiptir (Sezgin, 2007).

Rogoff ve Sibert'in (1988) modeli, seçim öncesinde hükümetin vergileri azaltması ve harcamaları artırması şeklinde uyguladığı genişletici maliye politikası sonucunda oluşacak bütçe açığının ve enflasyondaki artışın seçmenler tarafından seçimlerden sonra gecikmeli olarak gözlemlenebileceğini ortaya koymaktadır. Rogoff'un (1990) modelinde ise, hükümet seçim öncesi dönemde seçmenlere yüksek yetkinlik seviyesine sahip olduğunu göstermek ve bilgi asimetrisinden yararlanmak amacıyla kamu harcamalarının bileşiminde değişiklik yaparak harcamaları arttırmaktadır. Modelde, hükümetin yatırım harcamalarının yerine cari dönemde seçmenler tarafından hemen gözlemlenen tüketim harcamalarına yönelik genişletici bir maliye politikası uygulayarak seçim kaynaklı bir dalgalanma yaratacağı yer almaktadır (Rogoff ve Sibert, 1988; Rogoff, 1990; Akhmedov ve Zhuravskaya, 2004).

Persson ve Tabellini'nin (1991) modelinde ise, Rogoff'un yetkinlik modeli Phillips eğrisine uygulanmaktadır. Modelde iktidardaki parti seçmenlere kıyasla, dışsal makroekonomik şoklar ve bu tür şoklara karşı uygulanacak politikalar hakkında bilgi avantajına sahiptir. Modelde bazı politika yapıcıların makroekonomik politikaları daha yetkin bir şekilde yönettiği bu nedenle de daha düşük enflasyonla daha fazla büyüme elde ettiği görüşü savunulmaktadır. Bu varsayımlar altında seçmenler, partileri rasyonel olarak değerlendirdiklerinde seçime yakın zamanda ortalamanın üzerinde istikrar değerini sunan partiyi tercih etmektedirler (Alesina vd., 1992; Franzese, 2002).

Rasyonel ve geleneksel fırsatçı modellerin karşılaştırması Tablo 4.5.'te gösterilmektedir;

Tablo 4.5. Fırsatçı modellerin karşılaştırılması

Geleneksel Model	**Rasyonel Model**
İşsizlik ve büyümede düzenli dalgalanmalar meydana gelmektedir. Seçimlerden önce büyüme doğal oranın üzerine çıkarken, işsizlik doğal oranın altına düşmektedir. Seçimlerden sonra ise, işsizlik artarken büyüme oranı azalmaktadır.	İşsizlikte ve büyümede uzun dönemli dalgalanmalar yoktur.
Seçim zamanından iki yıl önce genişletici para ve maliye politikaları uygulanırken seçimden sonraki iki yılda daraltıcı para ve maliye politikaları uygulanmaktadır.	Seçimlerden iki ya da üç çeyrek önce genişletici ve seçimlerden iki ya da üç çeyrek sonra daraltıcı para ve maliye politikaları uygulanmaktadır. Uygulanan para ve maliye politikalarının kısa dönem etkileri geleneksel modelden daha azdır.
Enflasyon oranı seçimlerden kısa bir süre önce artmaktadır. Seçimlerden sonra birkaç çeyrek artmaya devam etmektedir ve sonrasında düşmektedir.	Enflasyon etkisi geleneksel modelle aynı etkiyi göstermektedir. Ancak, ekonomi üzerindeki kısa dönem etkisi daha azdır.
İktidar partinin oy oranındaki artış, seçim zamanındaki büyüme oranında meydana gelen artış ve işsizlik oranında meydana gelen azalışa bağlıdır.	İktidar partinin oy oranındaki artış, seçim zamanındaki büyüme oranında meydana gelen artışa (ve işsizlik oranındaki azalışa) bağlıdır. Ayrıca iktidar partinin oy artışı, seçmenlerin bilgi seviyelerine de bağlıdır.

Kaynak: Alesina vd., 1997

4.2.2. Rasyonel Partizan Model

Rasyonel partizan teori, partizan siyaseti, modern makroekonomik teoriler ile tutarlı bir ekonomi modelinde, rasyonel davranış hipotezi ve ücret-fiyat ayarlama mekanizmasındaki uyuşmazlıklarla nitelenen bir modelde birleştirmektedir (Alesina ve Rosenthal, 1995: 187). Partizan döngüler üzerine çalışma, Hibbs (1977) tarafından adaptif beklentilerin modellenmesi ile başlamaktadır. Bununla birlikte, partizan döngülerin rasyonel beklentiler hipotezi ile ele alınması Alesina'nın (1987,1988) çalışmalarına dayanmaktadır (Persson ve Tabellini, 2000: 426).

Modelin varsayımları aşağıdaki şekilde özetlenebilir (Alesina, 1995; Snowdon, Howard ve Alesina, 1999):

i. Rasyonel partizan modelin en önemli öngörüsü seçim sürprizidir.
ii. Ekonomi, beklentileri arttırılmış Phillips eğrisi ile tanımlanmaktadır ve sadece beklenmedik politika çıktıyı etkilemektedir.
iii. Enflasyona yönelik beklentileri rasyoneldir.
iv. Politika yapıcılar, maliye ve para politikaları ile toplam talebi etkileyerek enflasyonu doğrudan kontrol etmektedir.
v. Geleneksel partizan modeldeki gibi iki rakip partinin farklı tercihleri vardır ya da iki rakip parti farklı tercihleri temsil etmektedir. Sağ partilerin aksine sol partiler işsizlik ve büyüme hedeflerine yönelik politikalar uygulamaktadır.
vi. Seçmenlerin enflasyon ve işsizlik konusundaki tercihleri değişmektedir ve kendilerine en yüksek faydayı sunması beklenen partiye oy vermektedirler.

Rasyonel partizan modelin varsayımları altında, seçmenlerin enflasyona yönelik rasyonel beklentilerini iki partinin tercihlerinin[16] ortalaması oluşturmaktadır. Diğer bir ifadeyle, seçimlerden önce, gelecek dönemde iktidar partinin uygulayacağı politika belirsiz olduğu için seçmenler, iktidara geleceği tahmin edilen partinin politikalarına göre ortalama bir enflasyon beklentisi oluşturmaktadırlar. Seçimlerden sonra, enflasyon beklentileri kazanan tarafa göre ayarlanmaktadır. Fakat bu ayarlamalar nominal sözleşmelerin (örneğin ücret pazarlığı gibi) izin verdiği ölçüde gerçekleşmektedir (Alesina, 1995; Çinko, 2005). Ayrıca, enflasyondan kaçınma derecesi hususunda parti tercihleri farklılık gösterdiğinden ve sağ-sol parti politikacıları makroekonomik sonuçlar üzerinde farklı tercihlere sahip olduklarından farklı politika eylemleri[17] söz konusu olmaktadır. Bu nedenle, hükümet değişikliğine neden olan gerçek seçim sonuçları sürpriz bir enflasyon üreterek kısa dönem reel çıktı

[16] Partilerin tercihleri bilinmektedir ve bu tercihler her bir partinin rasyonel beklentilere göre oluşturulmuş seçim kazanma ihtimali ile ağırlıklandırılmıştır (Alesina, 1995).
[17] Sol partinin seçimleri kazanması durumunda işsizlik oranları bir süreliğine düşük seyredecektir. Bununla birlikte büyüme oranları ise, yönetimin ilk iki yılı için doğal büyüme oranının üzerinde olacaktır. Sol partinin iktidara gelmesi ile birlikte, işsizlik ve büyüme oranları yönetimin son iki yılında normal değerlerine geri dönecektir. Sağ partinin seçimleri kazanması durumunda sonuç tam tersi olarak gerçekleşecektir (Tiganas ve Peptine, 2012).

dalgalanmalarına sebep olacaktır (Alesina, 1995; Veiga ve Chappell, 2002; Snowdon ve Vane, 2005: 541).

Modele ait temel varsayımlar ve tahminler Tablo 4.6.'da özetlenmiştir.

Tablo 4.6. Modelin varsayımları ve tahminleri

Temel Varsayımları	**Tahminleri**
Kısa dönem Phillips eğrisi geçerlidir.	Sol hükümetler, sağ hükümetlerle karşılaştırıldığında enflasyon eğilimlidirler.
Ekonomik aktörler rasyonel beklentilere sahiptirler ancak seçim sonuçları belirsizdir.	Çıktı, sol (sağ) hükümetlerde doğal oranın üzerindedir (altındadır).
Sol partiler, enflasyon yerine işsizliği tercih etmektedirler.	Para politikasının reel değişkenler üzerindeki partizan etkisi geçicidir.
Sağ partiler, işsizlik yerine enflasyonu tercih etmektedirler.	

Kaynak: Snowdon ve Vane, 2005

4.3. Politik Bütçe Dalgalanmaları Teorisi

Politik konjonktür teori modellerinin altında yatan temel ilkelerden biri, seçimlerden önce iyi bir makroekonomik performans gösteren iktidar partinin yeniden seçimi kazanmasıdır. Gelişmiş ülkelerde yapılan araştırmalarda bu temel ilkeye yönelik bulgular mevcuttur. Elde edilen bulgular, fırsatçı politikacıların seçimlerden önce ekonomik canlanmayı teşvik etmek için para ve maliye politikalarını nasıl manipüle edebileceğinin modellemesini göstermektedir. Bununla birlikte, özellikle gelişmiş ülkelerde yapılan ampirik çalışmalar seçimlerden önce ekonomik faaliyetlerde düzenli ve istatistiksel olarak önemli bir artış olduğuna yönelik çok az kanıt sunmaktadır. Diğer bir ifadeyle, seçmenler ekonomiyi önemsemektedir fakat bu durum toplam ekonomik faaliyetlerde ekonometrik olarak doğrulanabilir döngülere dönüştüğü anlamına gelmemektedir (Brender ve Drazen, 2003). Ampirik kanıtların yetersizliği ve hükümetlerin reel ekonomik değişkenleri doğrudan kontrol etmesi zor olduğu için

seçimlerin gerçek etkileri maliye politikası araçları ile açıklanmaya çalışılmıştır (Shi ve Svensson, 2003). Kısacası, makroekonomik çıktılarda (ekonomik büyüme ve işsizlik oranı gibi) politik dalgalanmalar için ampirik kanıtların eksikliği politik bütçe dalgalanmaları olarak adlandırılan, özellikle seçim yıllarında mali genişlemeye (kamu harcamalarının arttırılması, vergi indirimleri gibi) neden olan politika araçlarındaki döngülere odaklanmaya neden olmuştur (Brender ve Drazen, 2005). Özetle, politik konjonktür teorisi seçim kaynaklı bir döngü tarafından tetiklenen makroekonomik döngünün olasılığını ifade etmektedir ve bu nedenle politika yapıcılar tarafından ekonomiyi etkilemek için kullanılan tüm olası araçları kapsamaktadır. Diğer taraftan PBC ise, sadece maliye politikası aracılığıyla yapılan manipülasyonlarla sınırlı olmaktadır (Kouvavas, 2013).

PBC, seçim kaynaklı döngüler tarafından tetiklenen maliye politikalarında düzenli ve periyodik olan dalgalanmalar olarak tanımlanmaktadır (Alt ve Rose, 2009). Diğer bir ifadeyle PBC, seçim zamanlarında uygulanan maliye politikaları sonucunda meydana gelen konjonktürel dalgalanmaları ifade etmektedir. PBC'nin ortaya çıkış nedenleri arasında hükümetlerin fırsatçı davranışları yatmaktadır. İktidardaki politikacılar, seçmenleri memnun etmek, popülerliklerini maksimize etmek ve yeniden seçilme şanslarını arttırmak için seçimlerden önce genişletici maliye politikaları uygulamaya çalışmaktadırlar (Efthyvoulou, 2012). Politikacılar tarafından seçimlerden önce kamu harcamalarında artış veya vergilerde indirimler şeklinde uygulanan genişletici maliye politikası sonucunda politikacıların maliye politikalarını kendi çıkarları doğrultusunda manipüle etmesi dalgalanmalara neden olmaktadır (Schuknecht, 2000).

PBC modelleri, maliye politikalarındaki seçim kaynaklı döngüleri açıklamada politikacıların yetkinlik düzeyine ilişkin geçici bilgi asimetrisinin önemini vurgulamaktadır. Bu modellerde sinyal, PBC'nin arkasında yatan itici güç olarak görülmektedir (De Haan ve Klomp, 2013). PBC teorisine yönelik literatür incelendiğinde, fırsatçı politik konjonktür teorisi modellerinde bütçe manipülasyonlarını rasyonelleştirmek amacıyla kullanılan iki tür bilgi asimetrisiyle karşılaşılmaktadır (Bohn, 2019). İlki, Rogoff ve Sibert (1988) ve Rogoff (1990) tarafından modellenen PBC teorisinde yer alan bilgi asimetrisidir. Bu modeller, seçime aday partilerin kendi yetkinlikleri hakkında eksik bilgiye sahip seçmenlere

gönderdikleri olumlu sinyallerle dalgalanmaları açıklamaktadır (Hanusch and Keefer, 2014; Bee ve Moulton, 2015). Rogoff ve Sibert'in (1988) modeli, her aday politikacının seçmenler tarafından bilinmeyen fakat aday politikacı tarafından bilinen bir yetkinlik seviyesine (düşük / yüksek) sahip olduğu varsayımına dayanan ters seçim modelidir (Mink ve De Haan, 2006; Bee ve Moulton, 2015). Yüksek yetkinlik seviyesine sahip olan politikacılar seçimlerden önce bütçe açığına yol açan genişletici bir maliye politikası uygulayarak yetkinlik seviyesini seçmenlere belirtmeye çalışmaktadırlar. Seçmenler ise, rasyonel beklentilerini gözlemlenen mevcut maliye politikasına göre oluşturmaktadırlar ve oy kullanımlarını bireysel fayda fonksiyonlarındaki artışlara / azalışlara göre gerçekleştirmektedirler (Mackic, 2013).

Rogoff (1990) ise, kamu harcamalarının bileşimindeki değişimleri ortaya koyarak PBC modelini açıklamaktadır (Castro ve Martins, 2019). Rogoff'un (1990) PBC modelinde kamu malları tüketim ve yatırım malları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Rogoff'a (1990) göre seçim öncesi manipülasyonlar, yatırım malları için sermaye harcamalarını azaltan, transfer harcamaları ve cari harcamaları arttıran bir kamu harcaması bileşeni olarak yapılmaktadır (Mackic, 2013). Diğer bir ifadeyle model, hükümetlerin yetkinliklerini[18] göstermesi için en etkili yolun harcamaları yatırım harcamalarından cari harcamalara yönlendirmesi olduğunu savunmaktadır (Castro ve Martins, 2019). Politika yapıcıların, yeniden seçim şanslarını arttırmak amacıyla kamu mallarının üretimini genişleterek seçmenlere kendi yetkinlik düzeyleri hakkında olumlu sinyal gönderdiklerini savunmaktadır (Bohn, 2019). Rasyonel olan seçmenler ise, seçimlerden önce artan kamu harcamaları ve daha düşük vergilerle yüksek yetkinliğe sahip olduğunun sinyalini veren aday politikacının kendi beklenen faydasını maksimize etmesi durumunda aday politikacıyı tercih edecektir (Mackic, 2013).

PBC literatüründe ele alanın bilgi asimetrisi türlerinden ikinci ise, Persson ve Tabellini (2000) ve Shi ve Svensson (2006) tarafından oluşturulan ahlaki tehlike modelleridir (Efthyvoulou, 2012; Kouvavas, 2013). Shi ve Svensson (2004) sinyalizasyon modellerinin bazı sonuçlarının hem ampirik hem de sistematik olmayan veri kanıtlarıyla çeliştiğini belirtmektedir. Örneğin sinyalleşme oyununda ekonominin

[18] Yüksek yetkinlik seviyesine sahip politikacılar genellikle seçmenler tarafından kolayca gözlemlenen cari harcamaları arttırırken gözlemlenmesi zor olan yatırım harcamalarını azaltmaktadırlar (De Haan ve Klomp, 2013).

dengesini sadece yetkin politikacılar bozarak tekrar seçilebilmektedirler. Ayrıca, sadece yetkinlik seviyesi yüksek olan politikacıların seçimlerden önce ekonomiyi canlandırıp seçmenlere sinyal göndermeleri iktidardaki partinin yeteneği hakkında net bilgi vermemektedir. Bu dezavantajlardan dolayı PBC modelleri ahlaki tehlikeye dayanmaktadır (Mink ve De Haan, 2006). Ahlaki tehlike modellerinin temel varsayımı, iktidardaki partinin gizli bir çaba içerisinde olması, diğer bir ifadeyle yetkinliğin yerini alan ve açık bir şekilde gözlemlenemeyen bir politika aracı kullanabilmesidir. Örneğin yetkinlik, politikacıların kamu gelirlerini kamu mallarına ne kadar iyi dönüştürebildiğini ölçerken gizli çaba hükümetin kısa vadeli aşırı borçlanması olarak yorumlanabilir (Jong-A-Pin, Sturm ve De Haan, 2012).

Shi ve Svensson'ın (2006) ahlaki tehlike modelinde iktidar parti yetkinlik seviyesi hakkında sinyal göndermek için herhangi bir bilgi avantajına sahip değildir, çünkü model ne politikacıların ne de seçmenlerin hükümetin mevcut yetkinlik seviyesini eşzamanlı olarak gözlemleyemeyeceğini varsaymaktadır (Bohn, 2019). Ayrıca, politika yapıcılar seçmenler tarafından sadece bir gecikmeyle gözlemlenebilen bir politika aracı kullanabilirler (Efthyvoulou, 2012). Bununla birlikte seçmenler ise, yeterli bilgiye sahip olanlar ve olmayanlar şeklinde ikiye ayrılmaktadır (Mackic, 2013). Yeterli bilgiye sahip olmayan seçmenlerin sayısı daha fazla olduğunda iktidardaki parti bu seçmenlere yetkin görünmek amacıyla genişletici maliye politikası[19] uygulayarak yeniden seçilme şansını arttırmaktadır (Hanusch ve Keefer, 2014; Bohn, 2019). Diğer bir ifadeyle, eksik bilgiye sahip seçmenlerin politikacılar tarafından bütçede oluşturulan açığı tam bir şekilde gözlemleyememeleri sonucunda seçimlerden önce politikacıların mali genişleme yaratmaları dalgalanmalara yol açmaktadır (Drazen ve Eslava, 2010).

Bilgi asimetrisine yönelik oluşturulan ters seçim ve ahlaki tehlike modelleri dışında son yıllarda yaygın olarak kullanılan Drazen ve Eslava (2006) tarafından oluşturulan hizmet kayırmacılığı[20] harcaması (pork-barrel spending) modeli ise, genel harcama seviyesinin yanı sıra seçmenler arasındaki harcamaların yapısını da gözlemlemektedir

[19] Ahlaki tehlike modelinde manipülasyonun ana aracı, borç verme şeklinde seçim öncesi bütçede meydana getirilen açıktır. Model, seçim öncesinde yetkinlik seviyesine bakılmaksızın bütün hükümetlerin borçlarını ve kamu mallarının üretimini arttırarak bütçede açık verdiklerini varsaymaktadır (Kouvavas, 2013).
[20] Milletvekillerin oy kaygısı ile yerel yönetimlere / seçim bölgesine sağladığı ödenektir.

(Mackic, 2013; Balyemez, 2018). Drazen ve Eslava (2006), hükümetlerin diğer seçmenler pahasına oy toplamak için belirli bir seçmen grubunu hedefleyerek bu gruplara yönelik kamu harcaması yaptığı bir PBC modeli geliştirmişlerdir (Mackic, 2013). Bu modelde, siyasi desteklerini almak için belirli bir seçmen grubuna yönelik olarak uygulanan politikalar ve yasal düzenlemeler seçim manipülasyonu bileşiminin önemli bir parçası olarak görülmektedir. Bu tür politikalar, toplam harcamaları üç gruba ayırmaktadır: Belirli bir coğrafi bölgeyi hedef alan yatırım projeleri; belirli nüfus gruplarını hedef alan harcamalar ve transfer harcamaları; belirli sektörlerin yararını hedefleyen vergi indirimleri (Drazen ve Eslava, 2006). Modelde seçmenler hükümetin maliye politikasına yönelik bütün tercihlerini gözlemleyebilmektedirler, fakat seçmenler için önemli olan, seçimlerden önce gerçekleştirilen harcama yapısının seçimlerden sonra devam edip etmeyeceğidir (Drazen ve Eslava, 2006; Mackic, 2013). Teoriye göre, bilgi asimetrisi azaldıkça, seçmenler daha bilinçli bir hale geldikçe ve gelişmiş demokrasilerde PBC azalacaktır (Balyemez, 2018).

5. LİTERATÜR TARAMASI

Çalışmanın bu kısımda PBC ve mali muhafazakârlık üzerine yapılmış çalışmalar ile ilgili literatür özetlenmiştir. PBC çalışmaları göreceli olarak mali muhafazakârlık çalışmalarına göre sayıca çok daha fazla olduğu için bu çalışmalar tablolaştırılmış, mali muhafazakârlık çalışmaları ise ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır.

PBC ile ilgili literatür taraması 5 grup ülke sınıflandırmasına bağlı olarak gerçekleştirilmiştir. Buna göre, gelişmiş ülkeler (1); gelişmekte veya az gelişmiş ülkeler (2); gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler (3), Avrupa Birliği ülkeleri (4) ve OECD ülkeleri (5) kapsamında PBC teorisinin ele alındığı çalışmalar detaylandırılmıştır.

Gelişmiş ülkeler için yapılmış olan çalışmaların büyük bir çoğunluğunda yeniden seçilmeyi hedefleyen iktidar partinin yapmış olduğu manipülasyonların işe yaradığı sonucuna varıldığı görülmektedir. Bu ülke örneklemindeki çalışmaların genel olarak PBC'nin ortaya çıktığı ancak etkilerinin küçük olduğu sonuçlarına ulaştığı dikkat çekmektedir.

Gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde yapılan çalışmaların çoğunluğunda siyasi partilerin seçim öncesinde genişletici maliye politikası araçlarını kullanarak seçimleri yeniden kazandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu ülke çalışmaları incelendiğinde maliye politikası araçlarından özellikle kamu harcamasında ve alt bileşenlerinde meydana gelen artışların seçim kaynaklı döngülerin varlığına yönelik daha güçlü kanıtlar sunduğu gözlemlenmektedir.

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülke gruplarının birlikte ele alındığı araştırmalar hem gelişmiş ülkelerde hem de gelişmekte olan ülkelerde PBC'nin varlığına yönelik kanıtlar sunmaktadır. Ancak, bu ülke çalışmaları dikkate alındığında gelişmekte olan

ülkelerde ortaya çıkan seçim kaynaklı döngülerin gelişmiş ülkelerde ortaya çıkan seçim kaynaklı döngülerden daha büyük olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Avrupa Birliği ülkeleri üzerine yapılan çalışmaların çoğunda ise bu ülkelerde mali kural uygulamaları olmasına rağmen PBC'nin ortaya çıktığı sonucuna ulaşılmaktadır.

OECD ülkeleri üzerine yapılan incelemelerin çoğunluğunda PBC'nin varlığına yönelik kanıtlar elde edildiği görülmektedir. Dahası, OECD ülkelerini gelişmişlik düzeylerine göre sınıflandıran çalışmalarda gelişmiş ülkelerdeki seçim kaynaklı döngülerin gelişmekte olan ve az gelişmiş olan ülkelerdeki döngülerden daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5.1. Gelişmiş ülkeler

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Blais ve Nadeau (1992)	10 Kanada Eyaleti	1951-1984	Havuzlanmış OLS, Sabit Etkiler	Toplam Harcama, Bütçe Dengesi, Sosyal Hizmet Harcamaları, Tarımsal Harcamalar, Karayolu Harcamaları	Analiz sonucunda toplam harcamaların yanı sıra sosyal hizmet harcamalarında da sistematik bir artış olduğuna bununla birlikte, karayolu harcamalarında sistematik bir azalma olduğuna rastlanmıştır. Seçim zamanı yaklaştıkça hükümetlerin harcamaları arttırması ve vergi artışları yapmaması sonucunda yüksek bir açığın oluştuğuna yönelik bulgular seçim kaynaklı döngülerin varlığını göstermektedir. Ancak bütçe üzerindeki bu seçim kaynaklı döngülerin etkilerinin oldukça küçük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Akhmedov ve Zhuravskaya (2004)	Rusya'da yerel seviyede	1996-2003	Sabit etkiler ve LOGİT	Bütçe Harcamaları (Toplam Harcamalar, Sosyal Harcamalar, Eğitim Harcamaları gibi), Bütçe Gelirleri ve Bütçe Açığı (Toplam Gelirler, Vergi Gelirleri, Federal Transferler), Ekonomik Büyüme, Enflasyon Oranı, Ücret Düzeyi, Gelir.	Yapılan çalışmada, Rogoff (1990) ile tutarlı olarak bütçe harcamalarında ve bileşenlerinde fırsatçı politik dalgalanma gözlemlenmiştir. Diğer bir ifadeyle, seçim öncesi yapılan manipülasyon iktidardaki kişilerin popülaritesini ve yeniden seçilme olasılığını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, eğitim seviyesi, kentleşme, demokrasi seviyesi, hükümetin şeffaflığı ve medya özgürlüğü arttıkça döngünün büyüklüğünde azalmalar meydana geleceğine dair bulgular elde edilmiştir.

Tablo 5.1.'in devamı

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Rose (2006)	43 Amerika Eyaleti	1974-1999	Arellano-Bond GMM	Gelir, Nüfus, İşsizlik, Bütçe Dengesi, Vergiler, Harcamalar, Federal Bağışlar	Amerikan eyaletlerine yönelik yapılan analizde, mali kuralların kamu harcamalarında oluşan politik konjonktürel dalgalanmaları yavaşlattığına yönelik kanıtlar elde edilmiştir. Diğer bir ifadeyle, politikacıların bütçe açığı vermelerini kısıtlayan hükümetlerin daha az politik kaynaklı mali dalgalanma yaşayacağına yönelik sonuç elde edilmiştir. Ayrıca analiz, ne uyulması zorunlu dönem sınırlarının ne de hükümetin partizan yapısının politik konjonktürel dalgalanmanın büyüklüğünü etkilemediğini göstermektedir.
Veiga ve Veiga (2007)	278 Portekiz Belediyesi	1979-2001	Arellano-Bond GMM	Bütçe Dengesi, Vergiler, Toplam Harcama, Sermaye Harcaması, Yatırım Harcaması	Ampirik analizler Rogoff ve Sibert'in (1988) rasyonel fırsatçı döngüleriyle uyumlu olarak Portekiz belediyelerinde PBC'ye yönelik kanıtlar sunmaktadır. Asimetrik bilgi modelleri ile uyumlu olarak belediye başkanları seçimlerden önce yüksek yetkinlik seviyesine işaret etmek için maliye politikası araçlarını manipüle ederek belediye vergilerinde düşüşler ve harcamalarda artışlar meydana getirerek bütçe açıkları oluşturdukları gözlemlenmiştir.
Schneider (2010)	Batı Almanya Eyaletleri	1970-2003	Sabit Etkiler, Havuzlanmış OLS, Sabit Etkiler Vektör Analizi	Bütçe Açığı Büyümesi, Genel Harcama Büyümesi, Sosyal Güvenlik Harcama Büyümesi, Enflasyon, İstihdam, GSYH Büyüme Oranı	Analiz sonuçları, hükümetlerin bütçe açıklarını ya da harcamaları seçmenlerin mali muhafazakârlıkları nedeniyle artıramamalarına rağmen seçim öncesi dönemde sosyal güvenlik transfer ödemelerini artırarak seçimi manipüle ettiklerini göstermektedir. Bununla birlikte mali şeffaflık yüksekse iktidarın seçim öncesi dönemde açıkları artırma isteğinin azalacağına, bu nedenle hükümetlerin seçmenler tarafından gözlemlenemeyen harcamaların alt bileşenlerine yönelerek seçimleri manipüle edebilecekleri ikinci en iyi stratejiyi tercih edeceklerine dair bulgular elde edilmiştir.

Tablo 5.1.'in devamı

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Aidt vd. (2011)	278 Portekiz Belediyesi	1979-2005	Sistem GMM, 3SLS, Tam Bilgi Maksimum Olabilirlik	Yatırım Harcamaları, Sermaye Transferi, Toplam Harcamalar, Cari Harcamalar, 65 Yaş Üstü Nüfus Yüzdesi, İşsizlik Oranı, Ortalama Reel Ücret	Ampirik sonuçlar, seçim zamanlarında harcama artışlarının hükümet ve ana rakip parti arasındaki oy farkının daha fazla olmasına neden olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, belediye başkanının mensup olduğu partinin yeniden seçilmek için aynı kişiyle aday olduğunda daha iyi performans gösterdiğine fakat aynı partinin ulusal hükümeti de yönettiğinde daha kötü performans gösterdiğine yönelik kanıtlar elde edilmiştir. Ayrıca, iktidar partinin yeniden seçilmek için aday olduğunda ve sol partiye mensup olduğunda seçim zamanlarında merkezi hükümetten daha fazla sermaye transferi aldığı sonucuna ulaşılmıştır.
Hanusch (2012)	28 Gelişmiş Ülke	1980-2008	Sabit Etkiler, Havuzlanmış OLS ve Sistem GMM	Bütçe Açığı, Ekonomik Volatilite, Bölgesel Gelir, Ekonomik Açıklık	Araştırmada ekonomik dalgalanmaların ve seçime bağlı olmayan karar vericilerin ekonomi üzerindeki etkisi mali âdemi merkeziyetçilik ve ekonomik açıklık değişkenleri kullanılarak incelenmektedir. Yapılan analizde tüm bu faktörlerin hükümetin yetkinlik seviyesi hakkındaki sinyal gönderimini bulanıklaştırdığı ve bu nedenle de seçimlerden önce borçlanmayı azalttığına dair ampirik kanıtlar sunulmaktadır. Diğer bir ifadeyle, Hanusch (2012) yapmış olduğu çalışmada ekonomide tüm bu faktörlerden kaynaklı olarak meydana gelen bozulmaların PBC'yi azaltacak yetkinlik sinyallerini bulanıklaştırdığını göstermektedir.

Tablo 5.1.'in devamı

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Alesina ve Paradisi (2017)	İtalya	2012-2013	Sabit Etkiler	Emlak Vergi Oranı, Bütçe Dengesi, Coğrafik Alan	Analiz küçük şehirlerde seçime yakın zamanlarda daha düşük vergi oranları uygulanarak bir seçim döngüsüne olanak sağladığına yönelik önemli kanıtlar sunmaktadır. Bununla birlikte, seçime yakın zamanlarda bütçe açıklarının daha yüksek olduğu şehirlerde seçim döngüsünün daha küçük olduğuna yönelik bulgular elde edilmiştir. Bunlara ek olarak, araştırmada PBC'ye yönelik kanıtların ülkenin güneyinde daha güçlü olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Baldi ve Forster (2019)	25 İsviçre Kantonu	1978-2015	OLS	Kanton Bütçe Dengesi, Kantonal Gelir Dağılımı, Kanton Harcamaları, Kanton Gelirleri, Ekonomik Büyüme, Herfindahl Endeksi	Çalışmada, ortalama bütçe sınırının seçim yıllarında yüksek olduğuna yönelik bulgular elde edilmiştir. Ayrıca, harcamaların seçim yıllarında daha yüksek ve daha hızlı artma eğiliminde olduğu ve bu durumun bir seçim döngüsü yaratabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, gelirin de seçim yıllarında arttığına dair kanıtlar elde edilmiştir. Özetle, harcamalar üzerinde istatiksel olarak küçük fakat anlamlı bir seçim döngüsüne rastlanırken, gelir üzerinde herhangi bir seçim kaynaklı döngüye rastlanılmamıştır.
Bohn ve Veiga (2019)	308 Portekiz Belediyesi	1992-2014	Otoregresif Hareketli Ortalamalar Modeli ve Otoregresif Hareketli Ortalamalar Eksojen Modeli	Reel GSYH, Hükümetin GSYH Büyüme Tahmini, IMF'nin GSYH Büyüme Tahmini, Tüketici Güven Endeksi, Birincil Açık, Mali	Teorik analize göre, seçim yıllarında beklenen durgunluklar politika yapıcıların daha yüksek bütçe açıkları yaratmasını teşvik etmektedir. Ayrıca elde edilen sonuçlar, sol yönlü belediye başkanlarının sağ yönlü belediye başkanlarına göre daha düşük açıklar oluşturduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, seçmenlerin büyüme düşüş algısı eğer politikacıların gerisinde kalıyorsa, kamu mallarının tedariğindeki azalmayı daha sert bir şekilde algılayarak hükümetin daha düşük bir yetkinlik seviyesine sahip olduğuna dayanarak iktidarın tekrar seçilme şansı azalmaktadır.

Tablo 5.2. Gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkeler

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Schuknecht (1996)	35 Gelişmekte Olan Ülke	1970-1992	Panel Veri	Reel GSYİH ve Mali Denge (Daha Fazla Ticaret Odaklı Ekonomilerde Mali Denge Ve Daha Az Ticaret Odaklı Ekonomilerde Mali Denge Şeklinde İki Kısımdan Oluşmaktadır)	Çalışmada, kuvvetler ayrılığının zayıf olduğu ve hükümetin para ve maliye politikası üzerinde daha fazla güce sahip olduğu gelişmekte olan ülkelerde manipülasyonun daha fazla olması gerektiği savunulmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde seçmen davranışlarını etkilemede harcama politikalarının vergi indirimlerinden daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Seçimlerin mali denge üzerinde anlamlı bir etkisi olduğuna, ancak seçimlerin çıktı üzerinde önemli bir etkisi olmadığına dair bulgulara rastlanmıştır.
Kraemer (1997)	21 Latin Amerika Ülkesi	1983-1995	OLS	Bütçe Fazlası, Toplam Harcama, Toplam Gelir, Transfer Harcamaları, Sermaye Harcaması	Latin Amerika ülkelerindeki PBC üzerine yapılan çalışma, seçimlerden önce hükümetin genişletici maliye politikası uygulamasının seçmenler tarafından tekrar seçilmeyeceğine yönelik kanıtlar sunmaktadır.
Schuknecht (2000)	24 Gelişmekte Olan Ülke	1973-1992	Sabit Etkiler	Toplam Mali Denge, Toplam Gelirler, Toplam Harcamalar, Cari Harcamalar, Yatırım Harcamaları, Ücret Giderleri.	Çalışma, seçimlerden önce uygulanan genişletici maliye politikasının ana aracının vergi indirimleri değil kamu harcamalarındaki artış olduğunu ve özellikle kamu yatırım döngülerinin belirgin olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, gelişmekte olan ülkelerde seçim odaklı maliye politikası oluşturmanın temel olarak kamu harcamalarını etkilediği iddiasını da desteklemektedir.

Tablo 5.2.'nin devamı

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Block (2002)	44 Sahra altı Afrika Ülkesi	1980-1995	OLS, Sabit Etkiler, Arellano-Bond GMM, Sistem GMM	Reel Parasal Büyüme Oranı, Nominal Faiz Oranı, Enflasyon, Senyoraj, Mali Denge, Toplam Harcamalar, Tüketim Harcamaları	Para politikası araçlarına ilişkin bulgular, seçim yıllarında daha hızlı parasal genişlemeler ve daha düşük nominal faiz oranlarının yaşandığını ortaya koymaktadır. Politikacıların seçim yıllarında uyguladıkları genişletici politikaları finanse etmek için seçim sonrasında enflasyon ve senyorajı anlamlı bir şekilde arttığına dair kanıtlar elde edilmiştir. Maliye politikası açısından çalışmada seçim yıllarında bütçe açıklarının, devlet tüketiminin ve kamu harcamalarının GSYİH içindeki payının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Para ve maliye politikalarına yönelik olarak yapılan analizlerin rasyonel fırsatçı politik konjonktür teorisinin tahminleriyle tutarlı olduğu gözlemlenmiştir.
Gonzalez (2002)	Meksika	1957-1997	Zaman Serisi	Toplam Harcama, Toplam Gelir, Altyapı Yatırımları, Cari Transferler	Analiz Meksika hükümetinin maliye politikasını tüm federal seçimlerden önce yeniden seçilebilmek için manipüle ettiğini göstermektedir. Özellikle, kamu harcamalarının bileşenlerinden altyapı ve cari transfer harcamalarında meydana gelen artışlar fırsatçı bir PBC'nin varlığını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, seçim döngüsünün büyüklüğünün Meksika'nın en demokratik dönemlerinde daha da arttığına dair kanıtlar elde edilmiştir.

Tablo 5.2.'nin devamı

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Khemani (2004)	Hindistan'da 14 Büyük Eyalet	1960-1992	Zaman Serisi	Bütçe Dengesi, Kamu Yatırımları, Toplam Harcama ve Toplam Gelir	Çalışmada anayasaya göre planlanmış ve erken ara seçimleri birbirinden ayırmak için seçim döngüsünün hükümet politika seçimlerine dışsal olduğu varsayımı altında, belirli çıkar gruplarının hedeflenerek bu grupların yararına olacak şekilde maliye politikalarının seçim öncesinde manipüle edildiği gözlemlenmiştir. Ayrıca, seçim yılı ile kamu harcamaları arasında pozitif korelasyon, seçim yılı ile belirli tüketim vergileri arasında negatif korelasyon olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, harcamaların bileşeninin tüketim harcamalarından yatırım harcamalarına kaydığı gözlemlenmiştir ve bütçe açığı üzerinde herhangi bir döngünün varlığı tespit edilememiştir.
Vergne (2009)	42 Gelişmekte Olan Ülke	1975-2001	Sabit Etkiler ve GMM	Cari Harcamalar, Sermaye Harcamaları, Altyapı Harcamaları	Seçim yılında kamu harcamaları, sermaye harcamalarından özellikle ücretler ve sübvansiyonlar gibi kolayca gözlemlenebilen cari harcamalara kaydığı gözlemlenmiştir. Yapılan analizde seçimlerin altyapı harcamalarının payı üzerinde ise, herhangi bir anlamlı ya da sistematik bir payı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, ülkeler seçim konusunda deneyim kazandıkça politikacıların seçim yıllarında bütçe açığını arttırmadan harcamaların bileşenlerini değiştirmeyi tercih ettiklerine yönelik bulgular elde edilmiştir.
Ehrhart (2013)	56 Gelişmekte Olan Ülke	1980-2006	Sistem GMM ve Sabit Etkiler	Toplam Gelir Bileşeni (Dolaylı Vergiler ve Dolaysız Vergiler)	Analiz sonuçları, seçim öncesinde hükümetin dolaylı vergilerde önemli ölçüde bir azalış gerçekleştirdiğinde seçim kaynaklı bir PBC ortaya çıktığını göstermektedir. Bununla birlikte, seçim dönemlerinde değişmeden kalan doğrudan vergi gelirlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir artış olduğuna dair herhangi bir kanıt bulunamamıştır. Ayrıca, seçim öncesinde meydana gelen dolaylı vergilerdeki bu önemli kesintilerin seçimden sonraki yılda herhangi bir anlamlı vergi artışı ile dengelenmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5.2.'nin devamı

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Ebeke ve Ölçer (2013)	61 Gelişmekte Olan Ülke	1990-2010	Sistem GMM ve OLS Tahmin Edicisi	Kamu Tüketim Harcaması, Kamu Yatırım Harcaması, Vergi Geliri Bileşenleri (Doğrudan-Dolaylı-Ticaret Vergileri), Ticari Vergi Geliri, Mali Denge	Seçim yıllarında kamu tüketim harcamalarında artış ve bunun yüksek mali açıklara yol açtığına dair bulgular elde edilmiştir. Analizde seçimleri izleyen iki yıl boyunca, mali düzenlemeler sonucunda ticaret vergilerinde meydana gelen artışlar hükümetin vergi gelirlerini artırma çabalarını göstermektedir. Buna ek olarak araştırmada seçimleri izleyen iki yıl boyunca kamu yatırım harcamalarında da azalışların yaşandığı tespit edilmiştir. Ayrıca, seçim döneminde ulusal mali kuralları benimseyen ya da IMF programlarına katılan ülkelerde PBC'nin büyüklüğünün çok daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Nyblade ve O'Mahony (2014)	97 Gelişmekte Olan Ülke	1975-2005	OLS ve Sabit Etkiler	Bütçe Dengesi, Sabit Döviz Kuru ve Reel Döviz Kuru	Makale, ülkelerin reel döviz kurları ve döviz rezervlerinin spekülatif atak riskini nasıl etkilediğine ve gelişmekte olan ülkelerde spekülatif atakların seçim öncesinde mali manipülasyonu engellediğine odaklanılmaktadır. Elde edilen ampirik sonuçlara göre hükümetler sabit bir döviz kuru altında, reel döviz kurları çok değerlendiğinde ya da döviz rezervleri düşük olduğunda seçimleri daha az manipüle etmektedirler. Tam tersi esnek bir döviz altında, ne reel döviz kurları ne de döviz rezerv miktarı hükümetlerin seçim öncesinde mali manipülasyon yapmasını etkilememektedir.
Combes vd. (2015)	70 Gelişmekte Olan Ülke	1990-2010	Sistem GMM ve Fark GMM	Kamu Tüketim Harcamaları, Kamu Yatırım Harcamaları, İşçi Dövizleri	Yapılan çalışmada, seçim yıllarında kamu tüketim harcamalarında artış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, seçimlerin kamu yatırım harcamaları üzerindeki etkisi negatif ve istatiksel olarak anlamsız bulunmuştur. Ayrıca, işçi dövizleri ile seçim etkisi incelendiğinde ülkelerin işçi dövizlerine olan bağımlılığı arttıkça PBC'nin önemli ölçüde azaldığına dair kanıtlar elde edilmiştir.

Tablo 5.2.'nin devamı

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Klein ve Sakurai (2015)	3393 Brezilya Belediyeleri	2001-2008	Sistem GMM, Sabit Etkiler ve Rassal Etkiler	Bütçe Dengesi, Toplam Harcamalar, Yerel Vergi Gelirleri, Cari Harcamalar, Sermaye Yatırımları, Personel Giderleri, Diğer Ekonomik ve Politik Değişkenler	Çalışmada birinci dönem (ikinci bir aday için seçime girmelerine izin verilen) ve ikinci dönem (aday olması yasak olan) başkanlarının seçimler sırasında uyguladıkları mali stratejiler arasında önemli farklılıkların olduğunu destekleyen güçlü kanıtlar elde edilmiştir. Birinci dönem başkanlarının seçimler yaklaşırken yerel vergi gelirlerini düşürüp cari harcamalardan sermaye harcamalarına geçerek bütçe kompozisyonlarını değiştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, ilk dönem fırsatçı başkanlarının seçimsel bir döngü yaratırken bütçe dengesini, genel harcamaları veya personel giderlerini etkilemediğine yönelik bulgular elde edilmiştir. Ayrıca ampirik analiz sonucu, görev süresinin ikinci yarısında hem federal hem de eyalet hükümetlerinde görev yapan partilerin belediye başkanlığı seçimlerinde tekrar seçilme olasılıklarının yüksek olduğunu göstermektedir.
Saez (2016)	16 Hindistan Eyaleti	1960-2006	GLS, GMM	Borç Faiz Ödemelerine Yapılan Devlet Mali Harcamalarının Eyalet Toplam Gelir Harcaması Oranı, Siyasi Partiler, Seçim Yılı	Bir devletin borç üzerindeki faiz ödemelerini toplam gelir harcamalarının bir oranı olarak inceleyen çalışmada, siyasi bütçe döngüsünün borçla ilgili yerel faiz ödemelerindeki artışları etkilemede önemli bir etken olduğuna yönelik önemli kanıtlar elde edilmiştir. Bununla birlikte, borç harcamalarında önemli artışların Hindistan eyalet meclis seçimlerinin yapıldığı yıl gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5.3. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Gupta vd. (2002)	67 Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülke	1975-2012	Sabit Etkiler, OLS, Arellano-Bond GMM	Kamu Brüt Sabit Sermaye, Toplam Harcama, Faiz Ödemeleri, Cari Harcamalar, Faiz Dışı Denge, Reel GSYH Büyüme Oranı, Enflasyon	Çalışmada seçimlerin kamu yatırımları üzerindeki etkisi araştırılmaktadır. Parlamenter ve başkanlık sistemi ile yönetilen 67 ülkede, nominal kamu yatırımlarının büyüme oranının seçim dönemlerinin başlarında daha yüksek olduğunu ve daha sonrasında yavaşladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, parti ideolojilerinin ve hükümet ayrışması gibi politik değişkenlerin kısa vadeli kamu yatırım dinamikleri üzerindeki etkisinin daha az olduğu tespit edilmiştir.
Brender ve Drazen (2003)	80 Gelişmiş ve Gelişmekte olan Ülke	1960-2001	Sabit Etkiler	Merkezi Hükümet Dengesi, Toplam Harcamalar, Toplam Gelirler ve Yardımlar	Çalışma sonucu elde edilen ampirik bulgular, PBC'nin yeni demokrasiler olgusu olduğunu kanıtlamaktadır. Bu bulgu ise, seçim politikalarında deneyim eksikliği ya da seçmenlerin bilgi eksikliği nedeniyle seçimlerin manipüle edilebileceğini göstermektedir. Bu sonuç ise, eski demokrasilerde deneyimli seçmenlerin seçimleri manipüle eden hükümetleri cezalandırdığını savunan araştırmalarla tutarlıdır.

Tablo 5.3.'ün devamı

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Persson ve Tabellini (2003a)	60 Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülke	1960-1998	Sabit Etkiler	Bütçe Fazlası, Toplam Harcamalar, Toplam Gelir ve Refah Devleti Harcamaları (İşsizlik Sigortası gibi)	Yapmış oldukları çalışmada, maliye politikasında seçim kaynaklı döngülerin varlığı ve niteliği üzerinde güçlü anayasal etkilere dair kanıtlar bulmuşlardır. Bununla birlikte araştırmada, bütçe açığında seçim öncesi önemli bir artışın varlığına rastlanılmamıştır, ancak seçimlerden önce istatistiksel olarak anlamlı vergi düşüşlerine yönelik kanıtlar bulunmuştur. Çoğunlukçu seçim sistemi olan ülkelerde seçim zamanında mali harcamaların azaldığına, nispi seçim sistemi olan ülkelerdeyse refah harcamalarının arttığına dair kanıtlar sunmuşlardır. Seçim öncesinde vergilerdeki kesintilerin hem başkanlık sisteminde hem de parlamenter sistemlerde ortak olduğunu fakat seçim sonrasında harcama kesintileri ve vergi artışlarının sadece parlamenter sistemlerde gerçekleştiğini tespit etmişlerdir.
Brender ve Drazen (2005)	68 Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülke	1960-2001	Sabit Etkiler	Mali Denge, Toplam Gelir ve Toplam Harcama	Araştırmada, mali manipülasyonun nedeninin yeni demokrasilerde ilk yıllarda yaşanan seçim politikalarına yönelik deneyim eksikliği olduğu savunulmaktadır. Yapılan çalışmada yazarlar, yeni demokrasilerin örneklemden çıkarıldıkları zaman PBC'yi destekleyen kanıtların ortadan kalkacağını savunmaktadırlar. Araştırmada gelişmekte olan ülkelerde ya da daha düşük demokrasi seviyesine sahip olan ülkelerde veya hükümet sistemleri/seçim kuralları daha az gelişmiş olan ülkelerde çok güçlü döngülerin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5.3.'ün devamı

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Alesina vd. (2006)	Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülke	1960-2003	Sabit Etkiler ve OLS	Bütçe Açığı ve Enflasyon	Araştırma, seçimlerden hemen önce bütçe açıklarının artma eğiliminde olduğuna ve yüksek bütçe açıklarının krize neden olduğuna dair kanıtlar elde edilmesine rağmen PBC'nin her zaman gözlemlenemeyeceğini göstermektedir. Ayrıca, yürütmenin üzerindeki kısıtlamanın daha az olduğu başkanlık sistemlerinde enflasyonist krizlerin daha hızlı ve daha sert düzenlemelerle enflasyon oranında çok önemli düşüşlere yol açtığına dair hem ekonomik hem de istatistiksel açıdan güçlü kanıtlar elde edilmiştir.
Shi ve Svensson (2006)	85 Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülke	1975-1995	Sabit Etkiler ve Sistem GMM	Bütçe Dengesi (GSYH'ye oran olarak)	Çalışmada, PBC'nin varlığına rastlanılmıştır ve seçim yıllarında uygulanan genişletici maliye politikaları sonucunda bütçe açığının GSYİH'nin yaklaşık %1'i kadar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, gelişmekte olan ülkelerdeki PBC'nin gelişmiş ülkelere göre önemli ölçüde büyük olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte araştırma, gelişmiş ülkelerde bilgili seçmenlerin sayısının fazla oluşu maliye politikası manipülasyonlarının etkisini azalttığına dair kanıtlar sunmaktadır.
Streb vd. (2009)	67 Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülke	1960-2001	Sabit Etkiler ve Arellano-Bond GMM	Toplam Harcama, Toplam Gelir, Mali Denge	Yazarlar çalışmalarında ülkeleri kalkınma düzeyleri, anayasal kuralları ve demokrasinin eski/yeni olması şeklinde alt gruplara ayırarak sonuçlar sunmaktadırlar. Yapılan çalışmada OECD üyesi olmayan ülkelerde seçim yıllarında bütçe fazlasının azaldığı, OECD ülkelerindeyse bütçe fazlasında meydana gelen azalışın üye olmayan ülkelerdeki azalıştan daha az olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 5.3.'ün devamı

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Barberia ve Avelino (2011)	18 Latin Amerika Ülkesi	1973-2008	Havuzlanmış OLS, Arellano-Bond GMM, Sistem GMM	Toplam Harcama, Toplam Gelir ve Hibeler, Bütçe Dengesi, Reel GSYH, Nüfus, Ekonomik Büyüme, İşsizlik Oranı, Enflasyon	Ampirik analiz sonuçları, seçim yılında kamu harcamalarının artmadığını ve vergi gelir tahsilatlarında düşüşlerin yaşandığını bu nedenle mali açıkların arttığını göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, Latin Amerika ülkelerinde seçim yıllarında PBC olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dahası, örneklemde yer alan çoğu ülkede yapılan manipülasyonlar sonucunda hükümetin yeniden seçimine izin verilmediğine yönelik bulgular elde edilmiştir.
Mourao (2011)	60 Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülke	1960-2006	GMM	Bütçe Dengesi, Toplam Gelir ve Toplam Harcama	Araştırmada ticaret açıklığının PBC'yi etkilediğini bu nedenle de PBC incelenirken ticaret açıklığının da dikkate alınması gerektiği öne sürülmektedir. Ticaret açıklığı değeri yüksek olan ülkelerin daha yüksek bütçe açıklarına sahip olduğu ve daha belirgin bütçe döngülerinin olduğu gözlemlenmiştir.
Klomp ve De Haan (2013a)	70 Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülke	1970-2007	Havuzlanmış Ortalama Grup ve Dinamik Sabit Etkiler (DFE)	Bütçe Dengesi ve Toplam Harcamalar	Çalışmada, kısa vadeli seçim etkisinin gelişmekte olan ülkelerde gelişmiş ülkelere kıyasla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Seçimlerden önce hükümetlerin genişletici maliye politikası ile kamu harcamalarını arttırırken bütçe dengesinin ise azaldığını tespit etmişlerdir. Ayrıca PBC oluşumunun gelişmişlik ve demokrasi düzeyine, hükümet şeffaflığına, ülkenin siyasi sistemine ve siyasi kutuplaşma derecesine bağlı olduğunu bulmuşlardır.

Tablo 5.3.'ün devamı

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Klomp ve De Haan (2013b)	70 Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülke	1975-2005	GMM	Kamu Tarım Harcamaları ve Brüt Sübvansiyon Eşdeğeri	Seçim etkisinin gelişmiş ülkelerde çoğunlukçu seçim sistemlerinde daha güçlü iken, gelişmekte olan ülkelerde seçim etkisinin nispi seçim sistemlerinde daha güçlü olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca, gelişmekte olan ülkelerde, nispi sistemlerde sağ eğilimli partiler çoğunlukçu sistemlerdeki sağ eğilimli partilere kıyasla tarım sektörüne daha fazla destek sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.
Klomp ve De Haan (2013c)	65 Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülke	1975-2005	Yarı Havuzlanmış Model	Bütçe Dengesi ve Kamu Harcamaları	Çok sayıda kontrol değişkeni ile hükümetteki koalisyon partileri için çok düzeyli bir oylama modeli kullanılarak iktidar partilerinin kamu harcamalarını manipüle ederek seçim sonuçlarını önemli ölçüde etkileyebilecekleri sonucuna ulaşmışlardır. Bununla birlikte, kamu harcamaları seçim yılında daha hızlı ekonomik büyümeyi destekleyerek iktidar partilerin aldığı destekler üzerinde de dolaylı bir pozitif etkiye sahip olduğunu göstermişlerdir.
Hanusch ve Keefer (2014)	67 Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülke	1975-2008	Havuzlanmış OLS, Sabit Etkiler OLS, Sistem GMM, Fark GMM	Toplam Harcama, Cari Harcama, Ekonomik Büyüme, Nüfus, Ortalama Parti Yaşı, Kutuplaşma, Diğer Mali Olmayan Değişkenler	Siyasi partilerin yaşının PBC üzerinde anlamlı bir etkisi olduğuna yönelik güçlü kanıtlar elde edilmiştir. Ayrıca çalışmada, ülkelerin gelirinin ve ülkelerin bağımsızlıklarından bu yana geçen zamanın PBC'yi açıklamada parti yaşından daha az etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. PBC'nin genç demokrasilerde daha büyük olduğuna dair bulguların altında yatan temel nedenin, bu ülkelerdeki siyasi partilerin de yeni olmasından kaynaklandığı savunulmaktadır.
Shelton (2014)	90 Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülke	1980-2007	Sabit Etkiler ve Arellano-Bond GMM	Bütçe Dengesi	Çalışmada, güçlü bir parti sisteminin (siyasi partilerin kurumsallaşması) özellikle çoğunlukçu seçim sistemi olan ülkelerin PBC'yi daha fazla azalttığına dair kanıtlar bulunmuştur. Bununla birlikte, bütçe şeffaflığının ve medya özgürlüğünün de PBC'yi engellemede önemli olduğuna dair kanıtlar sunmaktadır.

Tablo 5.4. Avrupa Birliği ülkeleri

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
De Haan ve Sturm (1994)	12 Avrupa Birliği Ülkesi	1981-1989	Havuzlanmış Zaman Serisi Regresyonu	Kamu Borcu, Kamu Harcaması, Hükümet Değişiklikleri, İşsizlik Oranı, Borç Ödeme Maliyeti, Büyüme Oranı, Bütçe Dengesi	Araştırmada 1980'lerde Avrupa Topluluğu Üye Ülkeleri'nin borç birikimleri ve kamu sektörü büyüklüğünde ülkeler arasındaki farklılıklar ele alınmıştır. Hükümet borçlarındaki büyüme ile hükümet değişikliğindeki sıklık arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, sol eğimli siyasi partilerin iktidar olması durumunda toplam çıktı içerisinde kamu harcamalarının payının genellikle daha yüksek olduğuna dair kanıtlar elde edilmiştir.
Hallerberg vd. (2002)	10 Avrupa Birliği Aday Ülkesi	1990-1999	Havuzlanmış OLS	Döviz Kuru Rejim Türü, Mali Denge, Merkez Bankası Bağımsızlık Düzeyine ilişkin Veriler	Çalışmada, döviz kuru rejimi türünün ve Merkez Bankasının nispi olarak bağımsızlığının, seçimlerden önce hükümetlerin ekonomiyi manipüle etmek için kullandıkları araçlar üzerindeki etkisi araştırılmaktadır. Ampirik analiz sonuçlarına göre, bağımlı Merkez Bankasına ve esnek döviz kuruna sahip ülkelerin seçim dönemlerinde seçim dışı dönemlere göre daha fazla genişletici para politikası uyguladıkları gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, döviz kurunun sabit olduğu ülkelerde seçim öncesi dönemlerde bütçe açıklarında artışlar olduğu gözlemlenmiştir.
Von Hagen (2003)	Tüm Avrupa Birliği Ülkeleri	1998-2002	İstatistiksel Analiz	Bütçe Dengesi, Kamu Borcu, Transfer Harcaması, Yatırım Harcaması, Kamu Geliri	Çalışma sonucunda Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde PBC'ye yönelik kanıtlar elde edilmiştir. İstikrar ve Büyüme Paktı uygulanmasına rağmen Avrupa Birliği'ne üye olan ülkelerde maliye politikasının seçimlerden önce genişleyerek seçimlerin manipüle edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5.4.'ün devamı

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Andrikopoulos vd. (2004)	14 Avrupa Birliği Ülkesi	1970-1998	Hodrick-Prescott ve Baxter-King Filtreleri	Toplam Harcama, Toplam Harcamaların Alt Bileşenleri, Dolaysız Vergiler, Dolaylı Vergiler,	Yapılan analizde, görevdeki hükümetlerin yeniden seçilmek için fırsatçı ya da partizan PBC oluşturarak maliye politikasını manipüle edip etmedikleri araştırılmıştır. Ancak yazarlar ele aldıkları zaman diliminde bu hipotezlerini destekleyecek kanıtlar elde edememişlerdir. Aksine, elde edilen bulgular hükümetlerin seçilen dönemde politik dalgalanmalara neden olan politikalar yerine enflasyon-işsizlik sorununu iyileştirmek amacıyla istikrar politikalarına yöneldiklerini ortaya koymaktadır.
Buti ve Van den Noord (2004)	11 Avrupa Birliği Ülkesi	1999-2002	Havuzlanmış OLS	Toplam Harcama, Vergi Geliri, Bütçe Dengesi	Araştırmada Avrupa Para Birliği'nin (EMU) ilk yıllarında politik bir konjonktürel dalgalanmaya yönelik olarak ampirik kanıtlar elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlar, Avrupa birliği ülkelerinde uygulanan maliye politikasının EMU'nun ulusal istikrar programlarındaki döngüsel olarak düzeltilmiş bütçe dengesi hedefine uymadığını ve seçim yıllarında uygulanan maliye politikalarının hedeften sapmalarının daha büyük ve sistematik olduğunu göstermektedir.
Golinelli ve Momigliano (2006) / /	11 Avro Alanı Ülkesi + 3 Avrupa Ülkesi + 5 Avrupa Bölgesinde Bulunmayan Ülke	1988-2006	OLS ve GMM	Birincil Denge, Genel Hükümet Borcu	Yapılan araştırmada PBC'ye yönelik güçlü kanıtlar elde edilmiştir. Bununla birlikte yazarlar, maliye politikası kullanılarak seçimlerde manipülasyon yapılabilmesinin ancak makroekonomik şartların elverişli olması durumunda gerçekleşeceğini savunmaktadırlar. Ayrıca çalışmada, Avrupa'da uygulanan mali kuralların aşırı açıkları olan ülkelerin davranışlarını önemli ölçüde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5.4.'ün devamı

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Maurel (2006)	25 Avrupa Birliği Üyesi Devlet + Romanya, Hırvatistan, Bulgaristan	1990-2005	Sabit Etkiler	Toplam Harcama, Toplam Gelir, Bütçe Dengesi, GSYH, M3 Büyümesi	Mali dengeye yönelik yapılan analizde anlamlı bir PBC'ye yönelik bulgular elde edilmiştir. Ayrıca, Batı, Orta ve Doğu Avrupa ülkelerindeki iktidardaki partilerin ekonomiyi sistematik bir şekilde manipüle ettiğine dair herhangi bir bulgu elde edilememiştir. Diğer bir ifadeyle, Batı Avrupa ülkeleri gelişmiş, Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri yeni demokrasiler veya gelişmekte olan ülkeler olsalar da tüm ülkelerde hükümetler tarafından oluşturulan bütçe açıkları ve harcamalardaki artışlarla seçmenleri sistematik olarak kandırdığına yönelik herhangi bir kanıt elde edilmemiştir.
Mink ve De Haan (2006)	12 Avrupa Birliği Ülkeleri	1999-2004	Multi VAR Model	Bütçe Dengesi, Net Borçlanma, GSYH Büyüme Oranı	Analizde, İstikrar ve Büyüme Paktı'nın başlangıcından 2004 yılına kadar Euro bölgesindeki mali politika yapıcılarının seçimlerden önce genişletici maliye politikaları uyguladıklarına dair güçlü kanıtlar elde edilmiştir. Bununla birlikte, çalışmada maliye politikasının sonuçları üzerinde anlamlı fakat küçük bir partizan etkinin olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.
Afonso (2008)	15 Avrupa Birliği Ülkesi	1970-2003	Havuzlanmış OLS, 2SLS, Sabit Etkiler	Birincil Denge, Kamu Borcu	Elde edilen sonuçlar hükümetlerin, Borç/GSYİH oranını azaltmak için birincil bütçe fazlasını kullanma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Başka bir ifadeyle, ödenmemiş devlet borcu stokundaki artışların bir sonucu olarak faiz dışı bütçe fazlasını arttırarak hükümetlerin dengeleyici bir şekilde tepki vermesini ifade etmektedir. Ek olarak, gelecek dönemde parlamento seçimleri olmadığında, birincil bakiyelerin devlet borçlarına pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir tepki verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuç ise, yetkililerin Ricardian mali rejimine bağlı kalmasının seçim döngüsüne bağlı olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 5.4.'ün devamı

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Bayar ve Smeets (2009)	15 Avrupa Birliği Ülkesi	1971-2006	Rassal Katsayılar Model	Bütçe Dengesi	Araştırmada, mali açıklar ile AB ülkelerindeki seçimler arasındaki ilişkiyi açıklamak için dinamik bir rasyonel katsayılar modeli kullanılmıştır. Modelde elde edilen sonuçlar, ele alınan tüm ülkeler üzerinde sınırlı derecede partizan davranışların olduğunu ortaya koyarken, örneklemin büyük bir çoğunluğunda politika yapıcılarının fırsatçı davranışlara sahip olduğuna dair kanıtlar sunmaktadır. Diğer bir ifadeyle elde edilen sonuçlar seçim yıllarında bütçe açıklarında artışlar olduğunu ortaya koymaktadır.
Efthyvoulou (2012)	27 Avrupa Birliği Ülkesi	1997-2008	Sabit Etkiler ve Sistem GMM	Mali Denge, Toplam Harcama, Cari Harcamalar, Sermaye Harcaması, Toplam Gelir, Cari Gelir, Toplam Vergiler	Çalışmada ampirik analizlerle PBC üzerine üç önemli sonuç elde edilmiştir. Birincisi, Avrupa Birliği ülkelerinde iktidardaki partinin yeniden seçilmek için toplam harcamaları, cari harcamaları ve tüketim harcamalarını arttırarak maliye politikasını manipüle ettiği sonucuna ulaşılmıştır. İkincisi, Euro Bölgesi ülkelerinde Euro'yu kabul etmeyen ülkelerle kıyaslandığında daha büyük ve istatistiksel olarak daha güçlü seçim etkileri tespit edilmiştir. Sonuncusu ise, hükümetlerin maliye politikasını manipüle etme derecesi, ekonomik olmayan oylama ile negatif korelasyon gösterirken seçim kaynaklı rekabetle pozitif korelasyon göstermektedir.

Tablo 5.4.'ün devamı

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Enkelmann ve Leibrecht (2013)	32 Doğu Avrupa Ülkeleri (27 Avrupa Birliği Ülkesi + İzlanda + Norveç + Kanada + Yeni Zelanda + ABD)	1990-2010	OLS	Toplam Harcama, Reel GSYH, Ticari Açık, Nüfus, İşsizlik Oranı,	Ampirik analiz, eski demokrasilerde (Batı ülkeleri) toplam harcamalar üzerinde herhangi bir seçim döngüsü olmadığını, yeni demokratikleşmiş ülkelerde (Doğu ülkeleri) seçim döngüleri lehine kanıtların istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, seçim güdümlü harcama politikalarının yeniden seçilme olasılığını arttırmak için etkisiz bir araç olduğuna yönelik kanıtlar elde edilmiştir.
Castro ve Martins (2019)	18 Avrupa Birliği Ülkesi	1990-2012	En Küçük Kareler Kukla Değişken Tahmincisi	Toplam Harcamaların Fonksiyonel Bileşenleri, Toplam Gelir, Cari Harcamalar, Sermaye Harcamaları, Bütçe Açığı	Ampirik analizler, toplam kamu harcamaları ve ayrıştırılmış kamu harcamaları düzeylerinde politik fırsatçılığa dair kanıtlar sunmaktadır. Özellikle seçmenler tarafından daha fazla gözlemlenen kamu hizmetleri, eğitim, sosyal koruma ve sağlık harcamaları gibi kamu harcamalarının alt bileşenlerinde fırsatçı döngülere yönelik güçlü kanıtlar elde edilmiştir. Ancak, partizan ya da diğer politik etkilere yönelik olarak zayıf kanıtlar gözlemlenmiştir.
Wielechowski (2019)	28 Avrupa Birliği Ülkesi	1995-2015	Yarı Havuzlanmış OLS ve Sabit Etkiler	Toplam Harcama ve Bileşenleri, GSYH, GSYH Büyümesi, Ticari Açık, İşsizlik	Analiz, seçim dönemlerinde Avrupa Birliği ülkeleri ve harcama kategorileri arasında önemli ölçüde farklılıkların olduğunu göstermektedir. Toplam hükümet harcamalarının ve 10 harcama kategorisinden beşinde (kamu hizmetleri, güvenlik, barınma, eğlence / dinlenme ve eğitim) ortalama olarak bir seçim döngüsünün varlığı tespit edilmiştir.

Tablo 5.5. OECD ülkeleri

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Alesina vd. (1992)	18 OECD Ülkesi	1960-1987	Sabit Etkiler	Toplam Çıktı, GSYH, İşsizlik, Enflasyon, Mali Denge	Analiz sonuçları Rogoff ve Sibert (1988) tarafından formüle edilen rasyonel PBC'yi doğrulamaktadır. GSYİH ve işsizlikle ilgili herhangi bir döngünün varlığına dair kanıt elde edilememiştir fakat para ve maliye politikası araçları ve enflasyon üzerinde seçim kaynaklı bir döngüye yönelik kanıtlar elde edilmiştir. Mali ve parasal döngülerin sık sık meydana geldiği ancak bu döngülerin her seçimde ve belirli ülkelerde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
Alesina vd. (1993)	14 OECD Ülkesi	1960-1987	Sabit Etkiler	Ekonomik Büyüme, Enflasyon, İşsizlik, Para Arzı, Kamu Harcamaları ve Vergiler	Yapılan analizde Rogoff ve Sibert'in (1988) rasyonel politik konjonktürel dalgalanmasına yönelik olarak bulgulara rastlanılmıştır. Seçim kaynaklı döngülerin para ve maliye politikası araçları kullanılarak yaratıldığına dair kanıtlar elde edilmiştir. Ayrıca, uygun ekonomik koşullar gerçekleştiğinde politikacıların erken seçim çağrısı yaparak fırsatçı olup olmadıkları da analiz edilmiştir. Ancak Japonya dışında uygun ekonomik koşulların erken seçim olasılığını arttırdığına yönelik olarak herhangi bir kanıt elde edilememiştir.
Ashworth ve Heyndels (2002)	18 OECD Ülkesi	1965-1995	Sabit Etkiler ve Rassal Etkiler	Ekonomik Büyüme, Enflasyon, Ticaret Açığı ve Vergi Yapısı	Araştırmada hükümetin dört veya daha fazla farklı partiden oluştuğu ülkelerde seçim yıllarında vergi yapısının önemli ölçüde az değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Seçim yıllarında vergi yapılarındaki değişimin az olmasının nedeninin politikacıların vergi istikrarını seçim yıllarında tercih edilen bir politika olarak gördüklerine yönelik kanıtlar elde edilmiştir. Bununla birlikte, siyasi rejim değişikliklerini takiben ulusal vergi sistemlerinde partizan bütçe döngülerine dair herhangi bir kanıt elde edilememiştir.

Tablo 5.5'in devamı

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Alt ve Lassen (2006)	19 OECD Ülkesi	1990-1999	Arellano-Bond GMM	Bütçe Dengesi, Mali Şeffaflık Endeksi, Politik Kutuplaşma	Çalışmada daha düşük mali şeffaflık olan ülkelerde kalıcı bir seçim döngüsü oluşurken daha yüksek mali şeffaflığa sahip olan ülkelerde böyle bir döngüye rastlanılmamaktadır. Ayrıca, politik anlamda kutuplaşmanın fazla olduğu ülkelerde tespit edilen döngülerin daha büyük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir ifadeyle, gelişmiş/sanayileşmiş olan, politik olarak daha fazla kutuplaşmış ve mali olarak şeffaflığın daha az olduğu ülkelerde seçim yıllarında bütçe açıklarının arttığı ve PBC'lerin ortaya çıktığına yönelik kanıtlar elde edilmiştir.
Tujula ve Wolswijk (2007)	22 OECD Ülkesi	1970-2002	Sabit Etkiler	Borç Oranındaki Değişim, Bütçe Dengesi, İşsizlik Oranı, Büyüme, Faiz Oranı, Enflasyon, Hükümet Kompozisyon Endeksi, Siyasi Parti Sayısı, Mali Yönetim, Varlık Fiyatları	Ampirik analiz bütçe dengelerindeki değişikliklerin borç büyümesi, makroekonomik gelişmeler ve politik faktörlerden etkilendiğini göstermektedir. Özellikle Avrupa Parasal Birliğe geçişle birlikte Avrupa ülkelerinin ek konsolidasyona duyulan ihtiyacın arttığını ve bütçe dengelerinin seçim yıllarında belirgin bir şekilde bozulduğuna yönelik kanıtlar elde edilmiştir. Bununla birlikte, OECD örneklemiyle karşılaştırıldığında, AB ülkelerindeki bütçe dengelerindeki değişime ilişkin tahmin sonuçları genellikle daha düşük hisse senedi fiyatı etkilerini ve daha güçlü bir seçim döngüsü etkisini ortaya koymaktadır.
Potrafke (2010)	18 OECD Ülkesi	1971-2004	Rassal Etkiler, LSDV	Kamu Sağlık Harcamaları, İşsizlik Oranı, KOF Endeksi, Reel GSYH, Özel Sağlık Harcamaları, Nüfus	Analiz, seçim yıllarında hükümetlerin fırsatçı davranarak kamu sağlık harcama büyümesini arttırdığını fakat hükümet ideolojisinin kamu sağlık harcama büyümesi üzerinde herhangi bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Tablo 5.5.'in devamı

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Jong-A-Pin vd. (2012)	25 OECD Ülkesi	1997-2006	Panel Veri	Mali Denge, Kamu Cari Harcamaları, Cari Gelirler, Net Sermaye Harcamaları	Yapılan analizde mali denge verilerinde yapılan değişikliklerin seçimlerden etkilenmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, seçimlerden önce hükümetlerin yüksek yetkinliğe sahip oldukları sinyalini vermek için daha fazla cari harcama yaptığı gözlemlenmiştir. Ayrıca, hükümetlerin seçimlerden önce yüksek cari gelire sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cari harcamalara yönelik elde edilen bulgular ahlaki tehlike PBC modellerine destek sağlarken, cari gelirlere yönelik elde edilen bulgularsa ters seçim PBC modelleri ile uyumludur.
Katsimi ve Sarantides (2012)	19 Yüksek Gelirli Ülke	1972-1999	Sabit Etkiler ve Arellano-Bond GMM	Toplam Harcama, Toplam Gelir, Bütçe Dengesi	Çalışmada asimetrik bilgiye dayalı PBC modeli test edilmiştir. Analizler sonucunda, toplam mali değişkenlerle ilgili olarak kamu açıkları ve harcamalara ilişkin seçim kaynaklı döngünün varlığına dair bulgulara rastlanılmamıştır, ancak gelir döngüsüne yönelik anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Politika yapıcıların seçmenler tarafından gözlemlenen doğrudan vergileri seçim öncesinde düşürerek mali gelirin bileşenleri arasında bir tercihte bulundukları sonucuna ulaşmışlardır.
Streb vd. (2012)	39 OECD ve Latin Amerika (LAC) ülkesi	1980-2005	Sabit Etkiler ve GMM	Toplam Harcama, Toplam Gelir ve Bütçe Dengesi	Yazarlar çalışmada yıllık veriler yerine üç aylık veriler kullanarak anlamlı seçim öncesi etkileri tespit etmişlerdir. Araştırmalarında, anayasal demokrasilerde maliye politikasının yürütme tarafından kontrol edilmesi gerçeğine dayanarak, yürütmenin zayıf kuvvetler ayrılığı ile karşı karşıya olduğu gelişmiş ve eski demokrasilerde de PBC'nin ortaya çıkabileceğini ortaya koymaktadırlar. Bununla birlikte ampirik sonuçlarında, seçim sonrası daralmalar sadece Latin Amerika ülkelerinde, seçim öncesi genişlemeler ise sadece OECD üyesi ülkelerde anlamlı olarak bulunmuştur.

Tablo 5.5.'in devamı

Yazar	Örneklem	Zaman Dilimi	Metodoloji	Değişkenler	Sonuç
Lami ve Imami (2019)	25 OECD Ülkesi	1995-2012	Sabit Etkiler, Rassal Etkiler ve Havuzlanmış OLS, Arellano-Bond GMM	Katma Değer Vergisi, Bütçe Dengesi, Kamu Harcamaları	Gelişmiş demokrasiye sahip olan 25 OECD ülkesine yönelik olarak yapılan analizde seçimlerden önce Katma Değer Vergisi (KDV) gelir performansının önemli ölçüde düştüğü sonucuna ulaşılmıştır. Eski demokrasilerde vergi geliri performansındaki bozulmanın büyüklüğü yeni demokrasilere kıyasla daha küçük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, seçim yılı boyunca bütçe dengesinde bozulmaların olduğuna dair bulgulara rastlanırken devlet harcamalarında istatiksel olarak anlamlı bir sonuç elde edilememiştir.

Mali muhafazakârlık üzerine yapılan çalışmaların diğer çalışmalara kıyasla daha az ele alındığı görülmektedir. Peltzman (1992) 1950-1980 dönemine ait kamu harcaması, vergiler, bütçe dengesi, mutluluk endeksi değişkenlerini kullanarak ABD'nin hem federal hem de eyalet yönetimlerindeki seçimlerde seçmenlerin mali muhafazakâr olup olmadıklarını araştırmıştır. Besley ve Case (1995) ise çalışmasında, 48 ABD eyaletinde 1950-1986 yılları arasındaki kişi başı eyalet harcaması, kişi başı eyalet vergi gelirleri, eyaletlere ait asgari ücret ve işçi tazminatları değişkenlerine odaklanarak seçmenlerin mali muhafazakârlık durumuna göre eyalet valilerinin manipülatif davranışlarını raporlamıştır. Peltzman (1992) ve Besley ve Case (1995)'in analiz sonuçları seçmenlerin harcamaları arttıran siyasi partiyi sandıkta ödüllendirmediğini diğer bir söyleyişle seçmenlerin mali muhafazakâr olduklarını göstermektedir.

Brender ve Drazen'in (2003) 80 gelişmiş ve gelişmekte olan ülkenin 1960-2001 yılları arasındaki merkezi hükümet dengesi, toplam harcama, toplam gelir ve yardım değişkenlerini kullandığı çalışmasında, eski demokrasilerde deneyimli seçmenlerin seçimleri manipüle eden hükümetleri cezalandırdığını savunan araştırmalarla tutarlı sonuçlar elde edilmiştir.

Casette ve Farvaque (2014) Fransa yerel yönetimlerinin 2008 yılındaki borç birikimi değişkenini kullanarak analizini gerçekleştirmiştir. Çalışmada borç seviyesinin iktidarın yeniden seçilme olasılığını olumsuz etkilediğine ve seçmenlerin mali muhafazakâr olduğuna yönelik bulgular elde edilmiştir.

Almanya'nın Hesse eyaletindeki yerel yönetimlerin 2006-2014 yılları arasındaki mali ve mali olmayan değişkenleri kullanarak analizini gerçekleştiren Garmann'ın (2017) çalışmasında, seçmenler arasında mali muhafazakârlık seviyesi ne kadar yüksekse (düşükse), seçimlerden önce harcamaların o kadar az (fazla) olacağına yönelik kanıtlar elde edilmiştir.

24 Arjantin eyaletinin 1983-2007 yılları arasındaki verilerini kullanan Jones vd. 'nin (2012) çalışmasında, Arjantin eyalet seçmenlerinin, eyalet yöneticileri tarafından yapılan harcamaları ödüllendirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Drazen ve Eslava'nın (2010) Kolombiya'daki bütün eyaletlerin toplam harcama, cari harcamalar, yatırım harcamaları ve diğer makroekonomik değişkenleri 1987-2000 yılları kapsamında ele aldığı çalışması, Kolombiyalı seçmenlerin iktidardaki partiyi yüksek bütçe açıkları vermesi sonucunda cezalandırdığını ve seçmenlerin seçimden önce gözlemlenen harcamaları arttıran siyasi partiyi ödüllendirdiğini göstermektedir.

Brender (2003) 1989, 1993 ve 1998 yıllarında İsrail'de gerçekleşen yerel seçimlerde seçmenlerin mali sorumluluğu ödüllendirmesini/cezalandırmasını mali ve mali olmayan değişkenleri kullanarak analiz etmektedir. Çalışmada, 1998 seçiminde mali performansın siyasi partinin yeniden seçilme olasılığını arttırdığına ancak 1989 ve 1993 seçimlerinde mali performansın siyasi partinin tekrar seçilme olasılığını etkilemediğine dair ampirik kanıtlar elde edilmiştir.

Alesina vd. 'nin (1998) çalışmalarında, 1960-1995 yılları arasında 19 OECD ülkesine ait birincil açık, kamu harcaması, kamu gelirleri ve mali olmayan diğer değişkenlere ait verilerle elde ettikleri ampirik sonuçlar, bütçe açığı yaşayan hükümetlerin mali düzenlemelerle kamu harcamasında azalış gerçekleştirmesi durumunda seçmenler tarafından sistematik olarak cezalandırılmadıklarını ve popülaritelerini kaybetmediklerini göstermektedir. Ayrıca, Alesina vd. 'nin (2012) 19 OECD ülkesinin 1975-2008 yılları arasındaki toplam harcama, toplam gelir, bütçe dengesi ve diğer makroekonomik değişkenlerini kullandıkları çalışmalarında ise, açık azaltma politikalarının hükümetlerin seçimleri kaybetme olasılığını arttırdığına yönelik herhangi bir bulguya rastlanılmamıştır. Brezilya'daki dört eyaletin 1990, 1994 ve 1998 yıllarındaki seçim verilerini analiz eden Arvate vd. (2009) de, seçmenlerin sandıkta mali savurganlığa neden olan siyasi partileri ödüllendirdiğine yönelik herhangi bir kanıt elde edememiştir.

Mali muhafazakârlık üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde eski demokrasilerde bilgili ve tecrübeli seçmenlerin seçim öncesinde kamu harcamasını arttıran ya da vergileri azaltan siyasi partileri sandıkta cezalandırdığı; yeni demokrasilerde deneyimsiz seçmenlerin ise seçim öncesinde kamu harcamasını arttıran ya da vergileri azaltan siyasi partileri sandıkta ödüllendirdiği gözlemlenmektedir. Diğer bir ifade ile eski demokrasilerde yeniden seçilmek isteyen siyasi partilerin yapmış olduğu manipülasyonlar işe yaramazken yeni

demokrasilerde siyasi partilerin yapmış olduğu manipülasyonlar siyasi partinin yeniden seçilme ihtimalini arttırmaktadır.

6. EKONOMETRİK BİR UYGULAMA: AVRUPA BİRLİĞİ ÖRNEĞİ

Bu çalışmada Avrupa Birliği ülkeleri göz önüne alınarak politikacıların yapmış oldukları manipülasyonların partilerin yeniden seçilme ihtimali üzerinde etkili olup olmadığı incelenmiştir. Diğer bir ifade ile literatürde sıklıkla araştırılan PBC'nin varlığını/yokluğunu göstermek yerine yapılan manipülasyonun işe yarayıp yaramadığına odaklanılmıştır. Eğer politikacıların yapmış oldukları manipülasyonlar işe yarıyorsa (partilerin yeniden seçilme ihtimalleri artıyorsa) seçmenler mali liberal, aksi durumda seçmenler mali muhafazakâr[21] olarak adlandırılmaktadır.

Avrupa Birliği ülkelerinde mali liberal ya da muhafazakârlık konusuna değinen çalışma azdır. Bu çalışmada Avrupa Birliği ülkelerinin tercih edilmesinin nedeni bu ülkelerde var olan mali kuralların varlığıdır.

Mali kurallar, maliye politikası üzerine konulan kısıtlamalar olarak tanımlanmaktadır. Söz konusu kurallar bütçe açıkları, borçlanma ve harcama gibi mali göstergelerin temel bileşenlerini kapsamaktadır (Kopits ve Symansky, 1998: 2). Mali kural türlerine göre sayısal mali kurallar ve prosedürel (şekli) mali kurallar olarak iki ana başlıkta toplanmaktadır (Eslava, 2010). Denk bütçe kuralı, borç kuralı, harcama kuralı ve gelir kuralları (Kopits ve Symansky, 1998:2) sayısal mali kuralları oluştururken; bütçe sürecinin hazırlanma, onaylanma ve uygulama aşamasına getirilen sınırlamalar ise prosedürel mali kuralları ifade etmektedir (Eslava, 2010).[22]

Avrupa Birliğinde görülen mali kuralların başlangıcı 1992 Maastricht Anlaşması'na dayanmaktadır. Maastricht Anlaşması ise, aşırı kamu açıkları ve borç limitleri olarak ifade edilen mali kurallara dayanmaktadır (Hallerberg, Strauch ve Von Hagen, 2004). Ancak üye ülkelerden bir kısmının belirlenen mali kurallara uymaması nedeniyle 1997 yılında imzalanan İstikrar ve Büyüme Paktı ile mali kurallara uymayan ülkeler için uygulanacak yaptırımlar belirlenmiştir. Maastricht Anlaşması kapsamında kabul edilen, üye devletlerde yıllık genel kamu açıklarının GSYİH'ye oranını %3 ve kamu

[21] Mali muhafazakârlar genellikle kamu harcamalarında ve devlet borçlarında mali tutumluluğu savunmaktadırlar (Garmann, 2017).
[22] Ayrıntılı bilgi için bakınız: Eslava, 2010, s.660-665; Kopits ve Symansky, 1998, s. 24-27.

borçlarının GSYİH'ye oranını %60 olarak sınırlayan mali kurallar İstikrar ve Büyüme Paktı'nda da aynen kabul edilmiştir (Alt, Lassen ve Wehner, 2014).

Avrupa Birliği ülkelerinde mali kuralların varlığına rağmen PBC'nin oluştuğunu gösteren çalışmaların olması dikkat çekicidir (Bonfatti ve Forni, 2017; Gootjes, De Haan ve Jong-A-Pin, 2020). Ancak politikacıların yeniden seçimi kazanabilmek için mali kurala rağmen yapmış oldukları bu manipülasyonların, mali kuralın derecesine bağlı olarak seçimi kazanma ihtimalleri üzerinde nasıl bir farklılık oluşabileceği bildiğimiz kadarıyla henüz ele alınmamış bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Mali kurallar ulusal kanunlarla belirlenebileceği gibi uluslarüstü kanunlarla da belirlenebilmektedir. AB ülkeleri mali kuralın uygulanış biçimine göre farklılaşmaktadır. Bazı ülkelerde sadece ulusal mali kural uygulaması görülürken, diğer bir grup ülkede sadece uluslarüstü mali kural[23] görülebilmektedir. Ya da her iki kural türünün uygulandığı ülkelere de rastlamak mümkündür. Ancak literatürde mali politika uygulamalarına rağmen PBC'nin varlığını gösteren çalışmalar dikkat çekmektedir (Bonfatti ve Forni, 2017; De Haan ve Klomp, 2013; Gootjes, De Haan ve Jong-A-Pin, 2020).

Çalışmanın bu kısmında analizde kullanılan tahmin yöntemine yönelik olarak bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın amacı, 1995-2015 zaman aralığında Avrupa Birliği'ne üye olan ve aday olan ülkelerde gerçekleştirilen parlamenter seçimlerde, siyasi partilerin mali kural uygulaması olmasına rağmen yeniden seçilme olasılıklarını arttırmak amacıyla yaptıkları manipülasyonların işe yarayıp yaramadığı incelemektir. Bu kapsamda, kamu harcaması üzerinde ulusal harcama kuralının, uluslarüstü harcama kuralının, hem ulusal hem de uluslarüstü harcama kuralının birlikte uygulanmasının ve hiçbir mali kuralın uygulanmamasının siyasi partilerin yeniden seçilme olasılıkları üzerindeki etkileri analiz edilmiştir.

[23] Maastricht kriterleri çerçevesinde uygulanan kurallar uluslarüstü mali kurallara örnek oluşturmaktadır.

6.1. Veriler ve Değişkenler

Bu çalışmada Avrupa Birliği'ne üye ve aday olmak üzere toplamda 34 adet ülke[24] için analizler gerçekleştirilmiştir. Çalışmada ele alınan zaman aralığı 1995-2015 yılları arasını kapsamaktadır. Ancak, çalışmada bazı ülkelerin verileri tam olmadığı için dengesiz panel veri yöntemine başvurulmuştur. Veri setinin başlangıç ve bitiş tarihi verilerin varlığına göre belirlenmiştir. Buna göre, merkezi hükümet harcamaları verisi 1995 yılından itibaren mevcut iken, mali kural değişkenine ilişkin veri 2015 yılından itibaren bulunmamaktadır.

Bağımlı değişken olarak partilerin aldıkları oy oranları göz önüne alınmıştır. Buna göre, eğer bir parti bir seçimden diğer seçime geçildiğinde hâlâ en yüksek oy oranına sahip parti ise (seçimi kazandı ise) 1, değil ise 0 olarak kodlanmıştır. Eğer hükümet koalisyon ile yönetiliyorsa bu durumda parti seçimi kaybetmiş olarak düşünülmüştür. Herhangi bir parti bir önceki seçimde almış olduğu oy oranını arttırarak ya da düşürerek koalisyon üyesi olabilmektedir. Her iki durumda da ilgili parti tek başına hükümeti kuracak büyüklükte oy oranına sahip olamadığı için seçimi kaybetmiş olarak düşünülmüş ve buna uygun olarak veri seti düzenlenmiştir.

Bağımsız değişken olarak ise mali kural, merkezi hükümet harcamaları, kişi başına düşen gayri safi yurt içi hâsıla (KBGSYİH) ve seçim sistemi değişkenleri kullanılmıştır.

Bu çalışmada, dar ve geniş olmak üzere iki model tahmin edilmiştir. Dar modelde sadece mali kural ve merkezi hükümet harcaması değişkenleri kullanılırken, geniş modelde kontrol değişken olarak KBGSYİH ve seçim sistemi değişkenleri kullanılmıştır.

Mali kural değişkeni, kukla değişken olarak modele dâhil edilmiştir. Hükümetlerin yapmış oldukları *kamu harcamaları üzerinde* var olan mali kural türü 4 şekilde karşımıza çıkmaktadır: Ulusal harcama kuralı, uluslarüstü (supranational) harcama

[24] Üye ülke olarak Almanya, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çekya, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, Yunanistan; aday ülke olarak ise Bosna Hersek, Karadağ, Kuzey Makedonya, Sırbistan, Türkiye, Arnavutluk analize dâhil edilmiştir.

kuralı, hem ulusal hem de uluslarüstü harcama kuralı (her iki kural) ve harcama üzerinde hiçbir mali kuralın uygulanmadığı durum. Mali kural değişkenine ait 4 ayrı kategori olduğu için bu değişkene ilişkin 4 ayrı kukla değişken kodlaması yapılmıştır. Buna göre, ulusal harcama kuralı kukla değişkeni, sadece ulusal harcama kuralının uyguladığı ülkeler için 1, diğer ülkeler için 0; uluslarüstü harcama kuralı kukla değişkeni, sadece uluslarüstü harcama kuralının uyguladığı ülkeler için 1, diğer ülkeler için 0; her iki harcama kuralı kukla değişkeni, hem ulusal hem de uluslarüstü harcama kuralının birlikte uygulandığı ülkeler için 1, diğer ülkeler için 0; harcama üzerinde hiçbir mali kuralının uygulanmadığı durumu ifade eden kukla değişken için yapılan düzenleme ise hiçbir harcama kuralının uygulanmadığı ülkeler için 1, diğer durumlar için 0 şeklinde kodlanmıştır.

Merkezi hükümet harcaması değişkeni gayri safi yurt içi hâsıla içerisindeki payı cinsinden modellere dâhil edilmiştir. KBGSYİH değişkeni logaritması alınarak modele dâhil edilmiştir. Son olarak, seçim sistemi değişkeni ise kukla değişken olarak modellere dâhil edilmiştir. Buna göre çoğunluk seçim sisteminin (majoritarian election system) uygulandığı ülkeler için 1, nispi seçim sisteminin (proportional election system) uygulandığı ülkeler için ise 0 olacak şekilde veri düzenlenmiştir.

Genel hükümet harcaması yerine merkezi hükümet harcamalarının göz önüne alınmasının sebebi, merkezi hükümet harcamalarının doğrudan hükümet tarafından kontrol edilen harcamalar olması nedeniyle manipülasyona daha elverişli olmasıdır (De Haan, Sturm ve Beekhuis, 1999). Seçmenlerin mali muhafazakâr olması durumunda, seçim döneminde merkezi hükümet harcamalarında meydana gelecek artışın partinin yeniden seçilme olasılığı üzerinde negatif, diğer durumda pozitif etki oluşturması beklenmektedir.

KBGSYİH'nin modele dâhil edilmesinin nedeni, bu değişkenin seçmenlerin kamu mallarına yönelik tercihlerini yansıtmasıdır. Diğer bir ifadeyle, GSYİH büyüme oranı, döngülerin etkisini yakalamak için modellere dâhil edilir (Klomp ve De Haan, 2003a). Buna göre, KBGSYİH'deki artışın partinin yeniden seçilme olasılığı üzerinde pozitif etki oluşturması beklenmektedir.

Seçim sisteminin modele dâhil edilmesinin nedeni ise, Persson ve Tabellini (2000: 206) tarafından ortaya koyulan nispi seçim sisteminde seçim rekabetinin daha sert olması ve bu nedenle seçmelerin savurgan harcamalar için politikacıları daha şiddetli bir şekilde cezalandırmalarıdır. Diğer bir ifadeyle, çoğunlukçu seçim sistemlerinin nispi seçim sistemlerine kıyasla toplam mali politikada daha belirgin döngülere neden olmasıdır. Buna göre çoğunluk seçim sisteminin uygulandığı yerlerde partinin yeniden seçimi kazanma şansının nispi çoğunluk sisteminin uygulandığı yerlere göreli olarak daha yüksek olması beklenmektedir.

Kişi başına düşen gayrisafi yurt içi hâsıla değişkeni Dünya Kalkınma Göstergelerinden (World Development Indicators-WDI), mali kural değişkeni Uluslararası Para Fonu'nun (International Monetary Fund- IMF) sağlamış olduğu veri setinden, çoğunluk ve nispi seçim sistemi değişkenleri Meclis Seçim arşivinden (Constituency-Level Elections Archive'dan- CLEA) ve merkezi hükümet harcaması değişkeni Avrupa Birliği İstatistik kurumundan (Eurostat) elde edilmiştir. Seçimlere yönelik olarak seçim yılı ve partilerin aldıkları oy oranı değişkenleri Manifesto Projesi veri setinden (Manifesto Project Database-MPD) alınmıştır. Bununla birlikte, MPD'deki bazı ülkelerin seçim verilerinin eksiklikleri Psephos-Adam Carr'ın seçim arşivinden (Psephos-Adam Carr's Election Archive) tamamlanmıştır.[25]

6.2. Metodoloji

Bu çalışmada, bağımlı değişkenin iki kategoriye sahip kukla değişken şeklinde oluşturulması ile çözülen regresyon modellerinden yararlanılmıştır. Bu modeller temel ekonometri kitaplarında ikili nitel tercih modelleri (Akay, 2018: 204), gölge bağımlı değişkenli model (Gujarati, 2011: 540) , ikili bağımlı değişkenli model (Wooldridge, 2013: 246), sınırlı bağımlı değişkenli model (Tatoğlu, 2012: 161) gibi isimlerle de anılmaktadır.

[25] Manifesto Projesi veri setinde Malta'nın 2003, 2008 ve 2013 seçim verileri ile Arnavutluk'un 2005, 2009 ve 2013 seçim verileri yer almadığı için bu ülkelerin seçimlere yönelik olarak verileri Psephos-Adam Carr'ın seçim arşivinden elde edilmiştir.

İktisadi ilişkilerin incelenmesinde bağımlı değişken iki değer ya da iki seçenek alabilecek şekilde oluşturulabilir.[26] Uygulamada incelenen olayın gerçekleşmesi durumunda bağımlı değişken 1 değerini alırken diğer durumda 0 değerini almaktadır (Akay, 2018: 203). Bağımlı değişkenin ikiden fazla seçenekten oluşması durumunda çoklu nitel tercih modelleri uygulanmaktadır. Bu çalışmada bağımlı değişken seçimi kazanma ve kazanmama şeklinde iki durumu barındırdığından ikili nitel tercih modelleri hakkında bilgilendirme yapılmıştır.

Bağımlı değişkeni nitel olan modellerde amaç, olayın gerçekleşme olasılığını etkileyen faktörlerin ve bu faktörlerin etkilerinin belirlenmesidir (Akay, 2018: 203). Panel veriler için ikili tercih modelleri şu şekilde gösterilmektedir:

$$y_{it} = \beta_1 x_{it} + u_{it}$$

Bağımlı değişkenin 1 değerini alma olasılığı P_{it} olarak ifade edilirse 0 değerini alma olasılığı ise (1-P_{it}) olacaktır. Bağımlı değişkenin beklenen değeri ise şöyle olacaktır (Akay, 2018: 204):

$$E(y_{it}) = P_{it}(1) + (1 - P_{it})(0) = P_{it}$$

Elde edilen beklenen değer olayın gerçekleşme olasılığına eşit olacaktır. t zamanında i'inci birimin gerçekleşme olasılığı ise şu şekilde olacaktır:

$$P_{it} = \Pr(y_{it} = 1) = E(y_{it}|x_{it}) = F(\beta_1 x_{it})$$

Burada F(.) kümülatif dağılım fonksiyonunu temsil etmektedir ve sıfırın etrafında simetriktir. İkili nitel tercih modellerini tahmin etmede kullanılan en yaygın dört yaklaşım: Doğrusal olasılık modeli, logit modeli, probit modeli ve tobit modelidir (Gujarati, 2011: 541). Bu çalışmada doğrusal olasılık ve logit modelleri ile tahminler yapıldığı için ilgili modeller hakkında bilgi verilecektir.

[26] Örneğin, evet-hayır, başarılı-başarısız, sahip olma-olmama vb.

Panel doğrusal olasılık modelleri, olasılık ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişki doğrusal olarak incelendiğinde kullanılmaktadır. Basit ve iyi bilinen bir yöntem olması sebebiyle tahminlerde sıklıkla başvurulmaktadır. Bu modelleri en küçük kareler yöntemi (EKK) ile tahmin etmek mümkün olsa da EKK varsayımlarının sağlanmasında yaşanan zorluklar bu modellerin tahmininde sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Hata teriminin normal dağılmaması ve değişen varyansa sahip olması, olasılık değerinin her zaman 0 ile 1 arasında olmama ihtimali, uyum iyiliği olan R^2 nin genellikle çok küçük çıkma eğiliminde olması gibi durumlar doğrusal olasılık modellerinin EKK ile tahmininde yaşanan sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Gujarati, 2011: 542-547).

Panel olasılık modellerinde karşılaşılan problemleri ortadan kaldırabilmek için ikili nitel tercih modellerinden biri olan panel logit modelleri geliştirilmiştir. Bu modellere olasılık ve bağımsız değişkenler arasında doğrusal olmayan ilişki incelenmek istenildiğinde başvurulmaktadır. Panel logit modelleri lojistik kümülatif dağılım fonksiyonuna başvurulmaktadır (Akay, 2018: 206):

$$F(\beta_1 x_{it}) = \frac{e^{\beta_1 x_{it}}}{(1 + e^{\beta_1 x_{it}})}$$

Logit panel modelleri homojen ve heterojen olmak üzere iki başlık altında incelenmektedir. Homojen panel logit modellerinde (havuzlanmış logit modeli olarak da adlandırılmaktadır) hem sabit parametre hem de eğim parametresi birimlere ve zamana göre sabit iken heterojen modellerde birimler arası farklılıklardan veya birimler arasındaki ve zaman içinde meydana gelen farklılıklardan kaynaklanan değişimler mevcuttur (Akay, 2018: 206-209).

Homojen panel logit modellerinde en çok benzerlik tahmin yöntemine başvurulmaktadır. Bu yöntem logaritmik benzerlik fonksiyonunun maksimizasyonuna dayanmaktadır. Logaritmik benzerlik fonksiyonu şu şekildedir (Akay, 2018: 207):

$$\mathrm{L}(\beta) = \sum_{it}((y_{it}\, lnF(\beta_1 x_{it})) + ((1 - y_{it})(1 - lnF(\beta_1 x_{it})))$$

β'ya göre kısmi türev alınarak şu denklem elde edilir:

$$\sum_{it} x_{it}(y_{it}\, lnF(\beta_1 x_{it}))\frac{F(\beta_1 x_{it})}{F(\beta_1 x_{it})(1-F(\beta_1 x_{it}))}$$

Elde edilen denklem sıfıra eşitlenerek homojen panel logit modeli için en çok benzerlik tahmincileri elde edilir.

Heterojen panel logit modellerinde birime özgü parametreler seti ile gözlenemeyen heterojenite modellere dâhil edilmektedir. Heterojen panel logit modellerinde olasılık (Akay, 2018: 209):

$$P_{it} = \mathrm{P}(y_{it} = 1) = F(\mu_i + \beta_1 x_{it})$$

ve

$$P_{it} = \frac{e^{\mu_i + \beta_1 x_{it}}}{(1 + e^{\mu_i + \beta_1 x_{it}})}$$

şeklinde elde edilmektedir. Birime özgü parametreler sabit ya da rassal etkiler içerebilmektedir. Sabit etkili heterojen panel logit modellerinde bağımsız değişkenler ile gözlenemeyen heterojenitenin ilişkili olmasına izin verilmektedir. Birime özgü etkiler bu modellerde sabit katsayı ile açıklanmaktadır. Modele dâhil edilen diğer değişkenler birime özgü etkileri barındırmamaktadır. Birime özgü etkinin modele dâhil edilmesi durumundaki model şöyledir:

$$y_{it}{}^{*} = \mu_i + \beta_1 x_{it} + u_{it}$$

Sabit etkili *statik* panel logit modellerinde bir olayın gerçekleşme olasılığı şu şekilde olacaktır (Akay, 2018: 210):

$$P(y_{it} = 1) = P(y_{it}{}^{*} > 0) = P(u_{it} > -\mu_i - \beta_1 x_{it})$$

$$= 1 - F(-\mu_i - \beta_1 x_{it}) = F(\mu_i + \beta_1 x_{it})$$

Sabit etkili panel logit modellerinde tahminler en çok benzerlik yöntemi ile yapılmaktadır. Bu yöntemde logaritmik benzerlik fonksiyonu maksimizasyonu ile en çok benzerlik yöntemi tahmincileri elde edilmektedir. Logaritmik benzerlik fonksiyonu şöyledir:

$$L(\mu,\beta) = -\sum_{i=1}^{N}\sum_{t=1}^{T}\log[1+e^{(\mu_i+\beta_1 x_{it})}] + \sum_{i=1}^{N}\sum_{t=1}^{T} y_{it}(\mu_i+\beta_1 x_{it})$$

Bu yöntem N sonsuza giderken ve T sabit olduğunda tutarsız tahminciler vermektedir. N çok büyük olsa bile T küçük olduğunda elde edilen tahmin sonuçları güvenilir olmayacaktır. Bunun nedeni N arttıkça tahmin edilecek parametre sayısının artması olarak gösterilmektedir. Bu probleme tesadüfi/rassal parametre problemi denilmektedir (Akay, 2018: 211). Bu çalışmanın zaman boyutu (T) küçük olmadığı için bu problemle karşılaşılmaması öngörülmektedir. Ancak tutarlı tahmin ediciler elde edebilmek için Neyman ve Scott (1948) koşullu en çok benzerlik yöntemi ile tahmin yapılmasını önermektedir.[27]

Tesadüfi etkili panel logit modellerinde birimlere ve zamana göre meydana gelen değişiklikler modele hata teriminin bir bileşeni olarak dâhil edilmektedir (Akay, 2018: 214). Bu modellerde bağımsız değişkenler ile heterojenitenin ilişkisiz olduğu varsayılmaktadır. Tesadüfi etkili panel logit modellerinde olayın gerçekleşme koşullu olasılığı (Akay, 2018: 215):

$$P(y_{it}=1|\mu_i) = F(\mu_i+\beta_1 x_{it})$$

ve

$$P(y_{it}=1|\mu_i) = \frac{1}{1+e^{-(\mu_i+\beta_1 x_{it})}}$$

[27] Ayrıntılı bilgi için bakınız: Akay, 2018, s.211-212.

olarak hesaplanır. Bu modeller için en yaygın olarak kullanılan yöntem marjinal en çok benzerlik yöntemidir. Tesadüfi etkili panel logit modellerinde incelenen olayın gerçekleşme olasılığı şu şekilde elde edilir (Akay, 2018: 215):

$$P(y_i|x_i) = \int P(y_i|x_i, \mu_i) f(\mu_i) d\mu_i$$

$$P(y_i|x_i) = \prod_t \int P(y_i|x_i, \mu_i)$$

> "Marjinal en çok benzerlik yöntemi logaritmik benzerlik fonksiyonunun maksimizasyonuna dayanır. …. Bu yöntemin tahmincilerini elde etmek için logaritmik benzerlik fonksiyonunun hem katsayılara hem de tesadüfi dağılımın parametrelerine göre kısmi türevleri alınır ve bu türevler sıfıra eşitlenir".

Klasik rassal ve sabit etkili modellerde olduğu gibi heterojenliğin varlığını test edebilmek için Hausman testine başvurulur. Hausman test istatistiğinin boş hipotezi "bağımsız değişken ile heterojenite arasında ilişki yoktur." şeklindeyken, alternatif hipotezi ise vardır şeklindedir. Ayrıca varyans bileşenlerine bakarak tesadüfi etkili logit tahmincisi ile homojen logit tahmincisi arasında seçim yapılabilmektedir. Panel seviye varyans bileşeninin toplam varyansa oranını gösteren *p* katsayısı sıfıra eşit olduğunda varyans bileşeninin önemli olmadığı anlaşılır. Bu durumda tesadüfi etkili panel logit modeli yerine homojen panel logit modelinin tahmin edilmesi önerilmektedir. LR testi tercih için bilgi sunmaktadır. LR testine göre boş hipotez havuzlanmış logit tahmincileri elde edilmesini alternatif hipotez ise tesadüfi etkili model ile tahminlerin yapılması gerektiğini belirtmektedir.

6.3. Tahminler

Bu çalışmada tahmin edilen modeller şu şekildedir:

Dar Model:

$$(\text{Yeniden Seçilme})_{it} = \beta_0 + \beta_1 (\text{Kamu Harcaması})_{it} + \beta_2 (\text{Ulusal Kural})_{it} + \beta_3 (\text{Uluslarüstü Kural})_{it} + \beta_4 (\text{Her İki Kural})_{it} + \beta_5 (\text{Ulusal Kural})_{it} * (\text{Kamu Harcaması})_{it} + \beta_6 (\text{Uluslarüstü Kural})_{it} * (\text{Kamu Harcaması})_{it} + \beta_7 (\text{Her İki Kural})_{it} * (\text{Kamu Harcaması})_{it} + u_{it}$$

Geniş Model:

$$(\text{Yeniden Seçilme})_{it} = \beta_0 + \beta_1 (\text{Kamu Harcaması})_{it} + \beta_2 (\text{Ulusal Kural})_{it} + \beta_3 (\text{Uluslarüstü Kural})_{it} + \beta_4 (\text{Her İki Kural})_{it} + \beta_5 (\text{Ulusal Kural})_{it} * (\text{Kamu Harcaması})_{it} + \beta_6 (\text{Uluslarüstü Kural})_{it} * (\text{Kamu Harcaması})_{it} + \beta_7 (\text{Her İki Kural})_{it} * (\text{Kamu Harcaması})_{it} + \beta_8 (\text{KBGSYİH})_{it} + \beta_9 (\text{Seçim Sistemi})_{it} + u_{it}$$

Her iki modelde de kamu harcaması değişkeni ile kamu harcaması üzerindeki mali kural kukla değişkenleri modele etkileşim terimi olarak dâhil edilmiştir. Bu sayede seçim dönemlerinde kamu harcamalarında meydana gelecek değişimin mali kurala koşullu olarak yeniden seçilme olasılığı üzerindeki etkisini görmek amaçlanmaktadır. Diğer bir ifadeyle, mali kuralın derecesindeki artışa bağlı olarak[28] kamu harcamasındaki değişimin tek başına yeniden seçilme olasılığı üzerindeki etkisinden farklı bir etki oluşturması beklenmektedir. Baz grup olarak harcama üzerinde hiçbir mali kuralın olmadığı durum göz önüne alınmış ve model buna göre düzenlenmiştir.

Dar ve geniş model tahmin sonuçlarına ilişkin değerler Tablo 6.1. ve Tablo 6.2.'de gösterilmektedir. Tablo 6.1. ve Tablo 6.2.'de yer alan * %10 anlamlılık düzeyini, ** %5 anlamlılık düzeyini ve *** %1 anlamlılık düzeyini göstermektedir.

[28] Her iki kuralın uygulanması en yüksek, hiçbir kuralın uygulanmaması en düşük derece olarak kabul edilmiştir.

Tablo 6.1. Dar model tahmin sonuçları

Değişkenler	**Doğrusal Olasılık Modeli**	**Havuzlanmış/Homojen/Klasik Logit Model**		**Heterojen Logit Model**	
	Katsayılar/Marjinal Etkiler	Katsayılar	Marjinal Etkiler	Rassal Etki Katsayılar	Rassal Marjinal Etkiler
Kamu Harcaması	0.0171 (0.047)**	0.0776 (0.057)*	0.0174 (0.047)**	0.05938 (0.237)	0.01347 (0.225)
Ulusal Harcama Kuralı	0.3403 (0.447)	1.6014 (0.430)	0.3603 (0.428)	0.95997 (0.689)	0.2178 (0.688)
Uluslarüstü Harcama Kuralı	1.8247 (0.101)	8.1461 (0.132)	1.8327 (0.123)	8.65312 (0.194)	1.9632 (0.185)
Her İki Kural	1.0307 (0.027)**	4.5720 (0.032)**	1.0286 (0.025)**	4.82206 (0.094)*	1.0940 (0.082)*
Kamu Harcaması*Ulusal Harcama Kuralı	-0.0028 (0.847)	-0.0173 (0.799)	-0.003 (0.799)	-0.0010 (0.990)	-0.0002 (0.990)
Kamu Harcaması*Uluslarüstü Harcama Kuralı	-0.0470 (0.153)	-0.2112 (0.173)	-0.047 (0.164)	-0.2248 (0.241)	-0.0510 (0.232)
Kamu Harcaması*Her İki Kural	-0.0325 (0.032)**	-0.1444 (0.044)**	-0.0325 (0.037)**	-0.1531 (0.125)	-0.0347 (0.113)
Sabit Terim	-0.1671 (0.522)	-2.9847 (0.021)**		-2.4178 (0.130)	
F /LR Testi/Wald Testi	2.31 (0.029)**	12.61 (0.082)**			
R^2 / Pseudo R^2	0.08	0.06		Hausman Testi: 12.90 (0.074)	
Gözlem Sayısı	151	151		Rassal Etki Modelinde *p* için LR Test Sonucu: 2.14(0.072)	

Tablo 6.2. Geniş model tahmin sonuçları

Değişkenler	**Doğrusal Olasılık Modeli**	**Havuzlanmış/Homojen/Klasik Logit Model**		**Heterojen Logit Model**	
	Katsayılar/Marjinal Etkiler	Katsayılar	Marjinal Etkiler	Rassal Etki Katsayılar	Rassal Marjinal Etkiler
Kamu Harcaması	0.01179 (0.231)	0.0606 (0.205)	0.0127 (0.201)	0.04861 (0.358)	0.00999 (0.355)
Ulusal Harcama Kuralı	0.13515 (0.776)	0.9057 (0.677)	0.1906 (0.678)	0.49465 (0.839)	0.10172 (0.839)
Uluslarüstü Harcama Kuralı	1.1205 (0.352)	5.2108 (0.347)	1.0968 (0.342)	5.92763 (0.369)	1.2190 (0.363)
Her İki Kural	0.8267 (0.062)*	4.0178 (0.064)*	0.8457 (0.060)*	4.13588 (0.175)	0.85056 (0.166)
Kamu Harcaması*Ulusal Harcama Kuralı	-0.0017 (0.908)	-0.0186 (0.796)	-0.003 (0.797)	-0.0099 (0.902)	-0.00204 (0.902)
Kamu Harcaması*Uluslarüstü Harcama Kuralı	-0.0268 (0.449)	-0.1263 (0.429)	-0.026 (0.425)	-0.1484 (0.437)	-0.03053 (0.433)
Kamu Harcaması*Her İki Kural	-0.0276 (0.055)*	-0.1335 (0.065)*	-0.0281 (0.059)*	-0.1391 (0.187)	-0.02860 (0.178)
KBGSYİH	0.18648 (0.003)***	0.88637 (0.003)***	0.1865 (0.001)***	1.06787 (0.011)**	0.21961 (0.003)***
Seçim Sistemi	-0.18057 (0.203)	-0.7979 (0.190)	-0.167 (0.182)	-0.77242 (0.312)	-0.15885 (0.304)
Sabit Terim	-1.63261 (0.001)***	-10.337 (0.000)***		-11.8005 (0.004)***	
F/Wald Testi/LR Testi	4.22 (0.000)***	23.49 (0.05)**		14.62 (0.10)*	
R^2 / Pseudo R^2	0.142	0.11		Hausman Testi: 1.90 (0.86)	
Gözlem Sayısı	151	151		Rassal Etki Modelinde *p* için LR Test Sonucu: 1.31 (0.126)	

Dar model tahmin sonuçlarına göre hem doğrusal olasılık modeli hem de homojen logit modeli kamu harcamasındaki artışın partinin yeniden seçilme olasılığını arttırdığını göstermektedir. Ancak mali kural dikkate alındığında etkinin değiştiği görülmektedir. Sadece ulusal ya da uluslarüstü mali kuraldan ziyade her iki kuralın uygulandığı durumda kamu harcamasındaki artışın partinin yeniden seçilme olasılığını düşürdüğü görülmektedir. Heterojen model tahmin sonuçları ise, kamu harcamasındaki artışın ya da mali kurala bağlı olarak yapılan kamu harcaması üzerindeki artışın partinin yeniden seçilme olasılığı üzerinde etkisi olmadığını göstermektedir.

Doğrusal olasılık modeli hariç diğer logit modellerinde katsayı yorumları marjinal etkiler üzerinden yapılmaktadır. Sayısal olarak ifade edilecek olursa, doğrusal olasılık modeline göre kamu harcamasındaki %1'lik artış partinin yeniden seçilme olasılığını %1.7 arttırmaktadır. Ancak, harcama üzerinde her iki mali kuralın birlikte uygulandığı durumda kamu harcamasındaki %1'lik artış partinin yeniden seçilme olasılığını [(0.0171-0.032)*100] yaklaşık %1.5 oranında azaltmaktadır. Homojen logit model sonuçlarına göre, kamu harcamasındaki %1'lik artış partinin yeniden seçilme olasılığını %1.7 arttırmaktadır. Ancak harcama üzerinde her iki mali kuralın uygulandığı durumda kamu harcamasındaki %1'lik artış partinin yeniden seçilme olasılığını [(0.0174-0.0325)*100] yaklaşık %1.5 oranında azaltmaktadır.

Heterojen model tahmin sonuçlarına bakıldığında ise Hausman test istatistiği % 5 anlamlılık düzeyine göre bağımsız değişken ile heterojenite arasında ilişki yoktur sıfır hipotezinin reddedilmediğini göstermektedir. Diğer bir ifade ile rassal etki modelinin tercih edilmesi gerektiği söylenebilir. LR istatistiği test sonucu ise %5 anlamlılık düzeyine göre havuzlanmış logit tahmincisi uygulanması gerektiğini göstermektedir. Bu sebeple homojen model tahmin sonuçlarına güvenilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca doğrusal olasılık modelinin EKK tahmin yönteminin varsayımlarını sağlamıyor olması homojen logit tahmin sonuçlarının üstünlüğünü gösteren bir diğer nokta olarak karşımıza çıkmaktadır.

Geniş model tahmin sonuçlarına göre, bütün modeller kamu harcamasındaki artışın partinin yeniden seçilme olasılığı üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını

göstermektedir. Ancak, doğrusal olasılık modelde ve homojen logit modelde her iki mali kuralın birlikte uygulandığı durumda kamu harcamasındaki artışın partinin yeniden seçilme olasılığını düşürdüğü görülmektedir. Heterojen model tahmin sonuçları ise, dar modelde olduğu gibi kamu harcamasındaki artışın ya da mali kurala bağlı olarak yapılan kamu harcaması üzerindeki artışın partinin yeniden seçilme olasılığı üzerinde herhangi bir etkisi olmadığını göstermektedir.

Geniş model tahmin sonuçları sayısal olarak ifade edilecek olursa, doğrusal olasılık modeline göre harcama üzerinde her iki mali kuralın birlikte uygulandığı durumda kamu harcamasındaki %1'lik artış partinin yeniden seçilme olasılığını yaklaşık %2.7 oranında azaltmaktadır. Homojen logit modeline göre ise, harcama üzerinde her iki mali kuralın uygulandığı durumda kamu harcamasındaki %1'lik artış partinin yeniden seçilme olasılığını yaklaşık %2.8 oranında azaltmaktadır.

Heterojen model tahmin sonuçları dar model tahmin sonuçları ile benzer bulgular sunmuştur. Bu sebeple geniş model tahmin sonuçları için de homojen model tahmin sonuçlarına güvenilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, 1995-2015 dönemi göz önüne alındığında AB'ye üye ve aday olan ülkelerde seçmenlerin kamu harcamasındaki artışlara duyarlı ve politikacıları destekleyici yönde hareket ettiği görülmektedir. Ancak bu etki kamu harcamaları üzerinde ulusal ve uluslarüstü kısıtlamaların varlığı durumunda etkisini azaltmaktadır. Diğer bir ifadeyle, seçmenler mali kuralın varlığı durumunda politikacılar tarafından seçimleri kazanma amacıyla kamu harcamaları üzerinde yapılan manipülasyonlara politikacılara verdikleri desteği azaltarak tepki göstermektedir. Avrupa Birliğindeki seçmenlerin mali muhafazakâr olduğu görülmektedir.

Mali kural göz önüne alınmadan tahmin edilen modellerden elde edilen sonuçlara göre, politikacılar yapmış oldukları manipülasyondan kazanç sağlarken, mali kuralın varlığının göz önüne alınması durumunda bu etki tersine dönmektedir. Sağlıklı sonuçlar elde edilebilmesi için mali kural kısıtının göz önüne alınarak modellerin tahmin edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Literatürde mali kuralların varlığı durumunda yapılan politik bütçe dalgalanmalarının politikacıların yeniden seçimi kazanma şansları üzerindeki etkisini ele alan herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu sebeple elde edilen sonuçların diğer çalışmalar ile karşılaştırılması yapılamamaktadır. Ancak bu konuda farklı bakış açısına sahip ve bu çalışmayı daha ileriye götürecek diğer çalışmaların varlığına ihtiyaç duyulmaktadır. Elde edilen sonuçların bu alanda çalışma yapacak araştırmacılara yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Abel, A. B., Bernanke, B. S. & Croushore, D. (2014). *Macroeconomics* (8. Baskı). New Jersey: Pearson.

Afonso, A. (2008). Ricardian Fiscal Regimes in the European Union. *Empirica,* 35(3), 313-334.

Aidt, T. S., Veiga, F. J. & Veiga, L. G. (2011). Election Results and Opportunistic Policies: A New Test of the Rational Political Business Cycle Model. *Public Choice*, 148(1-2), 21-44.

Aimar, T., Bismans F. & Diebolt, C. (2016). *Business Cycles in the Run of History*. New York: Springer.

Akalın, G. & Erkişi, K. (2007). Türkiye'de Seçim Ekonomisi Uygulamalarının Geleneksel Oportünist Seçim Çevrimleri Açısından Değerlendirilmesi. *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(5), 89-116.

Akay, E. (2018). Uygulamalı Panel Veri Ekonometrisi. Selahattin Güriş (Ed.) içinde, *Panel İkili Nitel Tercih Modelleri* (s. 203-220). İstanbul: Der Yayınları.

Akbey, F. (2014). Ar – Ge, İnovasyon ve Kalkınma İlişkisine Yönelik Bir Literatür Taraması: Kuramsal Özet. *Maliye Dergisi*, 166(2014), 1- 16.

Akçoraoğlu, A. & Yurdakul, F. (2004). Siyasal Ekonomi Açısından Büyüme, Enflasyon ve Bütçe Açıkları: Türkiye Üzerine Bir Uygulama. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi,* 59(1), 1-25.

Akhmedov, A., Ravichev, A. & Zhuravskaya, E. (2002). Regional Political Cycles in Russia. *CEFIR (Center for Economic and Financial Research) Working Paper.*

Akhmedov, A. & Zhuravskaya, E. (2004). Opportunistic Political Cycles: Test in a Young Democracy Setting. *The Quarterly Journal of Economics,* 119(4), 1301-1338.

Aktan, C. C. (2010). Monetarizm ve Rasyonel Beklentiler Teorisi. *Ekonomi Bilimleri Dergisi,* 2(1), 168-187.

Alesina, A. & Sachs, J. (1986). *Political Parties and The Business Cycle in the United States, 1948 – 1984*. (Working Paper No. 1940). National Bureau of Economic Research.

Alesina, A. (1988). Macroeconomics and Politics. *NBER Macroeconomics Annual*, 3, 13-62.

Alesina, A., Cohen, G. D. & Roubini, N. (1992). Macroeconomic Policy and Elections in OECD Democracies. *Economics & Politics,* 4(1), 1-30.

Alesina, A., Cohen, G. D. & Roubini, N. (1993). Electoral Business Cycle in Industrial Democracies. *European Journal of Political Economy*, 9(1), 1-23.

Alesina, A., Londregan, J. & Rosenthal, H. (1993). A Model of the Political Economy of the United States. *The American Political Science Review*, 87(1), 12-33.

Alesina, A. (1995). Modern Political Economy. Jeffrey S. Banks, Eric A. Hanushek (Ed.) içinde, *Elections, Party Structure and the Economy:* Vol. 5. (s. 145-170). New York: Cambridge University Press.

Alesina, A. & Rosenthal, H. (1995). *Partisan Politics, Divided Government, and the Economy*. New York: Cambridge University Press.

Alesina, A., Roubini, N. & Cohen, G. (1997). *Political Cycles and the Macroeconomy*. Londra: MIT Press.

Alesina, A., Perotti, R. & Tavares, J. (1998). The Political Economy of Fiscal Adjustments. *Brookings Papers on Economic Activity*, 1998(1), 197-266.

Alesina, A., Ardagna, S. & Trebbi, F. (2006). Who Adjusts and When? The Political Economy of Reforms. *IMF Staff Papers*, 53(1), 1-29.

Alesina, A., Carloni, D. & Lecce, G. (2012). *The Electoral Consequences of Large Fiscal Adjustments*. (Working Paper No. 17655). National Bureau of Economic Research.

Alesina, A. & Paradisi, M. (2017). Political Budget Cycles: Evidence From Italian Cities. *Economics & Politics*, 29(2), 157-177.

Alt, J. E. & Lassen, D. D. (2006). Transparency, Political Polarization, and Political Budget Cycles in OECD Countries. *American Journal of Political Science*, 50(3), 530-550.

Alt, J. E., Lassen, D. D. & Wehner, J. (2014). It Isn't Just About Greece: Domestic Politics, Transparency and Fiscal Gimmickry in Europe. *British Journal of Political Science*, 44(4), 707-716.

Alt, J. E. & Rose, S. S. (2009). The Oxford Handbook of Comparative Politics. C. Boix & S. C. Stokes (Ed.) içinde, *Context – Conditional Political Budget Cycles*. New York: Oxford University Press.

Altıok, M. (2014). Keynes ve Keynesçi Kuramda Kriz ve İktisat Politikası Tartışmaları. *Toplum ve Demokrasi,* 3(6-7), 75-102.

Altıok, M. (2016), *Politik Konjonktür Dalgalanmaları Teorisi Türkiye Uygulaması (1980-2015).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

Altuğ, S. G. (2010). *Business Cycles: Fact, Fallacy, and Fantasy.* Singapore: World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd.

Andrikopoulos, A., Loizides, I. & Prodromidis, K. (2004). Fiscal Policy and Political Business Cycles in the EU. *European Journal of Political Economy,* 20(1), 125-152.

Araman, S. (2019). Siyasal İktisadın Kriz Yaklaşımı ve Marksist Kriz Teorisinin Özgünlüğü. *Sosyal Araştırma Vakfı Katkı Dergisi*, 2019(8), 27-45.

Arvate, P. R., Avelino, G. & Tavares, J. (2009). Fiscal Conservatism in a New Democracy: "Sophisticated" Versus "Naive" Voters. *Economics Letters,* 102(2009), 125-127.

Ashworth, J. & Heyndels, B. (2002). Tax Structure Turbulence in OECD Countries. *Public Choice,* 111(3-4), 347-376.

Asutay, M. (2004, Nisan). *Searching for Opportunistic Political Business Cycles in Turkey.* 24th Annual Conference of the European Public Choice Society'de sunulmuş bildiri, Berlin, Almanya.

Avrupa Birliği İstatistik Kurumu. (2020). Merkezi Hükümet Harcamaları Değişkenleri. 20 Ağustos 2020 tarihinde https://ec.europa.eu/eurostat/data/database'den elde edilmiştir.

Aydın, Y. & Araman, S. (2018). Konjonktür ve Kriz Teorileri: Marx, Keynes ve Schumpeter. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 6(1), 45-67.

Backhouse, R. E. & Boianovsky, M. (2016). Theories of Stagnation in Historical Perspective. *European Journal of Economics and Economic Policies: Intervention,* 13(2), 147-159.

Baldi, G. & Forster, S. (2019). Political Budget Cycles: Evidence From Swiss Cantons. MPRA Paper No. 99397, University Library of Munich.

Balyemez, A. S. (2018). Seçimlerin Kamu Maliyesi Üzerindeki Etkileri ve 2018 Seçimleri. *MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi,* 16(4), 161-196.

Barberia, L.G. & Avelino, G. (2011). Do Political Budget Cycles Differ In Latin American Democracies? *Economia*, 11(2), 101-134.

Barro, R. J. & Gordon, D. B. (1983). Rules, Discretion and Reputation In a Model of Monetary Policy. *Journal Of Monetary Economics*, 12(1), 101-121.

Bayar, A. H: & Smeets, B. (2009). Economic and Political Determinants of Budget Deficts in the European Union: A Dynamic Random Coefficient Approach. CESifo Working Paper, No.2611, 1-44.

Bayraktar, Y. & Karaoğlu, E. (2016). Reel Konjonktür Teorisi, Getirdiği Yenilikler ve Diğer Konjonktür Teorileri ile Karşılaştırılması. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi,* 7(12), 140-162.

Bee, C. A. & Moulton, S. R. (2015). Political Budget Cycles in U.S. Municipalities. *Economics of Governance,* 16(4), 379-403.

Begg, D., Vernasca, G., Fischer, S. & Dornbusch, R. (2014). *Macroeconomics.* New York: Mac Graw Hill.

Berger, H. & Woitek, U. (1997). Searching for Political Business Cycles in Germany. *Public Choice,* 91(2), 179-197.

Besley, T. & Case, A. (1995). Does Electoral Accountability Affect Economic Policy Choices? Evidence From Gubernatorial Term Limits. *The Quarterly Journal of Economics,* 110(3), 769-798.

Besomi, D. (2005). *Clément Juglar and the Transition From Crises Theory To Business Cycle Theories.* Paper Presented at Conference on the Occasion of the Centenary of the Death of Clément Juglar, Paris, Fransa.

Blais, A. & Nadeau, R. (1992). The Electoral Budegt Cycle. *Public Choice,* 74(4), 389-403.

Block, S. A. (2002). Political Business Cycles, Democratization, and Economic Reform: The Case of Africa. *Journal of Development Economics,* 67(1), 205-228.

Bocutoğlu, E. (2019). Marx ve İktisadi Kriz Teorileri: 2007 Küresel Finansal Krizi Bağlamında Karşılaştırmalı Bir Analiz. *Fiscoeconomia,* Özel Sayı (1), 129-161.

Bohn, F. (2019). Political Budget Cycles, Incumbency Advantage, and Propaganda. *Economics & Politics,* 31(1), 43-70.

Bohn, F. & Veiga, F. J. (2019). Political Opportunism and Countercyclical Fiscal Policy In Election-Year Recessions. *Economic Inquiry,* 57(4), 2058-2081.

Bonfatti, A. & Forni, L. (2017). Fiscal Rules to Tame the Political Budget Cycle: Evidence from Italian Municipalities.

Brender, A. (2003). The Effect of Fiscal Performance On Local Government Election Results In Israel: 1989 – 1998. *Journal of Public Economics,* 87(2003), 2187-2205.

Brender, A. & Drazen, A. (2003). Where Does the Political Fiscal Cycle Really Come From. *CEPR Discussion Paper No.4049.*

Brender, A. & Drazen, A. (2005). Political Budget Cycles in New Versus Established Democracies. *Journal of Monetary Economics,* 52(2005), 1271-1295.

Burns, A. F. & Mitchell, W. C. (1946). *Measuring Business Cycles.* New York: NBER.

Buti, M. & Van den Noord, P. (2004). Fiscal Discretion and Election in the Early Years of EMU. *Journal of Common Market Studies,* 42(4), 737-756.

Cassette, A. & Farvaque, E. (2014). Are Elections Debt Brakes? Evidence From French Municipalities. *Economics Letters,* 122(2), 314-316.

Castro, V. & Martins, R. (2019). Politically Driven Cycles in Fiscal Policy: In Depth Analysis of the Functional Components of Government Expenditures. *European Journal of Political Economy,* 55, 44-64.

Cheng, M. (2003). Economic Fluctuations and Growth: An Empirical Study of the Malaysia Economy. *The Journal of Business in Developing Nations,* 7(1), 51-73.

Clarke, S. (1994). *Marx's Theory of Crisis.* Londra: The Macmillan Press.

Combes, J. L., Ebeke, C. & Maurel, M. (2015). The Effect of Remmitances Prior To An Election. *Applied Economics,* 47(38), 4074-4089.

Cukierman, A. & Meltzer, A. H. (1986). A Positive Theory of Discretionary Policy, the Cost of Democratic Government and the Benefits of a Constitution. *Economic Inquiry*, 24(3), 367-388.

Çinko, L. (2005). Modern Politik Konjonktür Hareketleri Teorisi: Rasyonel Beklentileri İçeren Politik Konjonktür Hareketleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 1(19), 325-339.

De Haan, J. & Sturm, J. E. (1994). Political and Institutional Determinants of Fiscal Policy in the European Community. *Public Choice,* 80(1-2), 157-172.

De Haan, J., Sturm, J.-E. & Beekhuis, G. (1999). The Weak Government Thesis: Some New Evidence. Public Choice, 101(3-4), 163-176.

De Haan, J. & Klomp, J. (2013). Conditional Political Budget Cycles: A Review of Recent Evidence. *Public Choice,* 157(3-4), 387-410.

Diebold, F. X. & Rudebusch, G. D. (1996). Measuring Business Cycles: A Modern Perspective. *The Review of Economics and Statistics,* 78(1), 67-77.

Dinler, Z. (2017). *İktisada Giriş* (23. Basım). Bursa: Ekin Yayınevi.

Dornbusch, R., Fischer, S. & Startz, R. (2011). *Macroeconomics* (11. Basım). New York: Mc Graw-Hill.

Downs, A. (1957). An Economic Theory of Political Action in a Democracy. *Journal of Political Economy,* 65(2), 135-150.

Drazen, A. & Eslava, M. (2006). Pork Barrel Cycles. *National Bureau of Economic Research Working Paper, No.w12190.*

Drazen, A. & Eslava, M. (2010). Electoral Manipulation via Voter-Friendly Spending: Theory and Evidence. *Journal of Development Economics,* 92(1), 39-52.

Dua, P. & Banerji, A. (2006). Business Cycles in India. *Working Paper 146, Centre for Development Economics, Delhi School of Economics.*

Dubois, E. (2016). Political Business Cycles 40 Years After Nordhaus. *Public Choice,* 166(1-2), 235-259.

Dünya Bankası. (2020). Kişi Başı Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla Göstergesi. 15 Haziran 2020 tarihinde https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators'ten elde edilmiştir.

Ebeke, M. C. & Ölçer, M. D. (2013). Fiscal Policy Over the Election Cycle in Low-Income Countries. *IMF Working Paper, No. 13-153.*

Efthyvoulou, G. (2012). Political Budget Cycles in the European Union and the Impact of Political Pressures. *Public Choice*, 153(3-4), 295-327.

Ehrhart, H. (2013). Elections and the Structure of Taxation in Developing Countries. *Public Choice,* 156(1-2), 195-211.

Enkelmann, S & Leibrecht, M. (2013). Political Expenditure cycles and Election Outcomes: Evidence From Disaggregation of Public Expenditures By Economic Functions. *Economics Letters,* 121(1), 128-132.

Eryılmaz, F. & Murat, D. (2016). Political Business Cycles Theories: Evidence From Turkey. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi,* 14(1), 248-268.

Eslava, M. (2010). The Political Economy of Fiscal Deficits: A Survey. *Journal of Economic Surveys,* 25(4), 645-673.

Ezekiel, M. (1938). The Cobweb Theorem. *The Quarterly Journal of Economics,* 52(2), 255-280.

Fırat, E. (2012). Konjonktür Teorileri Işığında Türkiye'deki İktisadi Dalgalanmalar. *International Conference on Eurasian Economies, Session D* (Sayı:2, 406-413).

Franzese, R. J. (2000). Electoral and Partisan Manipulation of Public Debt in Developed Democracies, 1956-90. R. Strauch ve J. von Hagen (Ed.) içinde, *Institutions, Politics and Fiscal Policy* (s. 61-83). Boston: Springer.

Franzese, R. J. (2002). Electoral and Partisan Cycles in Economic Policies and Outcomes. *Annual Review of Political Science,* 5(1), 369-421.

Franzese, R. J. & Jusko, K. L. (2008). The Oxford Handbook of Political Science. B. R. Weingast ve D. A. Witman (Ed.) içinde, *Political-Economic Cycles* (s. 545-564). New York: Oxford University Press.

Freedman, R. (2010). *Karl Marx İktisat Üzerine* (Çev. A. Çakıroğlu). İstanbul: Belge Uluslararası Yayıncılık.

Friedman, M. & Schwartz, A. J. (1963). *A Monetary History of the United States, 1867-1960.* New York: Princeton University Press.

Friedman, M. (1968). The Role of Monetary Policy. *The American Economic Review,* 58(1), 1-17.

Garmann, S. (2017). Political Budget Cycles and Fiscally Conservative Voters. *Economics Letters,* 155, 72-75.

Ge, C. & Liu, Z. (2010). The Global Economics Crisis in the Perspective of Keynesian Business Cycle Theory. *International Business Research,* 3(2), 21-23.

Genç, S. Y. & Süloğlu, D. (2016, Aralık). *Politika-Ekonomi İlişkileri Üzerine Teorik Yaklaşımlar: Politik Konjonktür Teorileri.* Second International Conference on Applied Economics and Finance'da sunulmuş bildiri, Girne Amerikan Üniversitesi, Kuzey Kıbrıs.

Golinelli, R & Momigliano, S. (2006). Real-Time Determinants of Fiscal Policies in the Euro Area. *Journal of Policy Modeling,* 28(9), 943-964.

Gonzalez, M. D. L. A. (2002). Do Changes in democracy Affect the Political Budget Cycle? Evidence From Mexico. *Review of Development Economics,* 6(2), 204-224.

Gootjes, B., De Haan, J. & Jong-A-Pin, R. (2020). Do Fiscal Rules Constrain Political Budget Cycles? *Public Choice,* 1-30.

Greenwald, B. C. & Stiglitz, J. E. (1987). Keynesian, New Keynesian and New Classical Economics. *Oxford Economic Papers,* 39(1), 119-133.

Greenwald, B. C. & Stiglitz, J. E. (1993). New and Old Keynesians. *Journal of Economic Perspectives,* 7(1), 23-44.

Grinin, L., Korotayev, A. & Tausch, A. (2016). *Economic Cycles, Crisis, and the Global Periphery.* Switzerland: Springer Internatioanl Publishing.

Grinin, L., Korotayev, A. V. & Malkov, S. Y. (2010). *A Mathematical Model of Juglar Cycles and the Current Global Crisis. In History and Mathematics: Process and Models.* Moskova: LIBROCOM.

Gujarati, D. N. (2011). *Temel Ekonometri* (Çev. Ü. Şenesen ve G. G. Şenesen). İstanbul: Literatür Yayıncılık.

Gupta, S., Liu, E. X. & Mulas-Granados, C. (2002) Now or Later? The Political Economy of Public Investment in Democracies. *European Journal of Political Economy*, 45, 101-114.

Haberler, G. (1946). *Prosperity and Depression: A Theoretical Analysis of Cyclical Movements* (Genişletilmiş 3. Basım). New York: League of Nations.

Hallegatte, S. & Ghil, M. (2007). Endogenous Business Cycles and the Economic Response to Exogenous Shocks. *FEEM Working Paper, ETA Nota di Lavoro.*

Hallerberg, M., Souza, L. V. & Clark, W. R. (2002). Political Business Cycles in EU Accession Countries. *European Union Politics,* 3(2), 231-250.

Hallerberg, M., Strauch, R. & Von Hagen, J. (2004). The Design of Fiscal Rules and Forms of Governance in European Union Countries. *European Central Bank Working Paper Series, No.419.*

Hamada, K. (1976). A Strategic Analysis of Monetary Interdependence. *Journal of Political Economy,* 84(4), 677-700.

Hansen, A. H. (1964). *Business Cycles and National Income.* New York: Norton.

Hanusch, M. (2012). Mooted Signals: Economic Disturbances and Political Budget Cycles. *Journal of Applied Economics,* 15(2), 189-212.

Hanusch, M. & Keefer, P. (2014). Younger Parties, Bigger Spenders? Party Age and Political Budget Cycles. *European Economic Review,* 72, 1-18.

Hawtrey, R. G. (1913). *Good and Bad Trade*. Londra: Constable & Co.

Hibbs, D. A. (1977). Political Parties and Macroeconomic Policy. *The American Political Science Review,* 71(4), 1497-1487.

Hibbs, D. (1986). Political Parties and Macroeconomic Policies and Outcomes in the United States. *The American Economic Review,* 76(2), 66-70.

Hobson, J. A. (1909). *The Industrial System.* Londra: Longmans Green

Huntington, E. (1916). Climatic Variations and Economic Cycles. *Geographical Review,* 1(3), 192-202.

Jevons, W. S. (1884). *Investigations in Currency and Finance*. Londra: Macmillan.

Jones, M. P., Meloni, O. & Tomması, M. (2012). Voters As Fiscal Liberals: Incentives and Accountability in Federal Systems. *Economics & Politics,* 24(2), 135-156.

Jong-A-Pin, R., Sturm, J. E. & De Haan, J. (2012). Using Real-Time Data To Test For Political Budget Cycles. *CESifo Working Paper, No.3939.*

Juglar, C. (1916). *A Brief History of Panics and Their Periodical Occurence in the United States* (Çev. De Courcy W. Thom). New York: The Knickerbocker Press.

Kalecki, M. (1943). Political Aspects of Full Employment. *Political Quarterly,* 322-331.

Kabadayı, B. (2013). Türkiye Konjonktürel Dalgalanmaları ve Rejim Değişim Analizi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi,* 9(19), 107-120.

Karaçor, Z. & Saraç, T. B. (2004). Politik Konjonktürel Dalgalanmaları Teorileri Çerçevesinde Seçim Ekonomisi Kavramı ve (1980-2004) Dönemi Türkiye Uygulaması. *Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi,* 7(1-2), 101-118.

Katsimi, M. & Sarantides, V. (2012). Do Elections Affect the Composition of Fiscal Policy in Developed, Established Democracies? *Public Choice,* 151(1-2), 325-362.

Keynes, J. M. (1939). *İstihdam, Faiz ve Paranın Genel Teorisi.* (Çev. U. S. Akalın) İstanbul: Kalkedon Yayınları.

Khemani, S. (2004). Political Cycles in a Developing Economy: Effect of Elections in the Indian States. *Journal of Development Economics,* 73(1), 125-154.

Kitchin, J. (1923). Cycles and Trends in Economic Factors. *The Review of Economics and Statistics,* 5(1), 10-16.

Klein, F. A. & Sakurai, S. N. (2015). Term Limits and Political Budget Cycles at the Local Level: Evidence From a Young Democracy. *European Journal of Political Economy,* 37, 21-36.

Klomp, J. & De Haan, J. (2013a). Do Political Budget Cycles Really Exist? *Applied Economics,* 45(3), 329-341.

Klomp, J. & De Haan, J. (2013b). Conditional Election and Partisan Cycles in Government Support To the Agricultural Sector: An Empirical Analysis. *American Journal of Agricultural Economics,* 95(4), 793-818.

Klomp, J. & De Haan, J. (2013c). Political Budget Cycles and Election Outcomes. *Public Choice,* 157(1-2), 245-267.

Kneebone, R. D. & McKenzie, K. J. (2001). Electoral and Partisan Cycles in Fiscal Policy: An Examination of Canadian Provinces. *International Tax and Public Finance,* 8(5-6), 753-774.

Knoop, T. A. (2009). *Recessions and Depressions: Understanding Business Cycles* (2. Basım). USA: Greenwood Publishing Group.

Kraemer, M. (1997). Electoral Budget Cycles In Latin America and The Caribbean: Incidence, Causes, and Political Futility. *Inter-American Development Bank Working Paper, No. 354*, Washington, DC.

Kondratieff, N. D. & Stolper, W. F. (1935). The Long Waves in Economic Life. *The Review of Economics and Statistics,* 17(6), 105-115.

Kopits, G. & Symansky, S. (1998). Fiscal Policy Rules. *IMF Occasional Paper,* 162(2), 1-45.

Korotayev, A. V. & Tsirel, S. V. (2010). A Spectral Analysis of World GDP Dynamics: Kondratieff Waves, Kuznets Swings, Juglar and Kitchin Cycles in Global Economic Development, and the 2008-2009 Economic Crisis. *Structure and Dynamics,* 4(1), 1-55.

Kouvavas, O. (2013). Political Budget Cycles Revisited, the Case for Social Capital. *MPRA Paper, No. 57504*, University Library of Munich, 10 Ağustos 2020 tarihinde https://mpra.ub.uni-muenchen.de/57504/1/MPRA_paper_57504.pdf sayfasından erişilmiştir.

Koyuncu, T. F. (2017). Konjonktür Teorileri Perspektifinden Arz ve Talep Şoklarının İktisadi Dalgalanmalar Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi,* 7(1), 70-77.

Kuester, D. & Britton, C. R. (2003). A Re-Examination of the Sunspot Weather Theory of Business Cycles. *Forum of the Association for Arid Land Studies, International Center for Arid and Semi-arid Land Studies'*de sunulmuş bildiri, Texas Tech University. 02 Mayıs 2020 tarihinde https://www.k-state.edu/economics/staff/websites/kuester/Sunspots.pdf sayfasından erişilmiştir.

Kuznets, S. (1930). *Secular Movements in Production and Prices: Their Nature and Bearing Upon Cyclical Fluctuation.* Cambridge: Harvard University Press.

Küçükaksoy, İ. & Ercan, E. (2015). Keynesyen Görüş ile Monetarist Görüşün Yöntem Farklılıkları Üzerine Bir İnceleme: 1929 Krizi Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* (45), 57- 72.

Kwasnicki, W. (2008). Kitchin, Juglar and Kuznetz Business Cycles Revisited. *Wroclaw: Institute of Economic Sciences.* 06 Mayıs 2020 tarihinde http://kwasnicki.prawo.uni.wroc.pl/todownload/Kwasnicki_cyclesJEBO.pdf sayfasından erişilmiştir.

Kydland, F. E. & Prescott, E. C. (1977). Rules Rather Than Discretion: The Inconsistency of Optimal Plans. *Journal of Political Economy,* 85(3), 473-491.

Kydland, F. E. & Prescott, E. C. (1982). Time to Build and Aggregate Fluctuations. *Econometrica,* 50(6), 1345-1370.

Kydland, F. E. & Prescott, E. C. (1990). Business Cycles: Real Facts and a Monetary Myths. *Federal Reserve Bank of Minnepolis Quarterly Review,* 383-398.

Laidler, D. (1986). The New-Classical Contribution to Macroeconomics. *Banca Nazionale Del Lavoro Quarterly Review,* 156, 27-55.

Lami, E. & Imami, D. (2019). Electoral Cycles of Tax Performance in Advanced Democracies. *CESifo Economic Studies,* 65(3), 275-295.

Legrand, M. D-P. & Hagemann, H. (2007). Business Cycles in Juglar and Schumpeter. *The Japanese Society for the History of Economic Thought,* 49(1), 1-18.

Long, J. B. & Plosser, C. I. (1983). Real Business Cycles. *Journal of Political Economy,* 91(1), 39-69.

Lucas, R. E. (1972). Expectations and the Neutrality of Money. *Journal of Economic Theory*, 4(2), 103- 124.

Lucas, R. E. (1977). Understanding Business Cycles. *Carnegie-Rochester Conference Series on Public Policy,* 5(1), 7-29.

Mackic, V. (2013). Political Budget Cycles at the Municipal Level in Croatia. *Financial Theory and Practice,* 38(1), 1-35.

Malthus, T. R. (1798). *An Essay on the Principle of Population As It Affects the Future Improvement of Society, With Remarks On the Speculations of Mr. Godwin, M. Condorcet, and Other Writers.* Londra: J. Johnson.

Manifesto Projesi Veri Tabanı. (2020). Parlamenter Seçimlere Yönelik Göstergeler. 26 Mayıs 2020 tarihinde https://manifesto-project.wzb.eu/datasets'ten elde edilmiştir.

Mankiw, N. G. (1989). Real Business Cycles: A new Keynesian Perspective. *Journal of Economic Perspective,* 3(3), 79-90.

Mankiw, N. G. (2001). *Macroeconomics* (5. Baskı). Worth Publishing.

Maurel, M. (2006). The Political Business Cycles in the EU Enlarged. *Slovenian Journal for Money and Banking,* 55(11), 38-41.

Meclis Seçim Arşivi. (2020). Seçim Sistemi Değişkenleri. 25 Temmuz 2020 tarihinde http://www.electiondataarchive.org/data-and-documentation.php'den elde edilmiştir.

Mink, M. & De Haan, J. (2006). Are there Political Budget Cycles in the Euro Area? *European Union Politics,* 7(2), 191-211.

Mishkin, F. S. (2018). *Makroekonomi Politika ve Uygulama* (Çev. S. Sezgin ve M. Şentürk). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık (Eserin orijinali 2014'te yayımlandı).

Mitchell, W. C. (1913). *Business Cycles.* Berkeley: University of California Press.

Moore, H. L. (1914). *Economic Cycles: Their Law and Cause*. New York: Macmillan.

Mourao, P. R. (2011). Has Trade Openness Already Voted? A Panel Data Study. *Emerging Markets Finance and Trade,* 47(5), 53-71.

Mugava, T. T. (2009). *Interdependence and Business Cycle Transmission Between South Africa and the USA, UK, Japan and Germany*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Rhodes University, Grahamstown.

Muth, J. (1961). Rational Expectations and the Theory of Price Movements. *Econometrica,* 29(3), 315-335.

Nannestad, P. & Paldam, M. (1999). The Cost of Ruling: A Foundation Stone For Two Theories. *University of Aarhus Department of Economics, Working Paper, No 1999-9.*

Neyman, J. & Scott, E. L. (1948). Consistent Estimates Based on Partially Consistent Observations. *Econometrica: Journal of the Econometric Society,* 1-32.

Nordhaus, W. D. (1975). The Political Business Cycle. *The Review of Economic Studies,* 42(2), 169-190.

Nordhaus, W. D., Alesina, A. & Schultze, C. L. (1989). Alternative Approaches to the Political Business Cycle. *Brookings Papers on Economic Activity,* 1989(2), 1-68.

Nyblade, B. & O'Mahony, A. (2014). Playing With Fire: Pre-Electoral Fiscal Manipulation and the Risk of a Speculative Attack. *International Studies Quarterly,* 58(4), 828-838.

Onur, S. (2002). Politik Bütçe Döngüleri ve Türkiye Ekonomisi (1975 – 2000). *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(2), 85-126.

Özçelik, Ö. & Sunay, B. E. (2018). Konjonktürel Dalgalanmaların Tarihsel Gelişimi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* Geybulla Ramazanoğlu Özel Sayısı, 845-865.

Özkan, L., Ekizceleroğlu, C. & Atakişi, A. (2018). *Hammadde Piyasaları ve Dünya Ekonomisinde İstikrar.* Uluslararası Ekonomi Araştırmaları ve Finansal Piyasalar Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Nevşehir.

Parasız, İ. & Bildirici, M. (2006). *Modern Konjonktür Teorileri.* Bursa: Ezgi Kitabevi.

Parkin, M. & Bade, R. (1982). *Modern Macroeconomics.* Oxford: P. Allan.

Parkin, M., Powell, M. & Matthews, K. (2017). *Economics.* Londra: Pearson.

Peltzman, S. (1992). Voters as Fiscal Conservatives. *The Quarterly Journal of Economics,* 107(2), 327-361.

Persson, T. & Tabellini, G. (1990). *Macroeconomic Policy, Credibility and Politics.* Amsterdam: Harwood Academic Publishers.

Persson, T. & Tabellini, G. (1991). Is Inequality Harmful for Growth? Theory and Evidence. *National Bureau of Economic Research Working Paper, No. W3599.*

Persson, T. & Tabellini, G. (2000). *Political Economics: Explaining Economic Policy.* Londra: MIT Press.

Persson, T. & Tabellini, G. (2003a). Do Electoral Cycles Differ Across Political Systems? *Innocenzo Gasparini Institute for Economic Research, Working Paper, No 232.*

Peters, A. C. (2010). Election Induced Fiscal and Monetary Cycles: Evidence From the Caribbean. *The Journal of Developing Areas,* 44(1), 287-302.

Placek, M., Pucek, M., Ochrana, F., Krapek, M. & Matejova, L. (2016). Political Business Cycle in the Czech Republic: Case of Municipalities. *Prague Economic Papers,* 25(3), 304-320.

Pigou, A. C. (1927). *Industrial Fluctuations.* Londra: Machillan.

Potrafke, N. (2010). The Growth of Public Health Expenditures in OECD Countries: Do Government Ideology and Electoral Motives Matter? *Journal of Health Economics,* 29(6), 797-810.

Psephos-Adam Carr'ın Seçim Arşivi. (2020). Parlamenter Seçimlere Yönelik Göstergeler. 10 Haziran 2020 tarihinde http://psephos.adam-carr.net/'den elde edilmiştir.

Rogoff, K. & Sibert, A. (1988). Elections and Macroeconomic Policy Cycles. *The Review of Economic Studies,* 55(1), 1-16.

Rogoff, K. (1990). Equilibrium Political Budget Cycles. *The American Economic Review,* 80(1), 21-36.

Rose, S. (2006). Do Fiscal Rules Dampen the Political Business Cycle? *Public Choice,* 128(3-4), 407-431.

Saez, L. (2016). The Political Budget Cycle and Subnational Debt Expenditures in Federations: Panel Data Evidence From India. *Governance,* 29(1), 47-65.

Sakurai, S. N. & Menezes-Filho, N. (2011). Opportunistic and Partisan Election Cycles in Brazil: New Evidence at the Municipal Level. *Public Choice,* 148(1-2), 233-247.

Samuelson, P. A., Nordhaus, W. D. (2010). *Economics.* New York: Mc Graw-Hill.

Schenk-Hoppé, K. R. (2004). Resuscitating the Cobweb Cycle. *Journal of Forecasting,* 23 (8), 621-624.

Schneider, C. (2010). Fighting With One Hand Tied Behind The Back: Political Budget Cycles in the West German States. *Public Choice,* 142(1-2), 125-150.

Schuknecht, L. (1996). Political Business Cycles and Fiscal Policies in Developing Countries. *Kyklos,* 49(2), 155-170.

Schuknecht, L. (2000). Fiscal Policy Cycles and Public Expenditure in Developing Countries. *Public Choice,* 102(1-2), 115-130.

Schultz, K. A. (1995). The Politics of the Political Business Cycle. *British Journal of Political Science,* 25(1), 79-99.

Schumpeter, J. A. (1939). *Business Cycles: a Theoretical, Historical and Statistical Analysis of the Capitalist Process.* New York: McGraw- Hill.

Semmler, W. (Ed.). (1994). *Business Cycles: Theory and Empirical Methods.* New York: Springer Science + Business Media.

Seyidoğlu, H. (2006). *İktisat Bilimin Temelleri* (6. Basım). İstanbul: Güzem Can Yayınları.

Sezgin, Ş. (2007). Türkiye'de Politik Konjonktürel Dalgalanmalar: 1950-2003 Dönemi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi,* 62(2), 135- 154.

Sezgin, Ş. & Sezgin, S. (2017). Politik Bütçe Döngüleri ve Türkiye'de Seçimler. *Journal of Life Economics,* 4(2), 17-34.

Shaikh, A. (1978). An Introduction to the History of Crisis Theories, in US Capitalism in Crisis, *The Union for Radical Political Economics*, 219- 241.

Shelton, C. A. (2014). Legislative Budget Cycles. *Public Choice*, 159(1-2), 251-275.

Sherman, H. J. (1967). Marx and the Business Cycle. *Science & Society,* 31(4), 486-504.

Shi, M. & Svensson, J. (2003). Political Budget Cycles: A Review of Recent Developments. *Nordic Journal of Political Economy*, 29(1), 67-76.

Shi, M. & Svensson, J. (2006). Political Budget Cycles: Do They Differ Across Countries and Why? *Journal of Public Economics,* 90(8-9), 1367-1389.

Snowdon, B. & Vane, H. R. (1995). New-Keynesian Economics Today: The Empire Strikes Back. *American Economist,* 39(1), 48-65.

Snowdon, B., Howard, R. V. & Alesina, A. (1999). The New Political Macroeconomics: An Interview with Alberto Alesina. *The American Economist,* 43(1), 19-34.

Snowdon, B. & Vane, H. R. (Editörler). (2003). *A Macroeconomics Reader.* New York: Routledge.

Snowdon, B. & Vane, H. R. (2005). *Modern Macroeconomics: Its Origins, Development and Current State.* Massachusetts: Edward Elgar Publishing Limited.

Streb, J. M., Lema, D. & Torrens, G. (2009). Checks and Balances on Political Budget Cycles: Cross-Country Evidence. *KYKLOS*, 62(3), 426-447.

Streb, J. M., Lema, D., Garofalo, P. & Eslava, M. (2012). Temporal Aggregation in Political Budget Cycles. *Economia,* 13(1), 39-78.

Tatoğlu, F. Y. (2012). *İleri Panel Veri Analizi.* İstanbul: Beta Yayıncılık.

Telatar, F. (2000). Parlamenter Sistemlerde Politik Devresel Dalgalanmalar: Teori ve Türkiye İçin Bir Uygulama. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 2(1), 133-154.

Tiganas, C. G. & Peptine, C. (2012). Political Business Cycle and Economic Instability - Literature Review. *CES Working Paper*, 4(4). 853-865.

Tkacova, A., Gavurova, B. & Kovac, V. (2018). Political-Economic Cycle Models of Economy of Greece. *Journal of Business Economics and Management,* 19(5), 742-758.

Tujula, M. & Wolswijk, G. (2007). Budget Balances in OECD Countries: What Makes Them Change? *Empirica,* 34(1), 1-14.

Tvede, L. (2006). *Business Cycles: History, Theory and Investment Reality.* İngiltere: Wiley.

Uluslararası Para Fonu. (2020). Mali Kural Göstergesi. 20 Temmuz 2020 tarihinde https://www.imf.org/external/datamapper/fiscalrules/map/map.htm'ten elde edilmiştir.

Unay, C. (2000). *Genel İktisat* (2. Basım). Bursa: Ekin Yayınevi.

Ünsal, E. (2013). *Makro İktisat* (Genişletilmiş 10. Basım). Ankara: İmaj Yayınevi.

Veiga, L. G. & Chappell, H. W. (2002). Politics and Unemployment in Industrialized Democracies. *Public Choice,* 110(3-4), 261-282.

Veiga, L. G. & Veiga, F. J. (2007). Political Business Cycles at the Municipal Level. *Public Choice,* 131(1-2), 45-64.

Vergne, C. (2009). Democracy, Elections and Allocation of Public Expenditure in Developing Countries. *European Journal of Political Economy,* 25(1), 63-77.

Von Hagen, J. (2003). Fiscal Discipline and Growth in Euroland: Experiences With the Stability and Growth Pact. *ZEI Working Paper, No. B 06-2003*, Bonn.

Wielechowski, M. (2019). Political Budget Cycles-Going Beyond the Average. *Acta Scientiarum Polonorum Oeconomia,* 18(1), 91-96.

Wooldridge, J. (2013). *Ekonometriye Giriş: Modern Yaklaşım* (Çev. E. Çağlayan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Yılmaz, Ö., Kızıltan, A. & Kaya, V. (2005). İktisadi Kriz Kuramları, Finansal Küreselleşme ve Para Krizleri. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 24, 77-96.

Zarnowitz, V. (1996). *Business Cycles: Theory, History, Indicators, and Forecasting.* Londra: The University of Chicago Press.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Merve UYGUR

Doğum Yeri ve Yılı : Ankara / 1990

Medeni Hali : Evli

Yabancı Dili : İngilizce

E-posta : muygur@kastamonu.edu.tr

Eğitim Durumu

Lise : Sincan Süper Lisesi

Lisans : Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü.

Mesleki Deneyim

T.C. Halkbankası A.Ş. : 2014-2017

Kastamonu Üniversitesi: 2017-(halen)